



KANCELARIA SENATU

BIURO KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ

BKS/DPK/134/19796/14 WW

BKS/DPK/134/30100/14 WW

Warszawa, dnia 18 listopada 2014 r.

PB-22/14

|                   |   |
|-------------------|---|
| Nr: 19796 i 30100 | Data wpływu 23 lipca, 9 i 10 września 2014 r.               |
|                   | Data sporządzenia informacji o petycji 17 listopada 2014 r. |

**KOMBATANCI ORAZ OSOBY  
BĘDĄCE OFIARAMI REPRESJI WOJENNYCH  
I OKRESU POWOJENNEGO**

**TEMAT**

**POSZERZENIE KATALOGU  
PODMIOTOWEGO OFIAR REPRESJI**

**WNOSZĄCY PETYCJE:**

1. Jan W. – petycja indywidualna,
2. Związek Represjonowanych Politycznie Żołnierzy Górników, Krajowy Zarząd z siedzibą w Warszawie – petycja zbiorowa.

**PRZEDMIOT PETYCJI:**

Podjąć inicjatywę ustawodawczą w celu poszerzenia w ustawie kombatanckiej katalogu podmiotowego ofiar represji o byłych „żołnierzy górników”.

W ustawie z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego w art. 4 (określa zakres podmiotowy ofiar represji wojennych i okresu powojennego) postuluje się wprowadzić następujące zmiany: po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Za osoby, które podlegały represjom wojennym i okresu powojennego uznaje się również żołnierzy:

1) zastępczej służby wojskowej, którzy w latach 1949–1959 z przyczyn politycznych, byli przymusowo zatrudniani w kopalniach węgla, kamieniołomach oraz zakładach pozyskiwania i wzbogacania rud uranowych;

2) z poboru w 1949 r., którzy byli wcieleni do ponadkontyngentowych brygad „Służby Polsce” i przymusowo zatrudniani w kopalniach węgla i kamieniołomach.”

**UZASADNIENIE WNOSZĄCYCH PETYCJE:**

Autor petycji indywidualnej, były „żołnierz górnik”, zwrócił się z prośbą o przyznanie uprawnień wynikających z ustawy kombatanckiej, jakie posiadają osoby, które podlegały represjom okresu wojny i powojennego.

Według autora petycji byli „żołnierze górniczy” w wyniku represji politycznych, jako synowie „zapłutych karłów reakcji” kierowani byli do niewolniczej pracy w kopalniach, gdzie utracili zdrowie i ponieśli największe straty biologiczne, przez co stali się najbardziej poszkodowaną grupą społeczną w czasie pokoju. Obecnie, z przywołanych powodów, mają zwiększone wydatki na leczenie i rehabilitację.

Autor petycji podaje, że „w kopalniach pracownik cywilny ze względu na bezpieczeństwo odmawiał wykonania pracy, żołnierz pod rozkazem, z narażeniem życia, pracę tą wykonać musiał”. System przymusowego zatrudniania żołnierzy (po przemianach ustrojowych) uznany został za zbrodnię komunistyczną i przeciwko ludzkości, a dowodem tego są postanowienia: Głównej Komisji Badania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu IPN (sygn. akt S 88/04/ZK) oraz Sądu Najwyższego (sygn. akt II KKN 175/99).

W opinii autora petycji, „żołnierze górniczy” czują się nadal dyskryminowani, a

nieuregulowanie ich sprawy jest naruszeniem art. 32 Konstytucji RP. Autor petycji uważa, że Senat podejmie prace by uregulować ten problem, gdyż pomimo tego, że przymusowe zatrudnianie uznane zostało za szczególny rodzaj represji z przyczyn politycznych, to byli żołnierze górnicy nie są osobami represjonowanymi w rozumieniu przepisów ustawy o kombatantach. Nie posiadają więc uprawnień np. do korzystania z darmowych leków, świadczeń zdrowotnych poza kolejnością, czy zniżek komunikacyjnych.

Związek Represjonowanych Politycznie Żołnierzy Górników, Krajowy Zarząd reprezentuje byłych „żołnierzy górników”, których w okresie PRL-u w ramach zastępczej służby wojskowej przymusowo kierowano do pracy w kopalniach węgla, kamieniołomach i zakładach wydobywania rud uranu. Związek podaje, że na mocy tajnych rozkazów i politycznej selekcji poborowi o rodowodzie kombatanko-niepodległościowym kierowani byli do obozów pracy przymusowej, gdzie pracując w katorżniczych warunkach wielu straciło życie. Żołnierze ci ponieśli szkody nieporównywalnie większe od innych grup poszkodowanych w trakcie pokoju, dlatego też Związek wystąpił z postulatem podjęcia prac legislacyjnych w celu poszerzenia zakresu podmiotowego art. 4 ustawy kombatanckiej – katalogu ofiar represji o byłych „żołnierzy górników”.

Jak podaje Związek, po zmianach społeczno-politycznych po 1989 r., byli „żołnierze górnicy”, jako represjonowani politycznie (łącznie z niewolniczą służbą w kopalniach) nie doczekali się odpowiedniego zadośćuczynienia. Byli żołnierze czują się dyskryminowani gdyż mimo, że przymusowe zatrudnianie uznane zostało za szczególny rodzaj represji z przyczyn politycznych to ich nie uznano za osoby represjonowane w rozumieniu przepisów ustawy kombatanckiej i nie posiadają uprawnień z niej wynikających.

#### **STAN PRAWNY:**

**Ustawa z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego** (Dz. U. z 2014 r., poz. 1206 ze zm.) reguluje sprawy kombatantów i ofiar represji, którym należny jest głęboki szacunek wszystkich rodaków oraz szczególna troska i opieka ze strony instytucji państwowych, samorządów terytorialnych i organizacji społecznych.

Art. 1–3 zawierają pojęcie kombatanta, precyzują działalność kombatancką oraz działalność uznawaną za równorzędną z kombatancką (vide – Działania Powiązane petycji).

Ustawa w art. 4 ust. 1 i 2 stanowi, że represje wojenne i okresu powojennego, to m.in. okresy przebywania:

- z przyczyn politycznych, narodowościowych, religijnych i rasowych:

w hitlerowskich więzieniach, obozach koncentracyjnych i ośrodkach zagłady, innych miejscach odosobnienia: w których warunki pobytu nie różniły się od warunków w obozach koncentracyjnych i w których pobyt dzieci do lat 14 miał charakter eksterminacyjny, a osoby tam osadzone pozostawały w dyspozycji hitlerowskich władz bezpieczeństwa,

- z przyczyn narodowościowych i rasowych w gettach,
- z przyczyn politycznych, religijnych i narodowościowych: w więzieniach, poprawczych obozach pracy i koloniach pracy podległych Głównemu Zarządowi Obozów i Kolonii Poprawczych NKWD, a od marca 1946 r. MWD ZSRR oraz na przymusowych zesłaniach i deportacji w ZSRR,

- w więzieniach lub innych miejscach odosobnienia na terytorium Polski na mocy skazania w latach 1944–1956, na podstawie przepisów wydanych przez władze polskie, przez sądy powszechne, wojskowe i specjalne albo w latach 1944–1956 bez wyroku - za działalność polityczną bądź religijną, związaną z walką o suwerenność i niepodległość.

Do represjonowanych zalicza się także osoby, które jako dzieci zostały odebrane rodzicom w celu poddania eksterminacji lub w celu przymusowego wynarodowienia.

**W ustawie z dnia 2 września 1994 r. o świadczeniu pieniężnym i uprawnieniach przysługujących żołnierzom zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianym w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych (Dz. U. z 2001 r. Nr 60, poz. 622 ze zm.) ustawodawca uznał przymusowe zatrudnianie żołnierzy zastępczej służby wojskowej za szczególnie rodzaj represji z przyczyn politycznych.**

Na mocy ustawy świadczenie pieniężne przysługuje żołnierzom:

- zastępczej służby wojskowej, którzy w latach 1949–1959 byli przymusowo zatrudniani w kopalniach węgla, kamieniołomach oraz w zakładach pozyskiwania i wzbogacania rud uranowych,

- z poboru w 1949 r., którzy byli wcieleni do ponadkontyngentowych brygad "Służby Polsce" i przymusowo zatrudniani w kopalniach węgla i kamieniołomach,

- przymusowo zatrudnianym w batalionach budowlanych w latach 1949–1959.

Świadczenie w kwocie 10,36 zł (od 1 marca 2014 r.) przysługuje za każdy pełny miesiąc trwania pracy, nie więcej niż łącznie za 20 miesięcy i ulega podwyższeniu przy zastosowaniu wskaźnika waloryzacji.

Zgodnie z Komunikatem Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 18 lutego 2014 r. w sprawie kwoty świadczenia pieniężnego przysługującego żołnierzom zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianym w kopalniach węgla, kamieniołomach,

zakładach rud uranu i batalionach budowlanych (M. P. z 2014 r., poz. 161) od 1 marca 2014 r. maksymalna kwota świadczenia wynosi 206,76 zł.

W razie zbiegu tego świadczenia z prawem do dodatku kombatanckiego lub dodatku za tajne nauczanie, czy też ze świadczeniem za pracę osób deportowanych do pracy przymusowej oraz osadzonych w obozach pracy przez III Rzeszę i ZSRR przysługuje tylko jedno z tych świadczeń lub jeden z dodatków, wyższy lub wybrany przez zainteresowanego.

Żołnierze górnicy otrzymują także ryczałt energetyczny w kwocie 165,71 zł miesięcznie. Świadczenia te przyznawane i wypłacane są przez organy rentowe (z emeryturą lub rentą) na podstawie zaświadczenia organu wojskowego (Wojskowej Komendy Uzuppełnień z miejsca zamieszkania osoby zainteresowanej) potwierdzającego rodzaj i okres wykonywania przymusowego zatrudnienia. Świadczenia i koszty ich obsługi finansowane są z budżetu państwa.

Żołnierzom zastępczej służby wojskowej, przymusowo zatrudnianym w zakładach pozyskiwania i wzbogacania rud uranowych przysługuje jednorazowe odszkodowanie:

- 22 200 zł – jeżeli u poszkodowanego orzeczono na stałe inwalidztwo I grupy lub całkowitą niezdolność do pracy oraz do samodzielnej egzystencji,
- 15 850 zł – jeżeli u poszkodowanego orzeczono na stałe inwalidztwo II grupy lub całkowitą niezdolność do pracy,
- 9 510 zł – dla pozostałych poszkodowanych.

Przyznanie i wypłatę odszkodowania realizuje na wniosek poszkodowanego Biuro Roszczeń Byłych Pracowników Zakładów Produkcji Rud Uranu Państwowej Agencji Atomistyki w Kowarach.

Osobom zaliczonym do jednej z grup inwalidów, wskutek inwalidztwa pozostającego w związku z przymusowym zatrudnieniem, przysługują świadczenia pieniężne i inne uprawnienia przewidziane w **ustawie z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin** (Dz. U. z 2010 r. Nr 101, poz. 648, ze zm.).

Za inwalidztwo pozostające w związku z przymusowym zatrudnieniem, uważa się inwalidztwo będące następstwem zranień, kontuzji bądź innych obrażeń lub chorób powstałych w związku z tym zatrudnieniem. Związek zranień, kontuzji bądź innych obrażeń lub chorób z zatrudnieniem ustala wojskowa komisja lekarska. Grupę inwalidztwa, datę jego powstania oraz związek inwalidztwa z zatrudnieniem, ustala lekarz orzecznik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych lub komisja lekarska ZUS, na podstawie orzeczenia wojskowej komisji lekarskiej.

### **PRACE LEGISLACYJNE:**

W Sejmie obecnej kadencji trwały prace nad 3 projektami ustaw: senackim projektem ustawy o zmianie ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (druk sejmowy nr 677), poselskim projektem ustawy o Korpusie Weteranów Walk o Niepodległość Rzeczypospolitej (druk sejmowy nr 1099) i rządowym projektem ustawy o zmianie ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 1417). Jako projekt wiodący w dalszych pracach legislacyjnych przyjęto przedłożenie rządowe, które zawierało również wykonanie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 10 stycznia 2012 r. (sygn. akt P 19/10), a więc zmianę zawartą w projekcie senackim.

Sejm na 59. posiedzeniu uchwalił ustawę z dnia 24 stycznia 2014 r. o zmianie ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego oraz niektórych innych ustaw.

Do Senatu ustawa wpłynęła 24 stycznia 2014 r. (druk senacki nr 553) i została przez Marszałka Senatu skierowana do Komisji Obrony Narodowej oraz Komisji Rodziny i Polityki Społecznej. Komisje na wspólnym posiedzeniu 29 stycznia 2014 r. rozpatrzyły ustawę, w posiedzeniu uczestniczył prezes i wiceprezes Krajowego Zarządu Związku Represjonowanych Politycznie Żołnierzy Górników. Wiceprezes Związku zgłosił postulat, by kierując się zasadą równości wobec prawa, włączyć do ustawy kombatanckiej ustawę o świadczeniu pieniężnym i uprawnieniach przysługujących żołnierzom zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianym w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych. W trakcie debaty zgłoszone zostały trzy poprawki (wniosek petycyjny jest analogiczny jak pierwsza poprawka) została ona poparta przez komisje, które ujęły ją w sprawozdaniu (druk senacki nr 553 A).

Na 49. posiedzeniu Senatu 19 lutego 2014 r. w czasie debaty nad ustawą senator sprawozdawca połączonych komisji stwierdził m.in., że pierwsza poprawka włącza do katalogu osób objętych przepisami ustawy o kombatantach „żołnierzy górników”. Sprawa ta na posiedzeniu komisji wzbudziła kontrowersje i wywołała dyskusję. W opinii Biura Legislacyjnego oraz w stanowisku rządu w tej sprawie wskazywano na niekonstytucyjność proponowanych zapisów, gdyż poprawka komisji przekracza materię ustawy. Jednak połączone komisje przyjęły tę poprawkę.

Kierownik Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych stwierdził, że w sprawie objęcia „żołnierzy górników” przepisami ustawy kombatanckiej konieczne są analizy oraz potrzebna jest osobna inicjatywa ustawodawcza. Urząd z wielką wrażliwością

i uwagą wsłuchuje się w głos tych niezwykle zasłużonych środowisk, które objęte są przepisami odrębnej ustawy. Uprawnienia „żołnierzy górników” są rzeczywiście mniejsze niż uprawnienia kombatanckie. Kwestie te będą analizowane przede wszystkim przez stronę rządową. Ponadto, Komisja Rodziny i Polityki Społecznej (połączone komisje) zapowiedziała swoje działania w tej materii. Ze statystyk wynika, że środowisko to liczy około 30 000 osób i ponad 18 000 wdów po „żołnierzach górnikach”.

Komisja Obrony Narodowej oraz Komisja Rodziny i Polityki Społecznej rozpatrzyły wnioski zgłoszone w czasie drugiego czytania ustawy z dnia 24 stycznia 2014 r. o zmianie ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (...) i przygotowały sprawozdanie wraz z zestawieniem wniosków (druk nr 553 Z). Poprawka do ustawy (wniosek petycyjny) nie uzyskała poparcia Senatu.

Niezależnie od powyżej opisanej ustawy, w Sejmie trwają prace nad senackim projektem ustawy o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (druk sejmowy nr 1101 z 13 grudnia 2012 r.). Projekt ten został skierowany do pierwszego czytania do Komisji Zdrowia, które odbyło się 21 marca 2013 r. i został on przekazany do podkomisji nadzwyczajnej. Podkomisja 11 września 2013 r. przyjęła sprawozdanie oraz wniosła o odrzucenie projektu. Komisja Zdrowia 10 października 2013 r. odrzuciła sprawozdanie podkomisji i ponownie skierowała projekt do rozpatrzenia przez podkomisję nadzwyczajną. Dnia 8 stycznia 2014 r. podkomisja nadzwyczajna odbyła dyskusję ogólną w tej sprawie.

Rada Ministrów 29 marca 2013 r. wyraziła negatywne stanowisko wobec projektu.

Podnieść trzeba, że opisany projekt ustawy stanowi realizację postulatu petycji P8-02/11, autorstwa Związku Represjonowanych Politycznie Żołnierzy Górników, Okręgowy Zarząd w Tarnobrzegu oraz petycji osoby fizycznej. Projekt dotyczy rozszerzenia o „żołnierzy górników” podmiotów uprawnionych do bezpłatnego zaopatrzenia w leki o kategorii dostępności "Rp" lub "Rpz" oraz środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego objęte decyzją o refundacji.

#### DZIAŁANIA POWIĄZANE:

**Ustawa z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach (...)** w art. 1–3 definiuje pojęcie kombatanta, precyzuje działalność kombatancką oraz równorzędną z tą działalnością.

W myśl postanowień ustawy kombatanтами są osoby, które brały udział w wojnach, działaniach zbrojnych i powstaniach narodowych, wchodząc w skład formacji wojskowych lub organizacji walczących o suwerenność i niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej.

Ustawa za działalność kombatancką uznaje m.in.:

- pełnienie służby wojskowej w Wojsku Polskim lub w polskich formacjach wojskowych przy armiach sojusznicych podczas działań wojennych prowadzonych na wszystkich frontach przez Państwo Polskie,
- pełnienie służby w polskich podziemnych formacjach i organizacjach, w tym działających w ramach tych organizacji oddziałach partyzanckich w wojnie 1939-1945,
- pełnienie służby wojskowej w armiach sojusznicych, w sojusznicych organizacjach ruchu oporu w wojnie 1939-1945, z wyjątkiem formacji Ludowego Komisariatu Spraw Wewnętrznych ZSRR (NKWD) oraz innych specjalnych formacji, które prowadziły działalność przeciwko ludności polskiej,
- pełnienie służby w polskich podziemnych formacjach wojskowych lub organizacjach niepodległościowych na terytorium Państwa Polskiego w granicach sprzed 1 września 1939 r. oraz w granicach powojennych w okresie od wkroczenia armii ZSRR do końca 1956 r., jeżeli celem działania była niepodległość i suwerenność Rzeczypospolitej,
- uczestniczenie w walkach Wojska Polskiego oraz zmilitaryzowanych służbach państwowych z oddziałami Ukraińskiej Powstańczej Armii i grupami Wherwofu,
- uczestniczenie w tzw. Niszczycielskich Batalionach („Istribitielnych Batalionach”) na byłych ziemiach polskich w woj.: lwowskim, stanisławowskim, tarnopolskim i wołyńskim w obronie ludności polskiej przed ukraińskimi nacjonalistami od 1944 do 1945 r.

Za działalność równorzędną z działalnością kombatancką uznaje się m.in.:

- pełnienie funkcji cywilnych (...) w administracji podziemnego Państwa Polskiego w wojnie 1939-1945, a także w podziemnych niepodległościowych organizacjach cywilnych w latach 1945-1956,
- udział w okresie do 31 grudnia 1945 r. w walkach o zachowanie suwerenności i niepodległości Państwa Polskiego w zmilitaryzowanych służbach państwowych,
- prowadzenie w okresie 1939-1945 zorganizowanego i profesjonalnego tajnego nauczania dzieci i młodzieży,
- dawanie schronienia osobom narodowości żydowskiej lub innym osobom, za których ukrywanie w latach 1939-1945, ze względu na ich narodowość lub działalność - groziła kara śmierci,
- czynny udział w zbrojnym wystąpieniu o wolność i suwerenność Polski w Poznaniu w czerwcu 1956 r., który spowodował śmierć lub uszczerbek na zdrowiu,
- poniesienie śmierci, uszkodzenie ciała lub rozstrój zdrowia powyżej 7 dni w grudniu



1970 r. na Wybrzeżu w działaniach wojska lub milicji podczas wystąpień wolnościowych.

Do okresów działalności kombatanckiej lub równorzędnej z taką działalnością zalicza się również czas przebywania:

- w niewoli lub obozach internowanych oraz w obozach podległych Głównemu Zarządowi do Spraw Jeńców Wojennych i Internowanych (GUPWI) NKWD, a od marca 1946 r. MWD ZSRR, i obozach podległych Wydziałowi Obozów Kontrolno-Filtracyjnych NKWD, a od marca 1946 r. MWD ZSRR, spowodowanego działalnością kombatancką,
- w hitlerowskich więzieniach, obozach koncentracyjnych i ośrodkach zagłady oraz innych miejscach odosobnienia, gdzie warunki pobytu nie różniły się od warunków w obozach koncentracyjnych, a osoby tam osadzone pozostawały w dyspozycji hitlerowskich władz bezpieczeństwa, a także w więzieniach i poprawczych obozach pracy oraz koloniach pracy podległych Głównemu Zarządowi Obozów i Kolonii Poprawczych (GUŁag) NKWD, a od marca 1946 r. MWD ZSRR, a także w więzieniach lub innych miejscach odosobnienia na terytorium Polski, spowodowanego działalnością kombatancką i równorzędną z działalnością kombatancką.

#### **INFORMACJE DODATKOWE:**

Do kręgu byłych „żołnierzy górników” zalicza się poborowych skierowanych w latach 1949–1959 do zastępczej służby w wojskowych batalionach pracy przymusowo zatrudnianych w kopalniach, kamieniołomach, zakładach pozyskiwania i wzbogacania rud uranowych.

Związek Represjonowanych Politycznie Żołnierzy Górników Zarząd Okręgowy w Katowicach 12 sierpnia 2004 r. złożył w Oddziale Katowickim Instytutu Pamięci Narodowej wniosek o wszczęcie śledztwa w sprawie przymusowej pracy żołnierzy górników w zakładach wydobywczych PRL od 1949 do 1959 r.

W oparciu o to doniesienie 22 listopada 2004 r. wszczęto śledztwo o przestępstwo z art. 191 § 1 k.k. w zw. z art. 2 ust. 1 i art. 3 ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (sygn. akt S 88/04/Zk). Do postępowania włączono śledztwa wszczęte z indywidualnych zawiadomień „żołnierzy górników”.

W postępowaniu pozyskano dokumenty, które legły u podstaw stworzenia i funkcjonowania wojskowych batalionów pracy. Inicjatorem utworzenia tych jednostek był ówczesny szef Sztabu Generalnego Wojska Polskiego – gen. broni Władysław Korczyc, który w piśmie z 24 czerwca 1949 r. do ministra obrony narodowej zaproponował utworzenie

specjalnych batalionów roboczych, do których powoływani mieli być poborowi, nieodbywający zasadniczej służby wojskowej ze względów politycznych.

Pierwsze bataliony pracy utworzono rozkazem nr 036 z 5 sierpnia 1949 r., wiceministra obrony narodowej, gen. brygady Edwarda Ochaba. Miały być one przeznaczone do pracy w kopalniach.

Następnie minister obrony narodowej marszałek Konstanty Rokossowski 1 lutego 1951 r. wydał rozkaz nr 008/MON określający kategorie osób, które powinny być skierowane do odbycia zastępczej służby wojskowej. Wśród tych osób znaleźli się poborowi pochodzący ze środowisk bogaczy wiejskich, wywłaszczonych obszarników, kupców, właścicieli: przedsiębiorstw przemysłowych i większych nieruchomości miejskich oraz synów funkcjonariuszy II Rzeczypospolitej; poborowi wrogo ustosunkowani do ówczesnej rzeczywistości; poborowi, których rodzice, rodzeństwo lub żona byli karani za przestępstwa polityczne, poborowi utrzymujący kontakt z rodziną pozostającą w krajach kapitalistycznych; poborowi skazani za przestępstwa o charakterze politycznym lub społecznym na kary powyżej 1 roku więzienia, bez jej zawieszenia i utraty praw. Powyższe zasady kierowania do batalionów miały wyraźnie charakter dyskryminacyjny wobec określonej kategorii osób.

W śledztwie przesłuchano 65 osób w charakterze świadków. Przesłuchania trwały w związku z komunikatem prasowym informującym o prowadzonym śledztwie. Z zeznań świadków wynikało, że po powołaniu do odbycia służby wojskowej nie wiedzieli, że skierowani zostaną do pracy w kopalniach węgla kamiennego. Dopiero po dotarciu na miejsce zakwaterowania informowano ich, że będą pracować fizycznie w kopalniach. Kierowani byli do wydobywania i załadunku węgla, mimo iż nie posiadali przygotowania do takiej pracy. Za pracę otrzymywali drobne wynagrodzenie, przy czym większość tej kwoty przeznaczana była na umundurowanie i wyżywienie. Najczęściej nie odbywali żadnego przeszkolenia wojskowego. Ich służba wojskowa trwała od dwóch nawet do trzech lat. Często ulegali wypadkom przy pracy z powodu braku właściwego przygotowania zawodowego.<sup>1</sup>

Śledztwo w sprawie zbrodni komunistycznej, stanowiącej zbrodnię przeciwko ludzkości, polegającej na przekroczeniu uprawnień przez funkcjonariuszy publicznych poprzez stworzenie podstaw prawnych dla funkcjonowania systemu przymusowego zatrudnienia żołnierzy w kopalniach węgla kamiennego Górnego i Dolnego Śląska w latach 1949–1959 w ramach batalionów pracy zostało umorzone przez Instytut Pamięci Narodowej

<sup>1</sup> [http://ipn.gov.pl/\\_data/assets/pdf\\_file/0003/49413/1-8139.pdf](http://ipn.gov.pl/_data/assets/pdf_file/0003/49413/1-8139.pdf) – *Aneks do Informacji o działalności Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu od stycznia do 31 grudnia 2006 r.*, Warszawa, luty 2007, str.14 i 15.

Oddział w Katowicach. Postanowieniem z dnia 21 maja 2008 r. śledztwo umorzono wobec ustalenia, że postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby zostało prawomocnie zakończone (sygn. akt S 88/04/Zk)<sup>2</sup>.

#### REKOMENDACJE BIURA:

Ustawa o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego przyznaje określone rodzaje uprawnień oraz świadczeń kombatantom, osobom, których działalność jest uznawana za równorzędną z kombatancką oraz osobom, które podlegały represjom wojennym i okresu powojennego.

Po analizie niniejszej petycji należy podkreślić, że powoływanie młodych mężczyzn do zastępczej służby wojskowej w celu przymusowej pracy było narzędziem ucisku stosowanym przez ówczesne państwo polskie. Represyjny charakter tej pracy został już stwierdzony, gdyż w preambule do ustawy o świadczeniu pieniężnym i uprawnieniach przysługujących żołnierzom zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianym w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych, parlament uznał przymusowe zatrudnianie za szczególny rodzaj represji z przyczyn politycznych.

W opinii „żołnierzy górników” nadal są oni dyskryminowani, gdyż nie zostali uznani za osoby represjonowane w rozumieniu ustawy kombatanckiej, nie posiadają więc uprawnień z niej wynikających, dlatego postulują podjęcie prac legislacyjnych opisanych w petycji.

Nadto należy dodać, że senackie komisje: Obrony Narodowej oraz Rodziny i Polityki Społecznej na wspólnym posiedzeniu 29 stycznia 2014 r. wniosły poprawkę (wniosek petycyjny) i zadeklarowały gotowość do pracy nad zmianą ustawy kombatanckiej w tym zakresie.

Biorąc pod uwagę powyższe informacje, Biuro Komunikacji Społecznej dostrzega możliwość podjęcia prac legislacyjnych zgłoszonych w petycji.

OPRACOWAŁA

Wanda Wójtowicz

WICEDYREKTOR

  
Andrzej Dziubecki

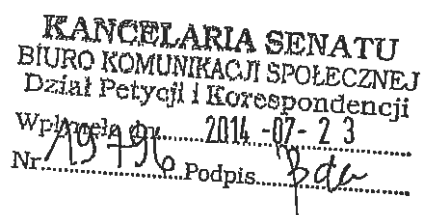
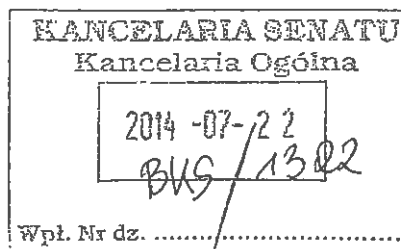
<sup>2</sup> <http://ipn.gov.pl/kszpnp/sledztwa/oddzialowa-komisja-w-katowicach/sledztwa-zakon...> Śledztwa zakończone wydaniem postanowienia o umorzeniu.

Od: Jan W.  
Wysłano: 18 lipca 2014 20.02  
Do: senat  
Temat: petycja  
Załączniki: Petycja.doc

Witam sersecznie

Petycje przesyłam w załączniku.

Jan W.



**DANE PODMIOTU WNOSZĄCEGO PETYCJĘ\***

|  |   |                           |     |
|--|---|---------------------------|-----|
| Nazwisko   | W.  | Imię                      | Jan |
| Jeśli występują Państwo w imieniu organizacji, stowarzyszenia, grupy osób itp., prosimy również o podanie ich nazwy. |   |                           |     |
| Nazwa podmiotu   | Żołnierz-górnik, represjonowany politycznie |                           |     |
| Kod pocztowy, miasto   |   | Ulica, nr domu/mieszkania |     |
| E-mail   |   |                           |     |

**INFORMACJE DOTYCZĄCE PETYCJI**

|   |   |
|---|---|
| Tytuł petycji                               | Petycja w sprawie kodyfikacji ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego.  |
| Akt prawa, w którym postulowana jest zmiana | Ustawa z dnia 24 stycznia 1991r. (Dz.U.Nr.142) – ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego.   |
| Treść petycji                               | Zwracam się z uprzejmą prośbą o rozpatrzenie tematu byłych żołnierz-górników, którzy nie są zrównani z represjonowanymi z ustawy z 24 stycznia 1991r.(Dz.U.Nr.142). W preambule ustawy o żołnierzach-górnikach z 10 września 1990r. (Dz.U.Nr.80) jest zawarte, że był to szczególny rodzaj represji z przyczyn politycznych. Stanowili oni najbardziej represjonowaną grupę społeczną i ponieśli największe straty biologiczne i nieporównywalnie większą utratę zdrowia.   |
| Uzasadnienie                                | Żołnierzy, których w wyniku represji politycznych, jako synów,, zaplutyh karłów reakcji” kierowano do niewolniczej pracy w kopalniach, gdzie ponosili największe straty biologiczne, stali się najbardziej poszkodowaną grupą społeczną w czasie pokoju. W kopalniach, gdzie pracownik cywilny (górnik) ze względu na bezpieczeństwo odmawiał wykonania pracy, żołnierz pod rozkazem z narażeniem życia pracę tą wykonać musiał. System przymusowego zatrudniania żołnierzy (po przemianach ustrojowych) uznany był za zbrodnię komunistyczną i zbrodnię przeciwko ludzkości: uzasadnieniem jest postanowienie Głównej Komisji Badania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu IPN sygn. akt S88/04/ZK; uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego w sprawie o sygn. akt II KK175/99. Nieuregulowanie tej kwestii jest naruszeniem art. 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.<br>Mniemam, że Senat stanie na wysokości by uregulować ten problem. |

\* Zgodnie z wymaganiami art. 24 ustawy o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926, z późn. zm.) informujemy, że administratorem danych osobowych podanych w petycji jest Kancelaria Senatu, Warszawa, ul. Wiejska 6. Wnoszący petycję ma prawo dostępu do treści swoich danych oraz ich poprawiania.

Dane osobowe przetwarzane są w celu realizacji procesu rozpatrywania petycji i w celach ewidencyjnych oraz przekazywane są innym organom władzy publicznej na zasadach określonych w Regulaminie Senatu.

Podpis

Załączniki:

z poważaniem

Jan W.  
Żołnierz- górnik

Od: Jan W.  
Wysłano: 1 września 2014 16:32  
Do: senat  
Temat: uzupełnienie do petycji z 19.07.14r.  
Załączniki: uzupełnienie do petycji z 19.07.14r..docx

KANCELARIA SENATU  
Kancelaria Ogólna

2014-09-05

Wpł. Nr dz. .... *2014-09-05* .....

W załączniku przesyłam uzupełnienie do wcześniej przesłanej petycji z dnia 19.07.2014r.

KANCELARIA SENATU  
BIURO KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ  
Dział Petycji i Korespondencji  
Wpłynęło dn. *3.09.2014 r.*  
Nr. *19786* Podpis..... *[Signature]*

KANCELARIA SENATU  
BIURO KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ

05. 09. 2014

Nr kancelaryjny.....  
Nr dziennika .....

Biuro Komunikacji Społecznej

Dział Petycji i Korespondencji

Uzupełnienie do petycji z dnia 19.07.2014r.

Szanowny Panie Marszałku, Panie i Panowie Senatorowie

Dosyłam swoje wnioski do wcześniej przesłanej petycji w sprawie kodyfikacji ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego(ust. z 24 stycznia 1991r.ze zm.).

Według mojej sugestii żołnierze- górnicy do uprawnień nabytych z mocy ustawy z dnia 2 września 1994r. (Dz.U.Nr.111 ze zm.)- o dodatku i uprawnieniach przysługujących żołnierzom zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnionych w kopalniach węgla, kamieniołomach i zakładach wydobywania rud uranu, winni mieć uprawnienia jakie mają osoby represjonowane z ustawy o kombatantach z 1991r.

Żołnierze- górnicy stanowią grupę osób, którzy spełniają kryteria zawarte w art.1ust.2, art.2, art.3 ust.2, ustawy- o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego, posiadają status tożsamy z grupą osób z art.4 ust.1 tej ustawy.

- \* Żołnierze-górnicy winni mieć uprawnienia do ochrony zdrowia art.18 tej ust., zwiększoną opiekę zdrowotną zgodnie z art.19 tej ustawy.
- \* Zapewnione świadczenia specjalistyczne bez skierowania do lekarza pierwszego kontaktu.
- \* Zapewnienie uprawnień do świadczeń zdrowotnych poza kolejnością.
- \* Zapewnienie bezpłatnego zaopatrzenia w leki oznaczone symbolem „Rp’’ lub „Rpz’’, dla inwalidów w wyniku przymusowej pracy represyjnej, zgodnie z art.46 ustawy – o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (ust.z 27 sierpnia 2004r.)(Dz.Ust. Nr. 210 ze zm.).
- \* Zapewnienie ulgi taryfowej w komunikacji miejskiej i krajowej art.20 tej ust.
- \* Zapewnienia dodatku kompensacyjnego od dodatku pieniężnego z ustawy o żołnierzach-górnikach z 1994r.



Zauważyć należy, że środowisko żołnierzy-górników stanowi najbardziej poszkodowaną grupę, która poniosło bardzo duże szkody i straty biologiczne oraz utratę zdrowia w wyniku pracy niewolniczej, co przekłada się na zwiększone wydatki na leczenie i rehabilitację.

Żołnierze-górnicy czują się nadal dyskryminowani a nieuregulowanie tego problemu jest naruszeniem naszych praw konstytucyjnych zawartych w art.32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, gdyż nie może być gradacji słowa represje.

z poważaniem

Jan W.  
żołnierz-górnik



*D.K.L.C.*  
**ZWIĄZEK REPRESJONOWANYCH POLITYCZNIE  
 ŻOŁNIERZY GÓRNIKÓW  
 KRAJOWY ZARZĄD**

*p. dyr. A. Pomianowski*  
*15.04.09.14*

03-446 Warszawa, ul. 11 Listopada 17/19 bud. Nr 1, 1 p. Pok. 110,  
 Adres pocztowy: skrytka pocztowa 238; 00 – 987 Warszawa 4  
 Tel/fax: 22/ 687 22 91  
 REGON 013009063 NIP 525-15-74-988 KRS 00000 95 914

L.dz.KZ/...../14

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. *20.08.14.*  
 nr *3437* podpis *[signature]*

Przewodniczący Komisji

*Gazpod. Narodowy*

Podpis *[signature]*

Sz. Pan  
 Bogdan Borusewicz  
 Marszałek Senatu  
 Rzeczypospolitej Polskiej  
 ul. Wiejska 6  
 00 – 902 Warszawa

Warszawa 28.07.2014

KANCELARIA SENATU  
 BIURO KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ

Wpłynęło dn. *2014-08-05*  
 Nr..... Podpis *[signature]*

KANCELARIA SENATU  
 BIURO KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ  
 Dział Petycji i Korespondencji

Wpłynęło dn. *10.09.2014*  
 Nr. *30700* Podpis *[signature]*

*Szenowny Panie Kierowniku*

Krajowy Zarząd Związku Represjonowanych Politycznie Żołnierzy Górników zwraca się z postulatem o podjęcie inicjatywy ustawodawczej polegającej na wniesieniu poprawki do ustawy z dnia 24 stycznia 1991 (Dz. U. z 14 marca 2014r. poz. 496)

**- o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego oraz niektórych innych ustaw.**

wprowadzając do jej tekstu następujące poprawki:

1) W art. 1 po ust. 2 dodaje się ust. 8 w brzmieniu:

„8. Za działalność kombatanczką uznaje się również żołnierzy:

1. Zastępczej służby wojskowej, którzy w latach 1949 – 1959, z przyczyn politycznych, byli przymusowo zatrudniani w kopalniach węgla, kamieniołomach oraz zakładach pozyskiwania rud uranu.
2. Z poboru w 1949, którzy byli wcielani do ponadkontyngentowych brygad „Służba Polsce” i przymusowo zatrudniani w kopalni węgla i kamieniołomach.

Lub alternatywnie:

W art. 4 po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

1) 1a (...)

Ponieważ żołnierze z Wojskowych Batalionów Pracy (objęci odrębną ustawą o żołnierzach górnikach) stanowią grupę osób adekwatnych do grup osób wymienionych w ustawie kombatanczej, a zatem spełniają kryteria art. 1 ust. 2, a głównie jako represjonowani stanowią grupę osób tożsamyh z art. 4 ust. 1 rzeczonej ustawy, procedowanej poprawce można nadać skróconą drogę legislacyjną lub skierować pod obrady sejmu jako komisyjny.

WICEPREZES  
 Krajowego Zarządu

*[signature]*  
 Józef Wąsacz



*Z powołaniem*

PREZES

Krajowego Zarządu

*[signature]*  
 mgr Kazimierz Potocki

Kopie otrzymuje:

1. Pan Senator  
Michał Seweryński  
Przewodniczący Senackiej Komisji  
Praw Człowieka, Praworządności i Petycji  
ul. Wiejska 6  
00 – 902 Warszawa
2. Szanowny Pan Senator  
Piotr Zientalski  
Przewodniczący Senackiej  
Komisji Ustawodawczej  
ul. Wiejska 6  
00 – 902 Warszawa
3. Szanowny Pan Senator  
Wojciech Skurkiewicz  
Przewodniczący Komisji  
Obrony Narodowej  
ul. Wiejska 6  
00 – 902 Warszawa
4. Szanowny Pan Senator  
Mieczysław Augustyn  
Przewodniczący Komisji  
Rodziny i Polityki Społecznej  
ul. Wiejska 6  
00 – 902 Warszawa

## UZASADNIENIE

W znowelizowanej ustawie kombatanckiej z dnia 14 marca 2014 roku, po raz kolejny pominięto wpisu represjonowanych politycznie żołnierzy z Wojskowych Batalionów Pracy. Żołnierze Górnicy nadal objęci są odrębną ustawą bez statusu kombatanta lub osoby równouprawnionej z działalnością kombatancką czy także jako osoby które podlegały represjom wojennym i okresu powojennego i w rezultacie z przywilejami znacząco na niższym poziomie od innych grup Kombatantów

W znowelizowanej ustawie z dnia 2 września 1994r o żołnierzach zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnionym w kopalniach węgla, kamieniołomach i zakładach rud uranu (Dz. U. z 2001r nr 60, poz. 622) ustawodawca w preambule podkreślał „**że zatrudnienie żołnierzy (...) stanowiło szczególnie rodzaj represji z przyczyn politycznych**”.

Podkreślając **nadzwyczajny rodzaj represji politycznej** ustawodawca miał na uwadze nie tylko represyjny charakter służby żołnierzy Wojska Polskiego, ale także faktu co najmniej podwójnego represyjnego rodowodu poborowych. Ustawodawca oparł się na wynikach poszerzonych badań prowadzonych przez odpowiednie instytucje które wskazywały, że poborowi wywodzili się ze wszystkich środowisk niepodległościowych, reprezentujących wszystkie nurty działalności o suwerenność, niezawisłość i wolność Ojczyzny. Dlatego poborowi o rodowodzie kombatancko – niepodległościowym na mocy ściśle tajnych rozkazów i politycznej selekcji dokonywanych według kryteriów politycznych, stali się ofiarami kolejnej z rzędu represji. Skierowani do jednostek wojskowych o charakterze obozów pracy przymusowej gdzie poddani zostali katorżniczej, niewolniczej służby, ponieśli ogromne straty biologiczne i szkody nieporównywalnie większe od innych grup poszkodowanych w trakcie pokoju.

Wspomniane badania wykazały, że do wojskowych batalionów pracy kierowano młodociane ofiary procesów politycznych, których często po odbyciu wyroków (czasem w trakcie) osadzano w młodocianych obozach pracy (Jaworzno) a następnie już jako poborowych do wspomnianej służby zastępczej. Do niej wcielano również byłych uczestników polskiego podziemia, młodocianych skazanych za przynależność do nielegalnych organizacji zagrażających istnjącemu porządkowi społeczno – politycznego, uczestników oporu społecznego, przeciwników przemian społecznych na wsi i kolektywizacji gospodarstw wiejskich, młodych uczestników formacji wojskowych na zachodzie, byłych młodych Powstańców Warszawy i młodzież – alumni seminariów katolickich.

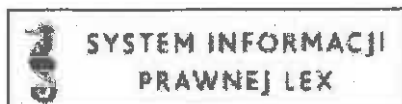
Do wojskowych batalionów pracy wcielano synów żołnierzy AK, NSZ, BCH, WIN i innych struktur wojskowych polskiego podziemia niepodległościowego, synów tzw. „bogaczy wiejskich” i sybiraków, obywateli nieprzychylnie ustosunkowanych do peerelowskiej rzeczywistości lub ulegającej wrogiej propagandzie, synów funkcjonariuszy mundurowych i inteligencji przedwrześniowych.

Pomimo zmian społeczno – politycznych, jakie zaszły w naszym Kraju po 1989r. ofiara poniesiona przez represjonowane środowisko, łączeni z niewolniczą służbą w kopalniach nie doczekała się odpowiedniego zadośćuczynienia. Chociaż odpowiednie instytucje uznały system przymusowego zatrudnienia żołnierzy górników za zbrodnię komunistyczną i zbrodnię przeciwko ludzkości (vide: uzasadnienie postanowienia Głównej Komisji Badania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu IPN sygn.. akt S88/04ZK, uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego w sprawie sygn. Akt II KKN 175/99, państwo polskie do dziś nie w pełni wywiązało się w zakresie zadośćuczynienia i przyznania statusu kombatanta.

Skutki finansowe objęcia żołnierzy górników statusem kombatanckim nie będą znaczące. Wydatki z tytułu ulg komunikacyjnych szacuje się za minimalne, mając na uwadze małą kreatywność i zainteresowanie podróżą w zaawansowanym wieku przyszłych beneficjentów.

Żołnierze górnicy reprezentując wszystkie nurty kombatancko niepodległościowe spełniają kryteria identyczne jak osoby które obejmuje ustawa kombatancka, stanowią grupę osób uprawnionych do objęcia ich omawianą ustawą jako tożsamyh z tymi o których mowa w art. 1 ust. 2, art. 4 ust. 1.

Ponieważ objęci są odrębną ustawą, która była już procedowana, istnieje możliwość nadania inicjatywnie ustawodawczej przyspieszonej ścieżki legislacyjnej lub przesłanie jej do Sejmu w formie komisyjnej.



Wydruk z 2014.10.21

Dz.U.2014.1206 -j.t. - Kombatanci oraz niektóre osoby będące ofiarami represji wojennych i okresu powojennego.

Wersja 2014.10.18 do 2015.04.17

**Dz.U.2014.1206 j.t.**

2014.10.18

zm. przen.

Dz.U.2014.496

art. 1

## **USTAWA**

z dnia 24 stycznia 1991 r.

### **o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego**

(tekst jednolity)

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uznaje szczególne zasługi dla Polski tych wszystkich obywateli polskich, którzy walczyli o suwerenność i niepodległość Ojczyzny, nie szczędząc życia i zdrowia na polach walki zbrojnej - w formacjach Wojska Polskiego, armii sojuszniczych, a także w podziemnych organizacjach niepodległościowych i w działalności cywilnej - z narażeniem na represje.

Sejm stwierdza, że władze III Rzeszy Niemieckiej, ówczesne władze Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich i komunistyczny aparat represji w Polsce są winni cierpienie zadanych wielu obywatelom Państwa Polskiego ze względów narodowościowych, politycznych i religijnych. Spowodowały one śmierć wielu milionów, a dla wielu stały się przyczyną trwałej utraty zdrowia.

Kombatantom oraz ofiarom represji należy jest głęboki szacunek wszystkich rodaków oraz szczególna troska i opieka ze strony instytucji państwowych, samorządów terytorialnych i organizacji społecznych. Dając wyraz tym intencjom - uchwała się, co następuje:

## **Rozdział 1**

### **Przepisy ogólne**

**Art. 1.** 1. Kombatantami są osoby, które brały udział w wojnach, działaniach zbrojnych i powstaniach narodowych, wchodząc w skład formacji wojskowych lub organizacji walczących o suwerenność i niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Za działalność kombatancką uznaje się:

- 1) pełnienie służby wojskowej w Wojsku Polskim lub w polskich formacjach wojskowych przy armiach sojuszniczych podczas działań wojennych prowadzonych na wszystkich frontach przez Państwo Polskie;
- 2) uczestniczenie w ramach polskich formacji i organizacji wojskowych w I wojnie światowej, w powstaniach narodowych i walkach o odzyskanie lub utrzymanie terytoriów Rzeczypospolitej Polskiej;
- 3) pełnienie służby w polskich podziemnych formacjach i organizacjach, w tym w działających w ramach tych organizacji oddziałach partyzanckich w okresie wojny 1939-1945;
- 4) pełnienie służby wojskowej w armiach sojuszniczych, a także w sojuszniczych organizacjach ruchu oporu w okresie wojny 1939-1945, z wyjątkiem formacji Ludowego Komisariatu Spraw Wewnętrznych Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich (NKWD) oraz innych specjalnych formacji, które prowadziły działalność przeciwko ludności polskiej;
- 5) pełnienie służby w polskich podziemnych formacjach wojskowych lub organizacjach niepodległościowych na terytorium Państwa Polskiego w jego granicach sprzed dnia 1 września 1939 r. oraz w granicach powojennych w okresie od wkroczenia armii Związku

Socjalistycznych Republik Radzieckich (ZSRR) do końca 1956 r., jeżeli były to formacje lub organizacje stawiające sobie za cel niepodległość i suwerenność Rzeczypospolitej,

- 6) uczestniczenie w walkach w jednostkach Wojska Polskiego oraz zmilitaryzowanych służbach państwowych z oddziałami Ukraińskiej Powstańczej Armii oraz grupami Wehrwofu;
- 7) uczestniczenie w tzw. Niszczycielskich Batalionach ("Istriebitielnych Batalionach") na dawnych ziemiach polskich w województwach: lwowskim, stanisławowskim, tarnopolskim i wołyńskim w obronie ludności polskiej przed ukraińskimi nacjonalistami, w latach 1944-1945.

**Art. 2.** Za działalność równorzędną z działalnością kombatancą uznaje się:

- 1) pełnienie funkcji cywilnych we władzach powstań narodowych oraz w administracji podziemnego Państwa Polskiego w okresie wojny 1939-1945, a także w podziemnych niepodległościowych organizacjach cywilnych w latach 1945-1956;
- 2) udział w okresie do 31 grudnia 1945 r. w walkach o zachowanie suwerenności i niepodległości Państwa Polskiego w zmilitaryzowanych służbach państwowych;
- 3) prowadzenie w okresie wojny 1939-1945 zorganizowanego i profesjonalnego tajnego nauczania dzieci i młodzieży;
- 3<sup>1</sup>) dawanie schronienia osobom narodowości żydowskiej lub innym osobom, za których ukrywanie w latach 1939-1945, ze względu na ich narodowość lub działalność na rzecz suwerenności i niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej - groziła kara śmierci;
- 4) zaokrętowanie marynarzy polskich w charakterze członków załogi na statku bandery własnej lub bandery koalicyjnej, przeznaczonym do działań wojennych w okresie wojny 1939-1945;
- 5) uczestniczenie w latach 1914-1945 w walkach o polskość i wolność narodową Śląska, Wielkopolski, Ziemi Lubuskiej, Gdańska, Pomorza i Ziemi Kaszubskiej oraz Warmii i Mazur, a także innych ziem zagarniętych przez zaborców;
- 6) czynny udział w zbrojnym wystąpieniu o wolność i suwerenność Polski w Poznaniu w czerwcu 1956 r., który spowodował śmierć lub uszczerbek na zdrowiu;
- 7) poniesienie śmierci, uszkodzenie ciała lub rozstrój zdrowia na czas powyżej siedmiu dni w grudniu 1970 r. na Wybrzeżu wskutek działania wojska lub milicji podczas wystąpień wolnościowych.

**Art. 3.** Do okresów działalności kombatanczej lub równorzędnej z działalnością kombatancą zalicza się również czas przebywania:

- 1) w niewoli lub obozach internowanych oraz w obozach podległych Głównemu Zarządowi do Spraw Jeńców Wojennych i Internowanych (GUPWI) NKWD, a od marca 1946 r. MWD ZSRR, i obozach podległych Wydziałowi Obozów Kontrolno-Filtracyjnych NKWD, a od marca 1946 r. MWD ZSRR, spowodowanego działalnością kombatancą, o której mowa w art. 1 ust. 2;
- 2) w hitlerowskich więzieniach, obozach koncentracyjnych i ośrodkach zagłady oraz w innych miejscach odosobnienia, w których warunki pobytu nie różniły się od warunków w obozach koncentracyjnych, a osoby tam osadzone pozostawały w dyspozycji hitlerowskich władz bezpieczeństwa, a także w więzieniach i poprawczych obozach pracy oraz poprawczych koloniach pracy podległych Głównemu Zarządowi Obozów i Kolonii Poprawczych (GUŁag) NKWD, a od marca 1946 r. MWD ZSRR, a także w więzieniach lub innych miejscach odosobnienia na terytorium Polski - spowodowanego działalnością, o której mowa w art. 1 ust. 2 i art. 2.

**Art. 4. 1.** Przepisy ustawy stosuje się również do osób, które podlegały represjom wojennym i okresu powojennego. Represjami w rozumieniu ustawy są okresy przebywania:

- 1) z przyczyn politycznych, narodowościowych, religijnych i rasowych:
  - a) w hitlerowskich więzieniach, obozach koncentracyjnych i ośrodkach zagłady,
  - b) w innych miejscach odosobnienia, w których warunki pobytu nie różniły się od warunków w obozach koncentracyjnych, a osoby tam osadzone pozostawały w dyspozycji hitlerowskich władz bezpieczeństwa,
  - c) w innych miejscach odosobnienia, w których pobyt dzieci do lat 14 miał charakter eksterminacyjny, a osoby tam osadzone pozostawały w dyspozycji hitlerowskich władz bezpieczeństwa;
- 2) z przyczyn narodowościowych i rasowych w gettach;
- 3) z przyczyn politycznych, religijnych i narodowościowych:

- a) w więzieniach oraz poprawczych obozach pracy i poprawczych koloniach pracy podległych Głównemu Zarządowi Obozów i Kolonii Poprawczych NKWD, a od marca 1946 r. MWD ZSRR,
  - b) na przymusowych zesłaniach i deportacji w ZSRR;
  - 4) w więzieniach lub innych miejscach odosobnienia na terytorium Polski na mocy skazania w latach 1944-1956, na podstawie przepisów wydanych przez władze polskie, przez sądy powszechne, wojskowe i specjalne albo w latach 1944-1956 bez wyroku - za działalność polityczną bądź religijną, związaną z walką o suwerenność i niepodległość.
2. Przepisy ustawy stosuje się także do osób, które jako dzieci zostały odebrane rodzicom w celu poddania eksterminacji lub w celu przymusowego wynarodowienia.

**Art. 5.** Okresy, o których mowa w art. 1 ust. 2 oraz w art. 2-4, ustala się w miesiącach. W przypadku braku danych do ustalenia takiego okresu, przyjmuje się okres w wymiarze 1 miesiąca.

**Art. 6.** Ilekroć w ustawie jest mowa o stowarzyszeniach kombatanckich, rozumie się przez to stowarzyszenia lub związki stowarzyszeń działające na podstawie prawa o stowarzyszeniach, zrzeszające kombatantów lub ofiary represji wojennych i okresu powojennego.

**Art. 6<sup>1</sup>.** Dzień 1 września ustanawia się Dniem Weterana Walk o Niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej.

**Art. 6<sup>2</sup>.** 1. Tworzy się Korpus Weteranów Walk o Niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej.

2. W skład Korpusu Weteranów Walk o Niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej wchodzi kombatanci posiadający, określone w ustawie, uprawnienia z tytułu prowadzenia działalności kombatanckiej, o której mowa w art. 1 ust. 2, lub działalności równorzędnej z działalnością kombatancką, o której mowa w art. 2 pkt 2 lub 4-6, zwani dalej "członkami Korpusu Weteranów Walk o Niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej".

3. Członkostwo w Korpusie Weteranów Walk o Niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej potwierdza legitymacja, wydawana na wniosek członka Korpusu Weteranów Walk o Niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej przez Szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych.

4. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, tryb wydawania i dokumenty niezbędne do wydania legitymacji członka Korpusu Weteranów Walk o Niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej oraz wzór tej legitymacji, mając na względzie konieczność zapewnienia sprawności postępowania przy wydawaniu tej legitymacji oraz identyfikacji członków Korpusu Weteranów Walk o Niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej.

**Art. 7.** 1. Centralnym organem administracji rządowej właściwym w sprawach kombatantów oraz osób, które podlegały represjom wojennym i okresu powojennego, jest Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, podległy ministrowi właściwemu do spraw zabezpieczenia społecznego.

2. Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych wykonuje swoje zadania przy pomocy Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych.

3. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres działania, sposób wykonywania zadań i organizację Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, mając na względzie konieczność zapewnienia sprawnego funkcjonowania tego Urzędu.

4. Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych jest powoływany przez Prezesa Rady Ministrów spośród osób wyłonionych w drodze otwartego i konkurencyjnego naboru, na wniosek ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego. Prezes Rady Ministrów odwołuje Szefa Urzędu.

5. Stanowisko Szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych może zajmować osoba, która:

- 1) posiada tytuł zawodowy magistra lub równorzędny;
- 2) jest obywatelem polskim;
- 3) korzysta z pełni praw publicznych;
- 4) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe;

- 5) posiada kompetencje kierownicze;
- 6) posiada co najmniej 6-letni staż pracy, w tym co najmniej 3-letni staż pracy na stanowisku kierowniczym;
- 7) posiada wykształcenie i wiedzę z zakresu spraw należących do właściwości Szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych.

6. Informację o naborze na stanowisko Szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych ogłasza się przez umieszczenie ogłoszenia w miejscu powszechnie dostępnym w siedzibie urzędu oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Ogłoszenie powinno zawierać:

- 1) nazwę i adres urzędu;
- 2) określenie stanowiska;
- 3) wymagania związane ze stanowiskiem wynikające z przepisów prawa;
- 4) zakres zadań wykonywanych na stanowisku;
- 5) wskazanie wymaganych dokumentów;
- 6) termin i miejsce składania dokumentów;
- 7) informację o metodach i technikach naboru.

7. Termin, o którym mowa w ust. 6 pkt 6, nie może być krótszy niż 10 dni od dnia opublikowania ogłoszenia w Biuletynie Informacji Publicznej Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

8. Nabór na stanowisko Szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych przeprowadza zespół, powołany przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, liczący co najmniej 3 osoby, których wiedza i doświadczenie dają rękojmię wyłonienia najlepszych kandydatów. W toku naboru ocenia się doświadczenie zawodowe kandydata, wiedzę niezbędną do wykonywania zadań na stanowisku, na które jest przeprowadzany nabór, oraz kompetencje kierownicze.

9. Ocena wiedzy i kompetencji kierowniczych, o których mowa w ust. 8, może być dokonana na zlecenie zespołu przez osobę niebędącą członkiem zespołu, która posiada odpowiednie kwalifikacje do dokonania tej oceny.

10. Członek zespołu oraz osoba, o której mowa w ust. 9, mają obowiązek zachowania w tajemnicy informacji dotyczących osób ubiegających się o stanowisko, uzyskanych w trakcie naboru.

11. W toku naboru zespół wyłania nie więcej niż 3 kandydatów, których przedstawia ministrowi właściwemu do spraw zabezpieczenia społecznego.

12. Z przeprowadzonego naboru zespół sporządza protokół zawierający:

- 1) nazwę i adres urzędu;
- 2) określenie stanowiska, na które był prowadzony nabór, oraz liczbę kandydatów;
- 3) imiona, nazwiska i adresy nie więcej niż 3 najlepszych kandydatów uszeregowanych według poziomu spełniania przez nich wymagań określonych w ogłoszeniu o naborze;
- 4) informację o zastosowanych metodach i technikach naboru;
- 5) uzasadnienie dokonanego wyboru albo powody niewyłonienia kandydata;
- 6) skład zespołu.

13. Wynik naboru ogłasza się niezwłocznie przez umieszczenie informacji w Biuletynie Informacji Publicznej urzędu i Biuletynie Informacji Publicznej Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Informacja o wyniku naboru zawiera:

- 1) nazwę i adres urzędu;
- 2) określenie stanowiska, na które był prowadzony nabór;
- 3) imiona, nazwiska wybranych kandydatów oraz ich miejsca zamieszkania w rozumieniu przepisów Kodeksu cywilnego albo informację o niewyłonieniu kandydata.

14. Umieszczenie w Biuletynie Informacji Publicznej Kancelarii Prezesa Rady Ministrów ogłoszenia o naborze oraz o wyniku tego naboru jest bezpłatne.

**Art. 7<sup>1</sup>.** Przy Szefie Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych działa Rada do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, zwana dalej "Radą", jako organ opiniodawczo-doradczy w sprawach objętych działaniem Szefa Urzędu.

**Art. 7<sup>2</sup>.** 1. W skład Rady wchodzi od 12 do 15 członków.

2. Członkowie Rady są powoływani spośród kombatantów i osób represjonowanych i odwoływani przez Szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych.

3. Członkowie Rady pełnią swoją funkcję społecznie.

4. Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych określi, w drodze zarządzenia, organizację i tryb pracy Rady.



**Art. 7<sup>3</sup>.** 1. Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiaty należy:

- 1) realizacja dla kombatantów i osób represjonowanych zadań w zakresie opieki zdrowotnej i usług opiekuńczych;
- 2) organizacja na terenie powiatu obchodu rocznic w celu upamiętnienia walki o niepodległość Polski oraz uczczenia pamięci ofiar wojny i okresu powojennego;
- 3) świadczenie pomocy w przygotowywaniu udokumentowanych wniosków o przyznanie w drodze wyjątku emerytur i rent;
- 4) analiza sytuacji życiowej kombatantów i osób represjonowanych oraz podejmowanie w tym zakresie stosownych inicjatyw.

2. Zadaniem z zakresu administracji rządowej realizowanym przez samorząd województwa jest wykonywanie działań zmierzających do integracji środowisk kombatanckich i koordynacji ich działań.

3. Samorząd powiatowy oraz samorząd województwa współdziałają przy realizacji zadań, o których mowa w ust. 1 i 2, z organizacjami społecznymi oraz stowarzyszeniami kombatantów i osób represjonowanych.

4. Do realizacji zadań, o których mowa w ust. 2 i 3, zarząd województwa może w porozumieniu z Szefem Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych powołać pełnomocnika.

**Art. 8.** 1. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, po zasięgnięciu opinii Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) miejsca odosobnienia, w których warunki pobytu nie różniły się od warunków w obozach koncentracyjnych i w których osadzone osoby pozostawały w dyspozycji hitlerowskich władz bezpieczeństwa,
  - 2) więzienia i obozy NKWD lub więzienia i obozy będące pod nadzorem NKWD, w których były osadzone osoby narodowości polskiej lub obywatele polscy innych narodowości,
  - 3) obozy, o których mowa w art. 3 pkt 2 i art. 4 ust. 1 pkt 1 lit. b i c oraz pkt 3
- mając na względzie ustalenia historyczne oraz konieczność zapewnienia sprawnej i rzetelnej identyfikacji osób, które przebywały w tych miejscach odosobnienia, więzieniach i obozach.

2. Na wniosek osoby zainteresowanej:

- 1) prezes sądu okręgowego, z zastrzeżeniem pkt 2 lit. a, potwierdza okoliczność, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 4;
- 2) Prezes Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu potwierdza okoliczność, o której mowa:
  - a) w art. 4 ust. 1 pkt 4, w przypadku osadzenia bez wyroku w więzieniu lub innym miejscu odosobnienia na terytorium Polski,
  - b) w art. 4 ust. 2.

## Rozdział 2

### Uprawnienia pracownicze

**Art. 9.** 1. Okresy, o których mowa w art. 1 ust. 2, art. 2, art. 3 i art. 4 ust. 1, zalicza się do okresów zatrudnienia, od których zależy przyznanie lub wysokość świadczeń przysługujących pracownikom od pracodawcy, na podstawie złożonego przez pracownika ubiegającego się o te świadczenia wniosku, do którego należy dołączyć dokument stwierdzający przyznanie uprawnień określonych w ustawie.

2. (uchylony).

3. W przypadku gdy pracownik w okresach, o których mowa w art. 1 ust. 2, art. 2, art. 3 i art. 4 ust. 1, był jednocześnie zatrudniony, okresy te zalicza się do okresu zatrudnienia warunkującego nabycie świadczeń pracowniczych, jeżeli przy ustalaniu prawa do tych świadczeń do okresu tego zatrudnienia nie zostało zaliczone to zatrudnienie.

**Art. 10.** Kombatantom i osobom, o których mowa w art. 2 i 4, zwanym dalej "innymi osobami uprawnionymi", pozostającym w zatrudnieniu, zwiększa się przysługujący im urlop wypoczynkowy o 10 dni roboczych. Zwiększenie to nie przysługuje, jeżeli osoby te korzystają z urlopu o wymiarze przekraczającym 26 dni roboczych w ciągu roku.

**Art. 11. 1.** Rozwiązanie stosunku pracy z kombatantem lub inną osobą uprawnioną w okresie 2 lat przed osiągnięciem wieku uprawniającego do wcześniejszego przejścia na emeryturę, o którym mowa w art. 14, może nastąpić po uprzednim uzyskaniu zgody starosty.

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy osób zajmujących kierownicze stanowiska obsadzone w drodze powołania oraz osób, które spełniają warunki wymagane do uzyskania emerytury, a także rozwiązania stosunku pracy bez wypowiedzenia z winy pracownika.

### Rozdział 3

#### Uprawnienia emerytalne

**Art. 12. 1.** Kombatantom będącym inwalidami wojennymi lub wojskowymi przysługują świadczenia pieniężne i inne uprawnienia przewidziane w przepisach ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2010 r. Nr 101, poz. 648, z późn. zm.).

1a. Członkom rodzin pozostałym po kombatantach będących inwalidami wojennymi lub wojskowymi przysługują świadczenia pieniężne i inne uprawnienia przewidziane w przepisach ustawy, o której mowa w ust. 1, z wyłączeniem uprawnienia określonego w art. 23b tej ustawy.

2. Świadczenia pieniężne i inne uprawnienia przewidziane w przepisach ustawy, o której mowa w ust. 1, z wyłączeniem uprawnienia określonego w art. 23b tej ustawy, przysługują na zasadach określonych w tych przepisach również:

- 1) osobom, które zostały uznane za niezdolne do pracy wskutek niezdolności do pracy pozostającej w związku z pobytem w miejscach, o których mowa w art. 3 i art. 4 ust. 1;
- 2) członkom rodzin pozostałym po osobach pobierających w chwili śmierci rentę z tytułu niezdolności do pracy, o której mowa w pkt 1.

3. Za niezdolność do pracy pozostającą w związku z pobytem w miejscach, o których mowa w art. 3 i art. 4 ust. 1, uważa się niezdolność do pracy będącą następstwem zranień, kontuzji lub innych obrażeń lub chorób powstałych w związku z tym pobytem.

4. Związek zranień, kontuzji lub innych obrażeń lub chorób z pobytem w miejscach, o których mowa w art. 3 i art. 4 ust. 1, a także związek niezdolności do pracy z takim pobytem ustala lekarz orzecznik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

5. Dokumentem potwierdzającym prawo do korzystania z uprawnień, o których mowa w ust. 1, jest legitymacja osoby represjonowanej wystawiona przez organ rentowy.

6. Legitymacja osoby represjonowanej, o której mowa w ust. 5, podlega z dniem śmierci osoby represjonowanej anulowaniu przez organ rentowy.

7. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, tryb wydawania i anulowania legitymacji osoby represjonowanej, dokumenty wymagane do wydania legitymacji osoby represjonowanej oraz wzór legitymacji osoby represjonowanej, kierując się koniecznością zapewnienia sprawności postępowania przy wydawaniu legitymacji osób represjonowanych.

**Art. 13.** Okresy, o których mowa w art. 1 ust. 2 i art. 2-4, uwzględnia się w wymiarze podwójnym przy ustalaniu prawa do emerytury lub renty, na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1440, z późn. zm.).

**Art. 14. 1.** Kombatanci i inne osoby uprawnione mogą, na swój wniosek, przejść na emeryturę po osiągnięciu 55 lat przez kobietę i 60 lat przez mężczyznę, jeżeli mają okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do kombatantów i innych osób uprawnionych, nabywających prawo do emerytury z innych tytułów niż zatrudnienie.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się do osób urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949 r.

**Art. 15. 1.** Kombatantom i innym osobom uprawnionym, pobierającym emeryturę lub rentę albo uposażenie w stanie spoczynku bądź uposażenie rodzinne, przysługuje dodatek, zwany dalej "dodatkiem kombatanckim", w wysokości 144,25 zł miesięcznie.

2. Dodatek kombatancki przysługuje oprócz emerytury lub renty i nie jest uwzględniany przy obliczaniu wysokości świadczeń określonych w przepisach ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

3. W razie zbiegu prawa do kilku świadczeń o charakterze emerytalno-rentowym, przysługuje tylko jeden dodatek kombatancki, o którym mowa w ust. 1.

3<sup>1</sup>. W razie zbiegu prawa do uposażenia w stanie spoczynku albo uposażenia rodzinnego z prawem do świadczeń o charakterze emerytalnym lub rentowym, ust. 3 stosuje się odpowiednio.

4. Osobie uprawnionej jednocześnie do dodatku kombatanckiego i dodatku z tytułu tajnego nauczania na podstawie odrębnych przepisów przysługuje tylko jeden z tych dodatków - wyższy lub wybrany przez zainteresowanego.

5. Kwota dodatku kombatanckiego, o której mowa w ust. 1, ulega podwyższeniu przy zastosowaniu wskaźnika waloryzacji emerytur i rent - od miesiąca, w którym jest przeprowadzona waloryzacja.

6. Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ogłasza w formie komunikatu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" co najmniej na 12 dni roboczych przed najbliższym terminem waloryzacji należną od tego terminu kwotę dodatku kombatanckiego.

7. (utracił moc).

**Art. 16.** 1. Kombatantom i innym osobom uprawnionym, które nie mają prawa do emerytury lub renty na podstawie przepisów o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin lub na podstawie innych przepisów, jeżeli nie mają niezbędnych środków utrzymania, może być przyznana w drodze wyjątku:

- 1) emerytura, jeżeli osiągnęli wiek: 55 lat kobieta i 60 lat mężczyzna;
- 2) renta z tytułu niezdolności do pracy, jeżeli zostali uznani za niezdolnych do pracy.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do członków rodzin pozostałych po kombatantach i innych osobach uprawnionych, jeżeli spełniają warunki wymagane do uzyskania renty rodzinnej.

3. Emerytury i renty, o których mowa w ust. 1 i 2, przyznaje się odpowiednio w wysokości najniższej emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy lub renty rodzinnej, określonych w przepisach ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

4. Do emerytur i rent, o których mowa w ust. 1 i 2, przysługują dodatki: pielęgnacyjny oraz do rent rodzinnych - dodatek dla sierot zupełnych, na zasadach i w wysokości określonych w przepisach ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a także dodatek kombatancki.

5. W razie śmierci osoby, o której mowa w ust. 1 i 2, przysługuje zasiłek pogrzebowy.

6. Świadczenia, o których mowa w ust. 1 i 2, przyznaje Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

**Art. 17.** 1. Do ustalania wysokości świadczeń, o których mowa w art. 15 i art. 16, oraz w innych sprawach nieuregulowanych w ustawie stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

2. Emeryturę i rentę przyznawaną w drodze wyjątku, wraz z dodatkiem kombatanckim, wypłaca się począwszy od dnia powstania prawa do tych świadczeń, jednak za okres nie dłuższy niż 3 miesiące kalendarzowe poprzedzające miesiąc złożenia wniosku.

3. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, po zasięgnięciu opinii Szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, określi, w drodze rozporządzenia, tryb przyznawania dodatku kombatanckiego oraz emerytury i renty przyznawanych w drodze wyjątku, mając na względzie konieczność zapewnienia sprawności postępowania przy przyznawaniu tych świadczeń.

## Rozdział 4

### Ochrona zdrowia, pomoc socjalna i inne uprawnienia

**Art. 18.** Kombatanci i inne osoby uprawnione korzystają z pierwszeństwa do środowiskowej opieki socjalnej w miejscu zamieszkania, w uzyskaniu miejsc w domach pomocy społecznej, w szczególności w domach przeznaczonych dla kombatantów.

**Art. 19.** 1. Kombatantom i innym osobom uprawnionym, znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej oraz w związku z zaistnieniem zdarzeń losowych, może być przyznana pomoc pieniężna.

2. Pomoc pieniężna może być również przyznana na częściowe pokrycie kosztów zakupu wózka inwalidzkiego, sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych, dostosowanie pomieszczeń mieszkalnych do rodzaju inwalidztwa oraz opłacanie pomocy pielęgnacyjnej.

3. Pomoc pieniężną w pierwszej kolejności przyznaje się osobom wymagającym takiej pomocy, które ukończyły 85 lat.

4. Pomoc pieniężna przysługuje również pozostałym po kombatantach oraz innych osobach uprawnionych wdowom lub wdowcom - emerytom, rencistom, inwalidom, osobom pobierającym uposażenie w stanie spoczynku lub uposażenie rodzinne.

**Art. 19a.** 1. Pomoc pieniężna może być przyznana, jeżeli:

- 1) dochód osoby samotnie gospodarującej nie przekracza 220% kwoty, o której mowa w art. 85 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zwanej dalej "najniższą emeryturą";
- 2) dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty odpowiadającej 150% najniższej emerytury;
- 3) dochód osoby samotnie gospodarującej lub dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty odpowiadającej 300% najniższej emerytury - w przypadku gdy wnioskodawca pobiera rentę inwalidy wojennego lub wojskowego.

2. Pomoc pieniężna może być przyznana na zakup sprzętu rehabilitacyjnego ułatwiającego życie osobie całkowicie niezdolnej do pracy i do samodzielnej egzystencji - w przypadku gdy dochód osoby samotnie gospodarującej lub dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty odpowiadającej 300% najniższej emerytury.

3. Pomoc pieniężna jest przyznawana w formie:

- 1) pomocy doraźnej - jednorazowej:
  - a) w przypadku trudnej sytuacji materialnej, także w razie zaistnienia zdarzeń losowych - do wysokości 150% najniższej emerytury,
  - b) na częściowe pokrycie kosztów:
    - zakupu wózka inwalidzkiego, sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych ułatwiających pracę i życie,
    - dostosowania pomieszczeń mieszkalnych do rodzaju inwalidztwa - do wysokości 300% najniższej emerytury;
- 2) pomocy okresowej - do wysokości 100% najniższej emerytury miesięcznie, w szczególności na:
  - a) zaspokojenie potrzeb bytowych i ochronę zdrowia w przypadku długotrwałej choroby powodującej wzrost kosztów utrzymania, zakupu leków, środków opatrunkowych oraz dojazdów do zakładów opieki zdrowotnej na zabiegi medyczne i rehabilitacyjne,
  - b) usługi pielęgnacyjne niezbędne ze względu na wiek i stan zdrowia,
  - c) opłacenie lektora dla ociemniałych kombatantów będących inwalidami wojennymi.

4. Pomoc pieniężną w formie okresowej wypłaca się do czasu ustania przyczyn, które stanowiły podstawę jej przyznania, jednak nie dłużej niż do końca terminu określonego w decyzji przyznającej tę pomoc.

**Art. 19b.** 1. Ustalanie prawa i wypłata pomocy pieniężnej należy do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę.

2. W przypadku osób pobierających renty z tytułu inwalidztwa wojennego ustalenie prawa do pomocy pieniężnej i jej wypłata należy do zadań Związku Inwalidów Wojennych RP.

3. Podziału środków finansowych na pomoc pieniężną dokonuje Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych.

**Art. 19c.** 1. Pomoc pieniężna może być przyznana na wniosek osób, o których mowa w art. 19 ust. 1 i 4.

2. Wniosek o przyznanie pomocy pieniężnej składa się w ośrodku pomocy społecznej właściwym ze względu na miejsce zamieszkania osób, o których mowa w art. 19 ust. 1 i 4. W przypadkach osób pobierających rentę inwalidy wojennego wniosek składa się w Związku Inwalidów Wojennych RP.

**Art. 19d.** W szczególnie uzasadnionych przypadkach kombatantom i innym osobom uprawnionym, a także pozostałym po nich wdowom lub wdowcom - emerytom, rencistom, inwalidom, osobom pobierającym uposażenie w stanie spoczynku lub uposażenie rodzinne,

na ich wniosek, Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych może przyznać pomoc pieniężną na innych warunkach, niż określone w art. 19a ust. 1-3.

**Art. 19e.** 1. Do spraw związanych z przyznawaniem pomocy pieniężnej przez gminę stosuje się odpowiednio przepisy art. 6 pkt 3, 10, 14 i 16, art. 8 ust. 3-6 i ust. 9-13, art. 11 ust. 1, art. 12 i art. 13, art. 100, art. 101 ust. 2, 3, 6 i 7, art. 104 i art. 105, art. 106 ust. 1 i 3-6, art. 106a, art. 107, art. 109 i art. 110 ust. 7 i 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013 r. poz. 182, ze zm.).

2. Do postępowania w sprawie przyznania pomocy pieniężnej przez Związek Inwalidów Wojennych RP lub Szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, stosuje się przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2013 r. poz. 267 oraz z 2014 r. poz. 183 i 1195).

**Art. 19f.** Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, dokumenty, które należy dołączyć do wniosku o przyznanie pomocy pieniężnej, mając na względzie konieczność zapewnienia sprawności postępowania przy jej przyznawaniu.

**Art. 20.** 1. Kombatantom i innym osobom uprawnionym przysługuje ulga taryfowa w wysokości 50% przy przejazdach środkami komunikacji miejskiej.

2. Kombatantom i innym osobom uprawnionym - emerytom, rencistom i inwalidom oraz osobom pobierającym uposażenie w stanie spoczynku lub uposażenie rodzinne, poza uprawnieniami określonymi w ust. 1, przysługuje:

1) ulga w wysokości 51% na przejazdy w komunikacji krajowej środkami publicznego transportu zbiorowego:

a) kolejowego w 1 i 2 klasie pociągów osobowych i pociągów osobowych oraz autobusowego w komunikacji zwykłej i przyspieszonej - na podstawie biletów jednorazowych,

b) kolejowego w 2 klasie pociągów innych niż osobowe i pociągów przyspieszonych - na podstawie biletów jednorazowych;

2) dodatek kompensacyjny w wysokości 15% dodatku kombatanckiego, o którym mowa w art. 15;

3) ryczałt energetyczny w wysokości 165,71 zł miesięcznie;

4) w 2002 r. ryczałt energetyczny za korzystanie z energii elektrycznej, gazowej i ciepłej na cele domowe w wysokości 88,23 zł.

2a. Osoba uprawniona do ulgowego przejazdu, o której mowa w ust. 2 pkt 1 lit. b, korzystająca z przejazdu w klasie 1, zobowiązana jest do uiszczenia dopłaty w wysokości stanowiącej różnicę między należnością za pełnopłatny przejazd w klasie 1 a należnością za pełnopłatny przejazd w klasie 2.

3. Uprawnienia, o których mowa w ust. 2, przysługują również wdowom lub wdowcom - emerytom i rencistom oraz osobom pobierającym uposażenie w stanie spoczynku lub uposażenie rodzinne pozostałym po kombatantach i innych osobach uprawnionych.

3a. W przypadku zbiegu prawa do więcej niż jednego świadczenia emerytalnego lub rentowego przysługuje jeden dodatek kompensacyjny, o którym mowa w ust. 2 pkt 2.

3b. W przypadku zbiegu prawa do więcej niż jednego świadczenia emerytalnego lub rentowego przysługuje jeden ryczałt energetyczny, o którym mowa w ust. 2 pkt 3.

3c. Ryczałt energetyczny, o którym mowa w ust. 2 pkt 3, podlega corocznie waloryzacji od dnia waloryzacji emerytur i rent.

3d. Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych ogłasza, w formie komunikatu, w dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", w terminie do 7. dnia roboczego lutego każdego roku, należną od terminu waloryzacji kwotę ryczałtu energetycznego.

3e. Waloryzacja polega na pomnożeniu kwoty ryczałtu energetycznego w wysokości przysługującej w dniu poprzedzającym termin waloryzacji przez wskaźnik, o którym mowa w ust. 3g.

3f. W wyniku waloryzacji wysokość ryczałtu energetycznego nie może ulec zmniejszeniu.

3g. Prezes Głównego Urzędu Statystycznego ogłasza, w formie komunikatu, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", w terminie do dnia 31 stycznia każdego roku, średnioroczny wskaźnik cen konsumpcyjnych nośników energii w poprzednim roku kalendarzowym.

4. (uchylony).

5. (uchylony).

5a. Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje dokumentów poświadczających uprawnienia do korzystania z ulgowych przejazdów, o których mowa w ust. 2 pkt 1 i ust. 3, mając na względzie konieczność zapewnienia identyfikacji osób uprawnionych do ulgowych przejazdów.

6. Właściwe organy administracji rządowej oraz organy jednostek samorządu terytorialnego i ich związków określają szczegółowe zasady stosowania ulg i uprawnień, o których mowa w ust. 1-3.

**Art. 20<sup>1</sup>.** 1. Kombatantom i innym osobom uprawnionym, które łącznie spełniają następujące warunki:

- 1) nie posiadają prawa do żadnych świadczeń rentowych lub emerytalnych ani prawa do uposażenia w stanie spoczynku albo uposażenia rodzinnego,
  - 2) nie osiągają dochodów z tytułu pracy, pozarolniczej działalności gospodarczej podlegającej ubezpieczeniu społecznemu lub z tytułu rolniczej działalności gospodarczej podlegającej obowiązkowemu ubezpieczeniu rolników,
  - 3) osiągnęły wiek 55 lat kobiety i 60 lat mężczyźni,
- przysługuje świadczenie w wysokości dodatku kombatanckiego, o którym mowa w art. 15 ust. 1.

2. Osobom, o których mowa w ust. 1, przysługują także uprawnienia określone w art. 20 ust. 2.

2a. Świadczenie w wysokości dodatku kombatanckiego, dodatek kompensacyjny oraz ryczałt energetyczny są wypłacane osobom, o których mowa w ust. 1, kwartalnie w trzecim miesiącu kwartału.

3. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, tryb przyznawania osobom, o których mowa w ust. 1, świadczenia w wysokości dodatku kombatanckiego, dodatku kompensacyjnego oraz ryczałtu energetycznego, mając na względzie konieczność zapewnienia sprawności postępowania przy ich przyznawaniu i wypłacaniu.

**Art. 20<sup>2</sup>.** 1. Uznaje się zasługi osób, które z narażeniem życia, zdrowia lub wolności ukrywały i ratowały osoby ścigane przez okupacyjne władze niemieckie lub sowieckie, a także przez polskie władze okresu powojennego do 1956 r. z powodu ich działalności na rzecz suwerenności i niepodległości Polski oraz z przyczyn narodowościowych, religijnych i rasowych. W dowód uznania tych zasług Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych występuje, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, z wnioskiem do Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o nadanie odznaczeń przewidzianych w ustawie z dnia 16 października 1992 r. o orderach i odznaczeniach (Dz. U. Nr 90, poz. 450, z późn. zm.).

2. Za osoby spełniające warunki, o których mowa w ust. 1, uznaje się zwłaszcza obywateli polskich odznaczonych medalem "Sprawiedliwy Wśród Narodów Świata" przez Instytut Yad Vashem w Jerozolimie.

3. Do osób, o których mowa w ust. 1 i 2, nie stosuje się przepisów o świadczeniach przewidzianych w rozdziałach 2, 3 i 4.

## Rozdział 5

### Zasady orzekania o uprawnieniach

**Art. 21.** 1. Uprawnienia określone w ustawie przysługują osobie, która uzyska decyzję potwierdzającą działalność wymienioną w art. 1 ust. 2 i w art. 2 albo fakty, o których mowa w art. 4, posiada obywatelstwo polskie lub posiadała je w okresie działalności kombatanckiej bądź w okresie podlegania represjom, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Uprawnienia, o których mowa w ust. 1, nie przysługują osobie, która:

- 1) w okresie wojny 1939-1945 kolaborowała z hitlerowskim okupantem;
- 2) przymusowo pełniła służbę w armii niemieckiej lub dobrowolnie zadeklarowała odstępstwo od narodowości polskiej, jeżeli potem do końca wojny nie brała udziału w walce o niepodległość Polski;
- 2<sup>1</sup>) kolaborowała z radzieckimi władzami okupacyjnymi w latach 1939-1941;
- 3) w okresie od września 1939 r. do końca 1956 r. służyła w NKWD albo w innych organach represji ZSRR działających przeciwko Narodowi i Państwu Polskiemu;
- 4) w latach 1944-1956:

- a) pełniła służbę lub funkcję i była zatrudniona w strukturach Urzędów Bezpieczeństwa, Służby Bezpieczeństwa i Informacji Wojskowej, a także nadzorujących je komórkach jednostek zwierzchnich związanych ze stosowaniem represji wobec osób działających na rzecz suwerenności i niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej,
  - b) była zatrudniona, pełniła służbę lub funkcję w jednostkach organizacyjnych lub na stanowiskach związanych ze stosowaniem represji wobec osób podejrzanych lub skazanych za działalność podjętą na rzecz suwerenności i niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej:
    - w organach prokuratury i prokuraturze wojskowej,
    - w sądownictwie powszechnym lub wojskowym,
    - w służbie więziennej,
  - c) była zatrudniona, pełniła służbę lub funkcję w aparacie bezpieczeństwa publicznego poza strukturami Urzędów Bezpieczeństwa, Służby Bezpieczeństwa lub Informacji Wojskowej, jeżeli podczas i w związku z tą działalnością wykonywała zadania śledcze i operacyjne związane bezpośrednio ze zwalczaniem organizacji oraz osób działających na rzecz suwerenności i niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej,
  - d) była funkcjonariuszem organów bądź jednostek organizacyjnych Polskiej Partii Robotniczej lub Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, do których właściwości rzeczowej - terenowej i centralnej - należał nadzór nad instytucjami, o których mowa w lit. a i b, bądź nad zadaniami, o których mowa w lit. c;
- 5) uchybiła godności obywatela polskiego, wykorzystując władzę otrzymaną od instytucji stosujących represje do ciemnienia współwięźniów;
- 6) uchybiła godności obywatela polskiego, donosząc władzom komunistycznym o żołnierzach podziemia, legionistach, organizacjach podziemnych, partyzanckich i tych wszystkich, których obejmują art. 2 i 4;
- 7) dopuściła się zabójstwa lub innej zbrodni wobec osób cywilnych w okresie do 31 grudnia 1956 r. w związku z działalnością uznaną za działalność kombatancką lub równorzędną w rozumieniu ustawy, za co została skazana prawomocnym wyrokiem sądu.

3. Nie stosuje się przepisu ust. 2 pkt 4 lit. a i b wobec osób:

- 1) które przedłożą dowody, że do wymienionych służb i organów zostały skierowane przez organizacje niepodległościowe lub przez te organizacje były zwerbowane w celu udzielenia im pomocy;
- 2) (uchylony).
4. (uchylony).

**Art. 22.** 1. O spełnieniu warunków, o których mowa w art. 21, orzeka, w drodze decyzji administracyjnej, Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych lub osoby przez niego upoważnione, na podstawie udokumentowanego wniosku zainteresowanej osoby oraz rekomendacji stowarzyszenia właściwego dla określonego rodzaju działalności kombatanckiej lub represji. Rekomendacji udziela się bez względu na to, czy osoba ubiegająca się o uprawnienia zgłosi zamiar wstąpienia do stowarzyszenia. Na podstawie decyzji o przyznaniu uprawnień określonych w ustawie Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych wydaje odpowiednie zaświadczenie.

2. W trybie, o którym mowa w ust. 1, wydawane są zaświadczenia potwierdzające uprawnienia osób, o których mowa w art. 20 ust. 3, z tym że w przypadku gdy zmarły małżonek (małżonka) posiadał potwierdzone uprawnienia, rekomendacja nie jest wymagana.

3. (utracił moc).
4. (uchylony).

## Rozdział 6

### Źródła i sposób finansowania oraz sposób wypłacania niektórych świadczeń

**Art. 23.** (uchylony).

**Art. 23a.** 1. Wydatki na:

- 1) pomoc pieniężną, o której mowa w art. 19, wraz z kosztami jej obsługi, które mogą wynosić do 5% wartości tej pomocy,
- 2) upamiętnianie i popularyzowanie historii walk o Odrodzenie Polski i represji wojennych oraz okresu powojennego, w tym na działalność dokumentacyjną i wydawniczą,

3) pokrycie kosztów zadań administracyjnych i opiekuńczych, wykonywanych na rzecz środowiska kombatanckiego, zleczanych organizacjom pozarządowym przez Szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych;

2. Środki przeznaczone na pomoc realizowaną przez kierownika ośrodka pomocy społecznej, Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych przekazuje na rachunki budżetów gmin. Pierwsza rata jest przekazywana do dnia 15 lutego każdego roku.

3. Środki na upamiętnianie i popularyzowanie historii walk o Odrodzenie Polski i represji wojennych oraz okresu powojennego, przez działalność dokumentacyjną i wydawniczą, mogą otrzymywać także, na podstawie umów zawartych z dysponentem części budżetowej - Szefem Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych - podmioty inne niż określone w art. 3 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2014 r. poz. 1118, 1138 i 1146).

4. Do wyłaniania podmiotów, o których mowa w ust. 3, stosuje się odpowiednio przepisy działu II rozdziału 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

**Art. 24.** 1. Świadczenia pieniężne przewidziane dla kombatantów, innych osób uprawnionych i pozostałych po nich członków rodzin, dodatek kompensacyjny określony w art. 20 ust. 2 pkt 2 i ust. 3, ryczałt energetyczny określony w art. 20 ust. 2 pkt 3 i ust. 3 oraz odsetki za opóźnienie w ustaleniu prawa do nich lub ich wypłaty są wypłacane przez właściwe organy emerytalne lub rentowe i finansowane wraz z kosztami ich obsługi z budżetu państwa.

2. Świadczenia, dodatek kompensacyjny oraz ryczałt energetyczny, o których mowa w ust. 1, przysługujące osobom otrzymującym uposażenie w stanie spoczynku albo uposażenie rodzinne wypłacają ze środków budżetu państwa jednostki wypłacające te uposażenia. Jeżeli jednak osoby te są uprawnione także do pobierania świadczenia o charakterze rentowym, świadczenia, o których mowa w ust. 1, wypłaca właściwy organ rentowy.

**Art. 24a.** <sup>(1)</sup> 1. Na wniosek kombatanta lub innej osoby uprawnionej, zamieszkałych za granicą w państwie członkowskim Unii Europejskiej, państwie członkowskim Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) lub w państwie, z którym Rzeczpospolitą Polską łączy umowa międzynarodowa w dziedzinie ubezpieczeń społecznych przewidująca transfer emerytur lub rent, świadczenia pieniężne, dodatek kompensacyjny oraz ryczałt energetyczny, wypłaca się wraz z emeryturą, rentą, uposażeniem w stanie spoczynku lub innymi świadczeniami, w państwie zamieszkania, na rachunek bankowy tej osoby za granicą lub w innej formie wskazanej przez organ emerytalny lub rentowy, w terminach i trybie ustalonym przez ten organ. Wypłata dokonywana jest w walucie wymiennej.

2. Przepis ust. 1 stosuje się do kombatantów i innych osób uprawnionych, którzy są uprawnieni do świadczenia w wysokości dodatku kombatanckiego, o którym mowa w art. 20<sup>1</sup> oraz do dodatku kompensacyjnego i ryczałtu energetycznego, mimo braku prawa do emerytury lub renty, uposażenia w stanie spoczynku albo uposażenia rodzinnego.

3. *Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się również do kombatantów i innych osób uprawnionych zamieszkałych za granicą w państwie, z którym Rzeczpospolitej Polskiej nie łączy umowa międzynarodowa w dziedzinie ubezpieczeń społecznych przewidująca transfer emerytur lub rent.*

## Rozdział 6a

### Baza danych osób uprawnionych

**Art. 24b.** 1. W celu zapewnienia możliwości weryfikacji udzielania świadczeń opieki zdrowotnej Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych prowadzi, w formie elektronicznej, bazę danych osób mających uprawnienia z tytułów określonych w art. 1-4, zwaną dalej "bazą danych osób uprawnionych", zawierającą informacje posiadane przez Szefa Urzędu, w tym informacje udostępniane przez podmioty określone w ust. 3.

2. W bazie danych osób uprawnionych są przetwarzane następujące informacje dotyczące tych osób:

1) imię lub imiona oraz nazwisko;



- 2) adres miejsca zamieszkania;
- 3) data urodzenia;
- 4) numer PESEL, a w przypadku osób, którym nie nadano numeru PESEL - numer dokumentu potwierdzającego tożsamość;
- 5) informacja o rodzaju przyznanego świadczenia: rencie, rencie inwalidy wojennego, rencie osoby represjonowanej, dodatku kombatanckim, świadczeniu w wysokości dodatku kombatanckiego.

3. Do nieodpłatnego przekazywania informacji do bazy danych osób uprawnionych w zakresie określonym w ust. 2 są obowiązane następujące podmioty: Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Zakład Emerytalno-Rentowy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, wojskowe biura emerytalne, Biuro Emerytalne Służby Więziennej, Minister Sprawiedliwości w zakresie spraw dotyczących sędziów w stanie spoczynku oraz Prokurator Generalny w zakresie spraw dotyczących prokuratorów w stanie spoczynku.

4. Podmioty określone w ust. 3 przekazują Szefowi Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych informacje do bazy danych osób uprawnionych do 15. dnia miesiąca następującego po zakończeniu każdego kwartału w roku kalendarzowym.

**Art. 24c.** 1. Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych aktualizuje bazę danych osób uprawnionych i przekazuje nieodpłatnie informacje zawarte w tej bazie Narodowemu Funduszowi Zdrowia w terminie 14 dni od dnia przekazania informacji do bazy danych osób uprawnionych przez podmioty określone w art. 24b ust. 3.

2. Podczas aktualizowania bazy danych osób uprawnionych Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych usuwa z bazy danych informacje o danej osobie uprawnionej w razie zgonu tej osoby lub wydania decyzji o pozbawieniu jej uprawnień określonych w ustawie.

3. W celu uzyskania informacji o zgonach Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych korzysta ze zbioru danych osobowych PESEL, na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 10 kwietnia 1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 993, z późn. zm.),

## **Rozdział 7**

### **Przepisy przejściowe i końcowe**

**Art. 25.** 1. Osoby, które uzyskały uprawnienia kombatanckie na podstawie dotychczasowych przepisów, zachowują te uprawnienia, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Pozbawia się uprawnień kombatanckich osoby:

- 1) wymienione w art. 21 w ust. 2:
  - a) w pkt 1, 3 i 4, z zastrzeżeniem art. 21 ust. 3,
  - b) w pkt 2, 2<sup>1</sup>, 5 i 6, jeżeli w wyniku postępowania weryfikacyjnego wykazano im czyny, o których mowa w tych przepisach;
- 2) które na mocy dotychczasowych przepisów uzyskały uprawnienia kombatanckie wyłącznie z tytułu działalności w latach 1944-1956 w charakterze "uczestników walk o ustanowienie i utrwalenie władzy ludowej" lub innych tytułów niż wymienione w art. 1 ust. 2, w art. 2 oraz w art. 4. Uprawnienia te zachowują jednak osoby, które uczestniczyły w Wojnie Domowej w Hiszpanii w latach 1936-1939 lub które uprawnienia te uzyskały z tytułów określonych w ustawie, oraz żołnierze z poboru, którzy pełnili służbę wojskową w Wojsku Polskim w okresie od 10 maja 1945 r. do 30 czerwca 1947 r.

3. Uprawnienia uzyskane od Związku Bojowników o Wolność i Demokrację i Związku Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej po 31 grudnia 1988 r. podlegają weryfikacji.

4. Decyzje administracyjne w sprawie pozbawienia uprawnień kombatanckich podejmuje Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych.

5. Decyzje, o których mowa w ust. 4, są wydawane, w tym w wyniku weryfikacji, z urzędu lub na wniosek stowarzyszeń kombatanckich, Ministra Sprawiedliwości, Ministra Obrony Narodowej albo ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

6. (uchylony).

7. Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych zawiadamia niezwłocznie właściwy organ emerytalny lub rentowy albo właściwą jednostkę wypłacającą uposażenie w stanie spoczynku lub uposażenie rodzinne o pozbawieniu danej osoby uprawnień kombatanckich.

**Art. 26.** Osoby, o których mowa w art. 25, pozbawione prawomocną decyzją uprawnień kombatanckich tracą uprawnienia wynikające z ustawy, z wyjątkiem uprawnień, o których mowa w art. 12, z tym że osobom, które w dniu wejścia w życie ustawy pobierały emerytury, *renty inwalidzkie*<sup>(2)</sup> lub renty rodzinne, zamiast tych świadczeń przyznaje się:

- 1) świadczenia na zasadach ogólnych, określonych w przepisach o *zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin*<sup>(3)</sup> lub w innych przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym;
- 2) świadczenia w kwocie najniższej, jeżeli nie spełniają warunków do przyznania świadczeń, o których mowa w pkt 1; przepisy o *zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin*<sup>(4)</sup> stosuje się odpowiednio.

**Art. 27.** Zaświadczenia i legitymacje o uprawnieniach kombatanckich, wystawione na podstawie dotychczasowych przepisów, do czasu wydania nowych zaświadczeń zachowują moc, chyba że została wydana decyzja o pozbawieniu uprawnień.

**Art. 28.** Sprawy wszczęte na podstawie dotychczasowych przepisów, a niezakończone do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, podlegają rozpatrzeniu zgodnie z przepisami tej ustawy.

**Art. 29. 1.** Dodatek kombatancki w wysokości określonej w art. 15 ust. 1 przysługuje emerytom i rencistom:

- 1) z dniem 1 stycznia 1991 r.:
  - a) uprawnionym w 1990 r. do świadczenia pieniężnego na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 3 maja 1989 r. w sprawie świadczenia pieniężnego przysługującego kombatantom - emerytom i rencistom odznaczonym orderem lub tytułem honorowym (Dz. U. Nr 27, poz. 143),
  - b) pobierającym świadczenia, o których mowa w art. 16 ust. 1,
- 2) z dniem nabycia prawa do dodatku kombatanckiego, jeżeli prawo to uzyskali po dniu 31 grudnia 1990 r.,
- 3) przy rewaloryzacji emerytur i rent, o której mowa w art. 28 ustawy z dnia 24 maja 1990 r. o zmianie niektórych przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym (Dz. U. Nr 36, poz. 206, Nr 66, poz. 390 i Nr 92, poz. 540) - uprawnionym do dodatku kombatanckiego przed dniem 1 stycznia 1991 r. - zamiast dotychczasowego dodatku kombatanckiego.

2. Przyznanie dodatku kombatanckiego, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, powoduje ponowne ustalenie wysokości emerytury lub renty (bez uwzględnienia dotychczasowego dodatku kombatanckiego) oraz wysokości wskaźnika indywidualnego wymiaru świadczenia.

3. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio w razie zbiegu prawa do kilku świadczeń o charakterze emerytalno-rentowym.

**Art. 30. 1.** Wnioski o nadanie odznaczeń upamiętniających udział w walkach o niepodległość i suwerenność Rzeczypospolitej Polskiej przedstawia Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej, z własnej inicjatywy lub na wniosek stowarzyszeń kombatanckich:

- 1) Minister Obrony Narodowej - w stosunku do osób, o których mowa w art. 1,
- 2) Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych - w stosunku do osób, o których mowa w art. 2 i 4  
- na zasadach określonych w obowiązujących przepisach.

2. Przepis ust. 1 nie narusza uprawnień ministra właściwego do spraw zagranicznych do przedstawiania wniosków o nadanie tych odznaczeń.

3. Przepisy dotyczące postępowania w sprawach nadawania odznaczeń, niepozostające w sprzeczności z ust. 1 i 2, stosuje się odpowiednio.

**Art. 31.** Osobom, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 3 lit. b, określone w ustawie świadczenia finansowe przysługują od dnia 1 lipca 1991 r.

**Art. 32.** Do czasu zorganizowania Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych kompetencje tego Urzędu określone w niniejszej ustawie wykonuje Minister Pracy i Polityki Socjalnej.

**Art. 33.** Traci moc ustawa z dnia 26 maja 1982 r. o szczególnych uprawnieniach kombatantów (Dz. U. Nr 16, poz. 122, z późn. zm.).

**Art. 34.** Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1991 r.

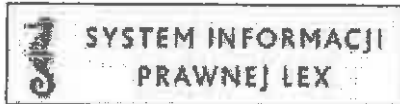
---

<sup>1)</sup> Art. 24a dodany przez art. 1 ustawy z dnia 14 marca 2014 r. (Dz.U.2014.496) zmieniającej nin. ustawę z dniem 18 października 2014 r., z tym że art. 24a ust. 3 wejdzie w życie z dniem 18 kwietnia 2015 r.

<sup>2)</sup> Obecnie: renty z tytułu niezdolności do pracy, stosownie do art. 10 pkt 3 ustawy z dnia 11 października 2002 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin, ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego, ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz ustawy o zasiłkach rodzinnych, pielęgnacyjnych i wychowawczych (Dz.U.2002.181.1515), która weszła w życie z dniem 15 listopada 2002 r.

<sup>3)</sup> Obecnie: o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, stosownie do art. 192 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2013.1440), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 1999 r.

<sup>4)</sup> Obecnie: o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, stosownie do art. 192 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2013.1440), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 1999 r.



Wydruk z 2014.10.16

Dz.U.2001.60.622 -j.t. - Świadczenie pieniężne i uprawnienia przysługujące żołnierzom zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianym w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych.

Wersja 2014.05.18 do ...

**Dz.U.2001.60.622 j.t.**

2014.05.18

zm.

Dz.U.2014.496

art. 2

## USTAWA

z dnia 2 września 1994 r.

### **o świadczeniu pieniężnym i uprawnieniach przysługujących żołnierzom zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianym w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych<sup>(1)</sup>**

(tekst jednolity)

Uznając, że przymusowe zatrudnianie żołnierzy zastępczej służby wojskowej w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach wydobywania rud uranu i batalionach budowlanych stanowiło szczególny rodzaj represji z przyczyn politycznych, uchwała się, co następuje:<sup>(2)</sup>

#### **Art. 1. 1. Żołnierzom:**

- 1) zastępczej służby wojskowej, którzy w latach 1949-1959 byli przymusowo zatrudniani w kopalniach węgla, kamieniołomach oraz w zakładach pozyskiwania i wzbogacania rud uranowych,
- 2) z poboru w 1949 r., którzy byli wcieleni do ponadkontyngentowych brygad "Służby Polsce" i przymusowo zatrudniani w kopalniach węgla i kamieniołomach,
- 3) <sup>(3)</sup> przymusowo zatrudnianym w batalionach budowlanych w latach 1949-1959 - przysługuje, z zastrzeżeniem ust. 2, świadczenie pieniężne.

2. Świadczenie pieniężne i uprawnienia przewidziane ustawą nie przysługują żołnierzom Korpusu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Wojsk Ochrony Pogranicza odkomenderowanym w 1956 r. do kopalń węgla bez selekcjonowania politycznego określonego kategorią zastępczej służby wojskowej oraz żołnierzom, którzy w ramach werbunku ochotniczego zawarli umowę o pracę w górnictwie węglowym.

#### **3. (skreślony).**

4. Osobie uprawnionej jednocześnie do świadczenia pieniężnego, o którym mowa w ust. 1, do dodatku kombatanckiego lub świadczenia przysługującego w wysokości tego dodatku określonych w przepisach o kombatanach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego, do dodatku określonego w przepisach o ubezpieczeniu społecznym rolników, a także do dodatku za tajne nauczanie przysługującego na podstawie odrębnych przepisów bądź do świadczenia pieniężnego określonego w przepisach o osobach deportowanych do pracy przymusowej oraz osadzonych w obozach pracy przez III Rzeszę i ZSRR przysługuje tylko jedno z tych świadczeń lub jeden z tych dodatków - wyższy lub wybrany przez zainteresowanego.

**Art. 2. 1. <sup>(4)</sup>** Świadczenie przysługujące w wysokości ustalonej w wyniku podwyższenia wskaźnikiem waloryzacji emerytur i rent od dnia 1 czerwca 2001 r., z uwzględnieniem waloryzacji przypadających w okresie od dnia 1 czerwca 2002 r. do dnia 31 maja 2005 r., za każdy pełny miesiąc trwania pracy, o której mowa w art. 1 ust. 1, nie więcej jednak łącznie niż za 20 miesięcy, od dnia 1 czerwca 2005 r. wynosi kwotę:

- 1) za 1 miesiąc - 7,23 zł,
- 2) za 2 miesiące - 14,41 zł,
- 3) za 3 miesiące - 21,66 zł,
- 4) za 4 miesiące - 28,83 zł,

- 5) za 5 miesięcy - 36,08 zł,
- 6) za 6 miesięcy - 43,24 zł,
- 7) za 7 miesięcy - 50,49 zł,
- 8) za 8 miesięcy - 57,71 zł,
- 9) za 9 miesięcy - 64,94 zł,
- 10) za 10 miesięcy - 72,13 zł,
- 11) za 11 miesięcy - 79,30 zł,
- 12) za 12 miesięcy - 86,58 zł,
- 13) za 13 miesięcy - 93,77 zł,
- 14) za 14 miesięcy - 100,99 zł,
- 15) za 15 miesięcy - 108,19 zł,
- 16) za 16 miesięcy - 115,39 zł,
- 17) za 17 miesięcy - 122,65 zł,
- 18) za 18 miesięcy - 129,82 zł,
- 19) za 19 miesięcy - 137,06 zł,
- 20) za 20 miesięcy - 144,25 zł.

2. <sup>(5)</sup> Kwota świadczenia pieniężnego ulega podwyższeniu przy zastosowaniu wskaźnika waloryzacji emerytur i rent od miesiąca, w którym jest przeprowadzana waloryzacja, z uwzględnieniem ust. 4.

3. Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ogłasza w formie komunikatu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" co najmniej na 12 dni roboczych przed najbliższym terminem waloryzacji należną od tego terminu kwotę świadczenia pieniężnego, o którym mowa w ust. 1.

4. <sup>(6)</sup> W 2002 r. świadczenie pieniężne nie podlega waloryzacji.

**Art. 2a. 1.** <sup>(7)</sup> Osobom, o których mowa w art. 1 ust. 1, przysługuje ryczałt energetyczny określony w przepisach o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego.

2. Ryczałt energetyczny przysługuje również wdowom po żołnierzach, o których mowa w art. 1 ust. 1, pobierającym emeryturę lub rentę.

3. W razie zbiegu prawa do ryczałtu energetycznego, o którym mowa w ust. 1 lub 2, z innych tytułów przysługuje jeden ryczałt energetyczny.

4. <sup>(8)</sup> W 2002 r. ryczałt energetyczny za korzystanie z energii elektrycznej, gazowej i ciepłej na cele domowe wynosi 88,23 zł.

**Art. 3. 1.** Świadczenie pieniężne oraz ryczałt energetyczny przyznaje i wypłaca właściwy organ emerytalno-rentowy na wniosek osoby uprawnionej złożony w tym organie wraz z zaświadczeniem, o którym mowa w art. 5 ust. 1:

- 1) osobie pobierającej emeryturę lub rentę - wraz z tą emeryturą lub rentą,
- 2) osobie mającej ustalone prawo do emerytury lub renty, której wypłata została zawieszona - kwartalnie, w trzecim miesiącu kwartału.

2. Prezes Rady Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, organy emerytalno-rentowe właściwe do przyznawania świadczenia pieniężnego oraz ryczałtu energetycznego, a także zasady i tryb wypłacania tych świadczeń osobom:

- 1) niemającym ustalonego prawa do emerytury lub renty,
- 2) pobierającym świadczenie o charakterze rentowym z instytucji zagranicznych.

**Art. 4.** Świadczenie pieniężne, ryczałt energetyczny i jednorazowe odszkodowanie oraz koszty ich obsługi finansowane są ze środków budżetu państwa.

**Art. 5. 1.** Świadczenie pieniężne oraz ryczałt energetyczny są przyznawane na podstawie zaświadczenia organu wojskowego potwierdzającego rodzaj i okres wykonywania przymusowego zatrudnienia w ramach zastępczej służby wojskowej, o której mowa w art. 1 ust. 1.

1a. <sup>(9)</sup> Wydanie zaświadczenia, o którym mowa w ust. 1, powinno być poprzedzone zasięgnięciem przez organ wojskowy opinii właściwego stowarzyszenia zrzeszającego byłych żołnierzy górników bądź stowarzyszenia zrzeszającego byłych żołnierzy batalionów budowlanych. Opinia sporządzana jest nieodpłatnie.

2. Minister Obrony Narodowej określa, w drodze rozporządzenia, organy wojskowe właściwe do wydawania zaświadczeń, o których mowa w ust. 1, oraz tryb postępowania przed tymi organami.

**Art. 5a.** 1. Żołnierzom, o których mowa w art. 1 ust. 1 pkt 1, przymusowo zatrudnianym w zakładach pozyskiwania i wzbogacania rud uranowych jednorazowo przysługuje odszkodowanie w wysokości:

- 1) 22.200 zł - jeżeli u poszkodowanego orzeciono na stałe inwalidztwo I grupy lub całkowitą niezdolność do pracy oraz do samodzielnej egzystencji,
- 2) 15.850 zł - jeżeli u poszkodowanego orzeciono na stałe inwalidztwo II grupy lub całkowitą niezdolność do pracy,
- 3) 9.510 zł - dla pozostałych poszkodowanych.

2. Podstawę do wypłaty odszkodowania stanowi zaświadczenie organu wojskowego, o którym mowa w art. 5 ust. 1.

3. Przyznanie i jednorazową wypłatę odszkodowania realizuje na wniosek poszkodowanego Biuro Roszczeń Byłych Pracowników Zakładów Produkcji Rud Uranu Państwowej Agencji Atomistyki w Kowarach.

**Art. 6.** <sup>(10)</sup> Wiek emerytalny osób wymienionych w art. 1 ust. 1, przysługujący im na podstawie odrębnych przepisów, ulega skróceniu o okres przymusowego zatrudnienia w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach pozyskiwania i wzbogacania rud uranowych i batalionach budowlanych.

**Art. 7.** 1. Osobom, które zostały zaliczone do jednej z grup inwalidów wskutek inwalidztwa pozostającego w związku z zatrudnieniem, o którym mowa w art. 1 ust. 1, przysługują świadczenia pieniężne i inne uprawnienia przewidziane w przepisach o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin.

2. Za inwalidztwo pozostające w związku z zatrudnieniem, o którym mowa w art. 1 ust. 1, uważa się inwalidztwo będące następstwem zranień, kontuzji bądź innych obrażeń lub chorób powstałych w związku z tym zatrudnieniem.

3. Związek zranień, kontuzji bądź innych obrażeń lub chorób z zatrudnieniem w miejscach, o których mowa w art. 1 ust. 1, ustala wojskowa komisja lekarska.

4. <sup>(11)</sup> Grupę inwalidztwa, datę jego powstania oraz związek inwalidztwa z zatrudnieniem w miejscach, o których mowa w art. 1 ust. 1, ustala lekarz orzecznik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych lub komisja lekarska Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie orzeczenia wojskowej komisji lekarskiej.

**Art. 8.** W sprawach nieuregulowanych w ustawie stosuje się odpowiednio *przepisy o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin*<sup>(12)</sup>.

**Art. 9.** Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

<sup>1)</sup> Tytuł zmieniony przez art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 czerwca 2001 r. (Dz.U.2001.89.968) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1 stycznia 2002 r.

<sup>2)</sup> Preambuła zmieniona przez art. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 czerwca 2001 r. (Dz.U.2001.89.968) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1 stycznia 2002 r.

<sup>3)</sup> Art. 1 ust. 1 pkt 3 dodany przez art. 1 pkt 3 ustawy z dnia 20 czerwca 2001 r. (Dz.U.2001.89.968) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1 stycznia 2002 r.

<sup>4)</sup> Art. 2 ust. 1 zmieniony przez art. 9 ustawy z dnia 15 kwietnia 2005 r. o rekompensacie przysługującej w związku z odstąpieniem w roku 2002 od waloryzacji świadczeń pieniężnych przysługujących żołnierzom zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianym w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych oraz osobom deportowanym do pracy przymusowej oraz osadzonym w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich (Dz.U.2005.85.725) z dniem 1 czerwca 2005 r.

<sup>5)</sup> Art. 2 ust. 2 zmieniony przez art. 2 pkt 1 lit. a) ustawy z dnia 14 grudnia 2001 r. (Dz.U.2001.154.1788) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1 stycznia 2002 r.

<sup>6)</sup> Art. 2 ust. 4 dodany przez art. 2 pkt 1 lit. b) ustawy z dnia 14 grudnia 2001 r. (Dz.U.2001.154.1788) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1 stycznia 2002 r.

<sup>7)</sup> Art. 2a ust. 1:

- zmieniony przez art. 2 pkt 2 lit. a) ustawy z dnia 14 grudnia 2001 r. (Dz.U.2001.154.1788) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1 stycznia 2002 r.

- zmieniony przez art. 2 ustawy z dnia 14 marca 2014 r. (Dz.U.2014.496) zmieniającej nin. ustawę z dniem 18 maja 2014 r.

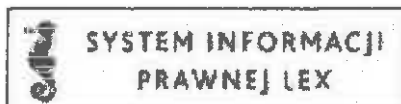
<sup>8)</sup> Art. 2a ust. 4 dodany przez art. 2 pkt 2 lit. b) ustawy z dnia 14 grudnia 2001 r. (Dz.U.2001.154.1788) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1 stycznia 2002 r.

<sup>9)</sup> Art. 5 ust. 1a zmieniony przez art. 1 pkt 4 ustawy z dnia 20 czerwca 2001 r. (Dz.U.2001.89.968) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1 stycznia 2002 r.

<sup>10)</sup> Art. 6 zmieniony przez art. 1 pkt 5 ustawy z dnia 20 czerwca 2001 r. (Dz.U.2001.89.968) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1 stycznia 2002 r.

<sup>11)</sup> Art. 7 ust. 4 zmieniony przez art. 7 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2004.121.1264) z dniem 1 lipca 2004 r.

<sup>12)</sup> Obecnie: przepisy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, stosownie do art. 192 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.1998.162.1118).



Wydruk z 2014.10.16

M.P.2014.161 - Kwota świadczenia pieniężnego przysługującego żołnierzom zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianym w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych.

Wersja 2014.02.27 do ...

**M.P.2014.161**

**KOMUNIKAT  
PREZESA ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH**

z dnia 18 lutego 2014 r.

**w sprawie kwoty świadczenia pieniężnego przysługującego żołnierzom  
zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianym w kopalniach węgla,  
kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych**

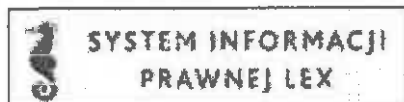
(M.P. z dnia 27 lutego 2014 r.)

**Akt występuje w zestawieniu:** Świadczenia pieniężne dla żołnierzy zastępczej sł...

Na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 2 września 1994 r. o świadczeniu pieniężnym i uprawnieniach przysługujących żołnierzom zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianym w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych (Dz. U. z 2001 r. Nr 60, poz. 622, z późn. zm.) ogłasza się, że od dnia 1 marca 2014 r. kwota świadczenia pieniężnego przysługującego żołnierzom zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianym w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych, w zależności od liczby pełnych miesięcy trwania pracy, wynosi:

- 1) za 1 miesiąc - 10,36 zł;
- 2) za 2 miesiące - 20,63 zł;
- 3) za 3 miesiące - 31,05 zł;
- 4) za 4 miesiące - 41,32 zł;
- 5) za 5 miesięcy - 51,71 zł;
- 6) za 6 miesięcy - 61,98 zł;
- 7) za 7 miesięcy - 72,38 zł;
- 8) za 8 miesięcy - 82,72 zł;
- 9) za 9 miesięcy - 93,08 zł;
- 10) za 10 miesięcy - 103,39 zł;
- 11) za 11 miesięcy - 113,67 zł;
- 12) za 12 miesięcy - 124,10 zł;
- 13) za 13 miesięcy - 134,41 zł;
- 14) za 14 miesięcy - 144,75 zł;
- 15) za 15 miesięcy - 155,07 zł;
- 16) za 16 miesięcy - 165,39 zł;
- 17) za 17 miesięcy - 175,79 zł;
- 18) za 18 miesięcy - 186,08 zł;
- 19) za 19 miesięcy - 196,46 zł;
- 20) za 20 miesięcy - 206,76 zł.





Wydruk z 2014.10.17

Dz.U.2010.101.648 -j.t. - Zaopatrzenie inwalidów wojennych I wojskowych oraz Ich rodzin.

Wersja 2012.03.01 do ...

**Dz.U.2010.101.648 j.t.**

2012.03.01

zm.

Dz.U.2012.118

art. 2

## USTAWA

z dnia 29 maja 1974 r.

### o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin

(tekst jednolity)

#### Rozdział 1

##### Przepisy ogólne

**Art. 1.** Zaopatrzenie określone niniejszą ustawą przysługuje:

- 1) inwalidom wojennym;
- 2) inwalidom wojskowym;
- 3) członkom rodzin, pozostałym po żołnierzach poległych, zmarłych lub zaginionych w czasie służby wojskowej oraz po inwalidach wojennych i wojskowych.

**Art. 2.** Zaopatrzenie obejmuje:

- 1) świadczenia pieniężne:
  - a) rentę *inwalidzką*<sup>(1)</sup>,
  - b) rentę rodzinną,
  - c) dodatki do rent,
  - d) zasiłek pogrzebowy;
- 2) świadczenia w naturze:
  - a) świadczenia lecznicze i położnicze,
  - b) protezowanie,
  - c) przysposobienie zawodowe,
  - d) pobyt w domu rencistów;
- 3) inne uprawnienia i przywileje.

**Art. 3.** Zaopatrzenie określone w ustawie przysługuje z funduszy państwowych.

**Art. 4. 1.** Prawo do świadczeń pieniężnych ustalają i świadczenia wypłacają właściwe do spraw rent organy Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

2. <sup>(2)</sup> (uchylony).

**Art. 5.** (uchylony).

#### Rozdział 2

##### Uprawnienia inwalidów wojennych

**Art. 6. 1.** Inwalidą wojennym jest żołnierz, który został zaliczony do jednej z grup inwalidów wskutek inwalidztwa powstałego w związku z działaniami wojennymi lub mającymi charakter wojennych w czasie:

- 1) pełnienia w okresie wojny 1939-1945 służby w Wojsku Polskim, w polskich formacjach wojskowych przy armiach sojusznicznych oraz w oddziałach ruchu podziemnego lub partyzanckiego prowadzących na obszarze Państwa Polskiego walkę z hitlerowskim okupantem;

2) uczestniczenia w walkach z oddziałami Ukraińskiej Powstańczej Armii oraz grupami Wehrwofu.

2. Za inwalidę wojennego uważa się również żołnierza mającego obywatelstwo polskie, który został zaliczony do jednej z grup inwalidów wskutek inwalidztwa powstałego w związku z działaniami wojennymi lub mającymi charakter wojennych w czasie pełnienia w okresie wojny 1939-1945 służby w Armii Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich oraz w innych armiach sojusznicych, a także w oddziałach antyfaszystowskiego ruchu podziemnego lub partyzanckiego działających na obszarze innych państw.

**Art. 7.** Za inwalidztwo powstałe w związku z działaniami wojennymi lub mającymi charakter wojennych uważa się inwalidztwo będące następstwem zranień, kontuzji i innych obrażeń lub chorób doznanych:

- 1) w walce z wrogiem;
- 2) na froncie lub w związku z pobytem na froncie;
- 3) wskutek wypadku pozostającego w związku z pełnieniem czynnej służby wojskowej w czasie określonym w art. 6;
- 4) w związku z pobytem w niewoli lub w obozie dla internowanych;
- 5) w związku z udziałem w ruchu podziemnym lub partyzanckim oraz z pobytem w niewoli, w obozach koncentracyjnych lub w więzieniach za udział w tym ruchu.

**Art. 8.** Za inwalidę wojennego uważa się również osobę mającą obywatelstwo polskie, która została zaliczona do jednej z grup inwalidów z tytułu inwalidztwa będącego następstwem zranień lub kontuzji doznanych w związku z:

- 1) pełnieniem służby w wojskowych oddziałach ludowych w czasie wojny domowej w Hiszpanii lub w okresie internowania w następstwie tej służby;
- 2) udziałem w obronie Poczty Gdańskiej we wrześniu 1939 r. i w walkach o Cytadelę Poznańską w lutym 1945 r.;
- 3) uczestniczeniem w konwojach w okresie wojny 1939-1945 w charakterze członka załóg handlowych statków morskich;
- 4) udziałem w Powstaniu Wielkopolskim oraz Powstaniach Śląskich;
- 5) rozminowywaniem kraju w czasie pełnienia służby w Siłach Zbrojnych Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej po zakończeniu wojny 1939-1945.

**Art. 9.** Renta inwalidzka przysługuje żołnierzowi, który został zaliczony do jednej z grup inwalidów wskutek inwalidztwa powstałego w związku z działaniami wojennymi lub mającymi charakter wojennych, choćby nawet inwalidztwo to powstało po zwolnieniu ze służby wojskowej.

**Art. 10.** Renta inwalidzka dla inwalidy wojennego wynosi:

- 1) 100 % podstawy jej wymiaru - dla inwalidów I i II grupy;
- 2) 75 % podstawy jej wymiaru - dla inwalidów III grupy.

**Art. 11. 1.** Podstawę wymiaru renty inwalidzkiej stanowi kwota 1.775,89 zł, z zastrzeżeniem ust. 4 i 5.

2. <sup>(3)</sup> Podstawę wymiaru renty inwalidzkiej po dniu 29 lutego 2012 r. stanowi kwota 2.235,48 zł.

3. Waloryzacji podstawy wymiaru renty inwalidzkiej dokonuje się po dniu 1 marca 2007 r. w terminach przewidzianych w przepisach o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

3a. Waloryzacja polega na pomnożeniu kwoty podstawy wymiaru przez pełny wskaźnik waloryzacji emerytur i rent ustalony na podstawie przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dla terminu waloryzacji, o którym mowa w ust. 3.

4. Podstawę wymiaru renty inwalidzkiej przyznanej przed dniem wejścia w życie przepisów ustawy z dnia 11 października 2002 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin, ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego, ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz ustawy o zasiłkach rodzinnych, pielęgnacyjnych i wychowawczych (Dz. U. Nr 181, poz. 1515) podwyższa się do kwoty:

- 1) 1.350,00 zł od dnia 1 marca 2003 r.;
- 2) 1.424,64 zł od dnia 1 marca 2004 r.;
- 3) 1.536,39 zł od dnia 1 marca 2005 r.;
- 4) 1.650,00 zł od dnia 1 marca 2006 r.;

5) 1.775,89 zł od dnia 1 marca 2007 r.

5. Podwyższenia podstawy wymiaru renty inwalidzkiej, o której mowa w ust. 4, dokonuje się z urzędu, a w przypadku gdy prawo do świadczenia zostało zawieszona - na wniosek osoby zainteresowanej albo przy wznowieniu wypłaty świadczenia.

**Art. 12. 1.** Do renty inwalidzkiej przysługuje dodatek pielęgnacyjny z tytułu zaliczenia do I grupy inwalidów lub ukończenia 75 lat.

2. Dodatek, o którym mowa w ust. 1, przysługuje w wysokości i na zasadach określonych w przepisach o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, z tym że dodatek pielęgnacyjny z tytułu zaliczenia do I grupy inwalidów przysługuje w wysokości zwiększonej o 50 %.

**Art. 13.** (uchylony).

**Art. 14.** Inwalidzie wojennemu, wymagającemu leczenia sanatoryjnego, przysługuje prawo do skierowania na pobyt w sanatorium co najmniej raz na 3 lata niezależnie od przysługującego mu z tytułu zatrudnienia urlopu wypoczynkowego.

**Art. 15. 1.** Inwalida wojenny może być poddany specjalnemu leczeniu, przeszkoleniu oraz usprawnieniu w ośrodkach rehabilitacji w celu całkowitego lub częściowego przywrócenia zdolności do pracy albo zapobieżenia pogorszeniu stanu zdrowia.

2. W zakresie specjalnego leczenia, przeszkolenia oraz usprawnienia stosuje się odpowiednio przepisy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

**Art. 16. 1.** Inwalidzie wojennemu przysługuje prawo do ulgi 100 % przy przejazdach tramwajami i autobusami (trolejbusami) komunikacji miejskiej, bez względu na miejsce zamieszkania.

2. Uprawnienie, o którym mowa w ust. 1, przysługuje także przewodnikowi towarzyszącemu inwalidzie wojennemu zaliczonemu do I grupy inwalidzkiej.

3. Inwalidzie wojennemu przysługuje prawo do ulgi w wysokości 37 % w komunikacji krajowej przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego w 1 i 2 klasie pociągów i autobusowego w komunikacji zwykłej, przyspieszonej i pospiesznej - na podstawie biletów jednorazowych, z zastrzeżeniem ust. 4.

4. Inwalidzie wojennemu zaliczonemu do I grupy inwalidów przysługuje prawo do ulgi w wysokości 78 % w komunikacji krajowej przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego w 1 i 2 klasie pociągów osobowych i pospiesznych i autobusowego w komunikacji zwykłej, przyspieszonej i pospiesznej - na podstawie biletów jednorazowych.

5. Do ulgi w wysokości 95 % w komunikacji krajowej przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego w 1 i 2 klasie pociągów i autobusowego w komunikacji zwykłej, przyspieszonej i pospiesznej jest uprawniony przewodnik lub opiekun towarzyszący w podróży inwalidzie wojennemu zaliczonemu do I grupy inwalidów - na podstawie biletów jednorazowych.

6. Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje dokumentów poświadczających uprawnienia do korzystania z ulgowych przejazdów, o których mowa w ust. 3-5.

**Art. 17.** <sup>(4)</sup> (uchylony).

**Art. 18. 1.** Inwalidzie wojennemu zapewnia się pracę odpowiadającą jego sprawności fizycznej i kwalifikacjom zawodowym.

2. Starosta na wniosek inwalidy wojennego kieruje go do pracy. Pracodawca, do którego inwalida został skierowany, jest obowiązany zatrudnić go stosownie do sprawności fizycznej i kwalifikacji zawodowych.

3. Rozwiązanie z inwalidą wojennym stosunku pracy przez pracodawcę może być dokonane tylko po uzyskaniu pisemnej zgody starosty:

- 1) bez wypowiedzenia - z przyczyn określonych w przepisach dotyczących rozwiązywania umów o pracę bez wypowiedzenia;
- 2) za wypowiedzeniem - tylko z ważnych przyczyn zawinionych przez inwalidę albo gdy następuje likwidacja pracodawcy.

4. Zgoda, o której mowa w ust. 3, nie jest wymagana do rozwiązania stosunku pracy z inwalidą wojennym:

- 1) zatrudnionym na podstawie powołania;
- 2) który spełnia warunki do uzyskania emerytury.

**Art. 19.** Inwalidzie wojennemu pozostającemu w zatrudnieniu zwiększa się przysługujący mu urlop wypoczynkowy o 10 dni roboczych. Zwiększenie to nie przysługuje jednak inwalidzie korzystającemu z urlopu w wymiarze przekraczającym 26 dni roboczych w ciągu roku.

**Art. 20.** 1. Inwalidzie wojennemu zalicza się czas jego służby wojskowej oraz okresy pobytu w niewoli i w obozach dla internowanych, w obozach koncentracyjnych lub w więzieniach w związku z udziałem w ruchu podziemnym lub partyzanckim w czasie od dnia 1 września 1939 r. do dnia 9 maja 1945 r. do okresów zatrudnienia, od których zależy przyznanie lub wysokość wszelkich świadczeń przysługujących pracownikom od pracodawcy.

2. Do okresów zatrudnienia, od których zależy przyznanie lub wysokość wszelkich świadczeń przysługujących pracownikom od pracodawcy, zalicza się również okresy służby i działalności, o których mowa w art. 8.

3. Okresy, o których mowa w ust. 1 i 2, zalicza się w wymiarze podwójnym do okresu zatrudnienia, od którego zależy przyznanie emerytury lub renty.

**Art. 21.** 1. Inwalida wojenny, który ma wymagany do uzyskania emerytury okres zatrudnienia, może na swój wniosek przejść na emeryturę po osiągnięciu wieku:

- 1) 50 lat przez kobietę i 55 lat przez mężczyznę, jeżeli został zaliczony do I lub II grupy inwalidów, albo
- 2) 55 lat przez kobietę i 60 lat przez mężczyznę, jeżeli został zaliczony do III grupy inwalidów.

2. Przepisy ust. 1 stosuje się odpowiednio również do inwalidy nabywającego prawo do emerytury z innego tytułu niż zatrudnienie.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się do osób urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949 r.

**Art. 22.** 1. Inwalida wojenny wymagający szczególnej opieki korzysta z pierwszeństwa w umieszczeniu, na jego wniosek, w domu kombatanta lub w domu pomocy społecznej. Na pokrycie kosztów utrzymania w tych domach można dokonywać potrąceń z renty według zasad określonych w przepisach o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

2. <sup>(5)</sup> Potrąceń na pokrycie kosztów utrzymania, o których mowa w ust. 1, można dokonywać również w razie pobytu powyżej 1 roku w podmiotach leczniczych w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej w związku z udzielaniem świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

3. Szczegółowe zasady dokonywania potrąceń, o których mowa w ust. 2, określa w drodze rozporządzenia minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, uwzględniając stan rodzinny osób pobierających renty.

**Art. 23.** (uchylony).

**Art. 23a.** Inwalidzie wojennemu przysługuje zwolnienie z opłat abonamentowych za używanie odbiorników radiowych i telewizyjnych.

**Art. 23b.** 1. Inwalidzie wojennemu zaliczonemu do I i II grupy inwalidów przysługuje refundacja w wysokości 50 % opłaconej składki na obowiązkowe ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów samochodowych lub na dobrowolne ubezpieczenie casco pojazdów samochodowych określone w *dziale II w grupie 3 załącznika do ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz. U. z 1996 r. Nr 11, poz. 62, z późn. zm.<sup>1)</sup>)*<sup>(6)</sup>, z tym że jeżeli suma ubezpieczenia przekracza równowartość 6.000 euro przeliczone na złote według kursu średniego euro ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski z dnia opłacania składki, refundacja przysługuje od części opłaconej składki ustalonej w takiej proporcji, w jakiej kwota stanowiąca równowartość 6.000 euro pozostaje do rzeczywistej sumy ubezpieczenia.

2. Refundacja przysługuje w odniesieniu do jednego pojazdu samochodowego będącego własnością inwalidy wojennego i niesłużącego do zarobkowego przewozu.

3. Refundacja przysługuje inwalidzie wojennemu, jeżeli nie korzysta z refundacji lub ulgi na podstawie innych przepisów.

4. Wypłaty kwoty refundacji, o której mowa w ust. 1, dokonuje, na wniosek uprawnionego do refundacji, organ rentowy wypłacający rentę, a w przypadku gdy prawo do renty uległo zawieszeniu - organ rentowy, który ustalił prawo do renty, po okazaniu oryginału umowy ubezpieczenia i udokumentowaniu opłacenia składki.

5. Kwota refundacji, o której mowa w ust. 1, jest wypłacana przez organy rentowe ze środków będących w dyspozycji tych organów i finansowana z budżetu państwa.

6. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, tryb postępowania przy przyznawaniu i wypłacaniu refundacji, w szczególności terminy rozpatrywania wniosków, sposób postępowania w przypadku uzyskania przez inwalidę wojennego zwrotu składki od ubezpieczyciela oraz sposób postępowania w przypadku, gdy w danym roku kalendarzowym przedmiotem ubezpieczenia jest więcej niż jeden pojazd samochodowy, kierując się koniecznością zapewnienia sprawności postępowania przy rozpatrywaniu wniosków o refundację.

**Art. 23c.** 1. Dokumentem potwierdzającym prawo do korzystania z uprawnień, o których mowa w ustawie, jest książka inwalidy wojennego (wojskowego) wystawiona przez organ rentowy.

2. Książka inwalidy wojennego (wojskowego), o której mowa w ust. 1, podlega z dniem śmierci inwalidy wojennego (wojskowego) anulowaniu przez organ rentowy.

3. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, tryb wydawania i anulowania książek inwalidy wojennego (wojskowego), dokumenty wymagane do wydania książek inwalidy wojennego (wojskowego) oraz wzór książki inwalidy wojennego (wojskowego), kierując się koniecznością zapewnienia sprawności postępowania przy wydawaniu książek inwalidów wojennych (wojskowych).

### Rozdział 3

#### Uprawnienia rodzin poległych żołnierzy i zmarłych inwalidów wojennych

**Art. 24.** 1. Świadczenia określone w niniejszym rozdziale przysługują uprawnionym członkom rodziny pozostałym po:

1) żołnierzach formacji wymienionych w art. 6, którzy polegli w walce z wrogiem lub zmarli wskutek następstw zranień, kontuzji i innych obrażeń lub chorób doznanych w okolicznościach określonych w art. 7;

2) osobach, które poległy w okolicznościach określonych w art. 8 lub zmarłych wskutek następstw zranień i kontuzji doznanych w tych okolicznościach;

3) zmarłych inwalidach wojennych.

2. Za członków rodziny uprawnionych do świadczeń uważa się:

1) małżonka, który:

a) osiągnął wiek: kobieta 50 lat, mężczyzna 65 lat albo

b) jest inwalidą, albo

c) wychowuje co najmniej jedno z dzieci, wnuków lub rodzeństwa uprawnione do renty rodzinnej po poległym - zmarłym, które nie osiągnęło 16 lat, a jeżeli kształci się w szkole - 18 lat życia, lub sprawuje pieczę nad dzieckiem zaliczonym do I<sup>(7)</sup> lub II<sup>(8)</sup> grupy inwalidów;

2) dzieci, wnuki i rodzeństwo, jeżeli spełniają warunki do uzyskania renty rodzinnej, określone w przepisach o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych;

3) rodziców, którzy pozostawali na utrzymaniu:

a) żołnierza, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, w chwili jego powołania do służby wojskowej,

b) osoby, o której mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, w chwili jej śmierci lub bezpośrednio przed podjęciem działalności, o której mowa w art. 8.

**Art. 25.** 1. Uprawnionym członkom rodziny przysługuje renta rodzinna w wysokości:

1) 70 % podstawy wymiaru dla jednej osoby;

2) 75 % podstawy wymiaru dla dwóch osób;

3) 85 % podstawy wymiaru dla trzech i więcej osób.

2. Podstawę wymiaru renty rodzinnej stanowi kwota ustalona w myśl art. 11, z tym że za podstawę wymiaru renty rodzinnej po zmarłym inwalidzie wojennym przyjmuje się kwotę, która stanowiłaby podstawę wymiaru renty dla tego inwalidy.

3. (uchylony).

**Art. 26.** (uchylony).

**Art. 27.** Do rent rodzinnych przysługują dodatki dla sierot zupełnych, dodatek pielęgnacyjny z tytułu zaliczenia do I grupy inwalidów lub ukończenia 75 lat życia w wysokości i na zasadach określonych w przepisach o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

**Art. 28.** Osobie pobierającej rentę rodzinną przysługuje prawo do bezpłatnych świadczeń leczniczych, przedmiotów ortopedycznych, protez, środków pomocniczych, leków i środków opatrunkowych oraz do świadczeń położniczych w zakresie i na warunkach określonych w przepisach o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

**Art. 29.** Osobom pobierającym rentę rodzinną przysługuje pierwszeństwo w umieszczaniu dzieci w żłobkach, domach dziecka oraz przedszkolach.

## Rozdział 4

### Uprawnienia inwalidów wojskowych

**Art. 30. 1.** Inwalidą wojskowym jest żołnierz niezawodowy Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, który został zaliczony do jednej z *grup inwalidów wskutek inwalidztwa*<sup>(9)</sup> powstałego:

- 1) w czasie odbywania czynnej służby wojskowej w okresie pokoju;
- 2) w ciągu 3 lat od zwolnienia z tej służby, jeżeli *inwalidztwo*<sup>(10)</sup> to jest następstwem chorób powstałych lub urazów doznanych w czasie odbywania służby wojskowej.

2. Nie uważa się za inwalidę wojskowego żołnierza zwolnionego z czynnej służby wojskowej podczas pierwszych 6 tygodni jej odbywania z powodu choroby, która powstała niewątpliwie przed stawieniem się żołnierza do służby wojskowej i nie uległa pogorszeniu wskutek tej służby.

**Art. 31.** W zależności od przyczyny powstania *inwalidztwo*<sup>(11)</sup> może pozostawać w związku ze służbą wojskową albo bez związku z tą służbą.

**Art. 32. 1.** Za *inwalidztwo*<sup>(12)</sup> pozostające w związku ze służbą wojskową uważa się *inwalidztwo*<sup>(13)</sup>, które powstało na skutek:

- 1) wypadku pozostającego w związku z pełnieniem czynnej służby wojskowej w rozumieniu przepisów o świadczeniach odszkodowawczych przysługujących w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą wojskową;
- 2) chorób zakaźnych panujących w miejscu służbowego pobytu żołnierza;
- 3) chorób powstałych w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami służby wojskowej;
- 4) istotnego pogorszenia stanów chorobowych w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami służby wojskowej.

2. Minister Obrony Narodowej, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego oraz ministrem właściwym do spraw zdrowia, określi, w drodze rozporządzenia, wykazy chorób i stanów chorobowych, o których mowa w ust. 1 pkt 3 i 4, określając w szczególności rodzaj schorzenia i jego związek ze służbą wojskową.

**Art. 33.** *Inwalidztwo*<sup>(14)</sup> nie pozostaje w związku ze służbą wojskową, jeżeli:

- 1) powstało z innych przyczyn niż określone w art. 32;
- 2) jest następstwem wypadku lub choroby, których wyłączną przyczyną było udowodnione przez jednostkę wojskową umyślne lub rażąco niedbałe działanie albo zaniedbanie żołnierza naruszające obowiązujące przepisy lub rozkazy, jeżeli jego przełożeni zapewnili warunki odpowiadające tym przepisom i sprawowali we właściwy sposób nadzór nad ich przestrzeganiem, a żołnierz posiadał potrzebne umiejętności do wykonywania określonych czynności i był należycie przeszkolony w zakresie znajomości tych przepisów;
- 3) jest następstwem wypadku, do którego w znacznym stopniu przyczynił się sam żołnierz będąc w stanie nietrzeźwym;

4) zranienie, kontuzja i inne obrażenia lub choroba zostały spowodowane przez żołnierza rozmyślnie.

**Art. 34.** Żołnierzami niezawodowymi w rozumieniu art. 30 są żołnierze:

- 1) odbywający zasadniczą służbę wojskową;
- 2) odbywający przeszkolenie wojskowe;
- 3) pełniący służbę przygotowawczą;
- 4) pełniący służbę kandydacką;
- 5) odbywający ćwiczenia wojskowe;
- 6) pełniący okresową służbę wojskową;
- 7) pełniący służbę wojskową w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny.

**Art. 35. 1.** Renta *inwalidzka*<sup>(15)</sup> przysługuje żołnierzowi, o którym mowa w art. 30 ust. 1.

2. Prawo do renty *inwalidzkiej*<sup>(16)</sup> powstaje po zwolnieniu żołnierza ze służby wojskowej. W przypadkach zasługujących na szczególne uwzględnienie może być na wniosek komendanta szpitala wojskowego, w którym żołnierz przebywa na leczeniu, przyznane żołnierzowi prawo do renty jeszcze przed zwolnieniem go ze służby.

3. Renta *inwalidzka*<sup>(17)</sup> przysługuje również żołnierzowi zwolnionemu z czynnej służby wojskowej z powodu czasowej niezdolności do służby, jeżeli żołnierz ten nie ma prawa do zasiłku chorobowego. Renta ta przysługuje przez czas trwania niezdolności do wykonywania zatrudnienia. Na czas ten zalicza się żołnierza do jednej z *grup inwalidów*<sup>(18)</sup>

**Art. 36.** Renta *inwalidzka*<sup>(19)</sup> dla inwalidy wojskowego wynosi miesięcznie:

| Inwalidztwo powstałe           | Procent podstawy wymiaru w razie zaliczenia do: |                            |
|--------------------------------|---|----------------------------|
|                                | <i>I i II grupy inwalidów</i>                   | <i>III grupy inwalidów</i> |
| w związku ze służbą wojskową   | 100   | 75                         |
| bez związku ze służbą wojskową | 80  | 60                         |

**Art. 37.** Podstawę wymiaru renty *inwalidzkiej*<sup>(20)</sup> ustala się w myśl art. 11.

**Art. 38. 1.** Do renty *inwalidzkiej*<sup>(21)</sup> przysługuje dodatek pielęgnacyjny - z tytułu zaliczenia do *I grupy inwalidów*<sup>(22)</sup> lub ukończenia 75 lat życia.

2. Dodatek, o którym mowa w ust. 1, przysługuje w wysokości i na zasadach określonych w przepisach o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

**Art. 39.** (uchylony).

**Art. 40.** Prawo do renty inwalidy wojskowego, którego niezdolność do pracy nie pozostaje w związku ze służbą wojskową, ulega zawieszeniu lub wysokość tej renty ulega zmniejszeniu na zasadach określonych w przepisach o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

**Art. 41.** Inwalidom wojskowym przysługują uprawnienia określone w art. 13-18 oraz 21-23c.

**Art. 42. 1.** Zaopatrzenie przewidziane dla inwalidów wojskowych przysługuje również:

- 1) małoletnim kandydatom na żołnierzy zawodowych kształconym w szkołach i orkiestrach wojskowych, którzy stali się inwalidami w czasie odbywania tej nauki lub w ciągu 3 lat po zwolnieniu ze szkoły (orkiestry), jeżeli *inwalidztwo*<sup>(23)</sup> pozostaje w związku z nauką w tej szkole (orkiestrze);

2) studentom szkół wyższych odbywającym zajęcia wojskowe w studium wojskowym szkoły wyższej, którzy wskutek choroby lub kalectwa nabytego w związku z odbywaniem tych zajęć stali się inwalidami w czasie odbywania zajęć lub w ciągu 3 lat od ich ukończenia lub zwolnienia od obowiązku ich odbywania;

3) osobom powołanym do odbycia czynnej służby wojskowej oraz osobom zwolnionym z tej służby, które w związku z wypadkiem powstałym bez ich winy w drodze z miejsca zamieszkania do jednostki wojskowej lub z powrotem stały się inwalidami bezpośrednio wskutek wypadku lub najpóźniej w ciągu 3 lat od wypadku.

2. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej może w drodze rozporządzenia przyznać prawo do zaopatrzenia przewidzianego dla inwalidów wojskowych również innym osobom niż wymienione w ust. 1, jeżeli obowiązki lub zadania wykonywane przez te osoby wynikają z przepisów o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej lub określone są przepisami szczególnymi, a zakres i charakter tych obowiązków uzasadnia traktowanie osób wykonujących te obowiązki na równi z żołnierzami.

## Rozdział 5

### Uprawnienia rodzin zmarłych żołnierzy i inwalidów wojskowych

**Art. 43.** 1. Świadczenia określone w niniejszym rozdziale przysługują członkom rodziny:

- 1) żołnierza, który zmarł:
  - a) w czasie odbywania czynnej służby wojskowej lub
  - b) w ciągu 3 lat od zwolnienia ze służby wojskowej, jeżeli śmierć nastąpiła wskutek chorób powstałych lub urazów doznanych w czasie odbywania służby wojskowej;
- 2) inwalidy wojskowego uprawnionego w chwili śmierci do renty *inwalidzkiej*<sup>(24)</sup>.

2. Świadczenia przysługują również członkom rodziny żołnierza, który zaginął w czasie pełnienia służby wojskowej. Prawo do tych świadczeń wygasa z upływem terminu, w którym najwcześniej mogło nastąpić uznanie żołnierza za zmarłego.

3. Za pozostającą w związku ze służbą wojskową uważa się śmierć, która nastąpiła wskutek przyczyn wymienionych w art. 32.

4. Przepisy ust. 1-3 stosuje się odpowiednio do członków rodzin osób wymienionych w art. 42.

**Art. 44.** 1. Członkami rodziny uprawnionymi do świadczeń są: dzieci, wnuki, rodzeństwo, małżonek i rodzice, jeżeli spełniają warunki wymagane do uzyskania renty rodzinnej w myśl przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. W razie śmierci albo zaginięcia żołnierza w czasie wykonywania zadań służbowych poza granicami państwa, związanych z realizacją celów, o których mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa (Dz. U. Nr 162, poz. 1117, z 2004 r. Nr 210, poz. 2135 oraz z 2009 r. Nr 79, poz. 669 i Nr 161, poz. 1278), albo jeżeli śmierć żołnierza pozostająca w związku ze służbą jest następstwem czynu karalnego, renta rodzinna przysługuje małżonkowi bez względu na wiek i stan zdrowia.

3. <sup>(25)</sup> W razie śmierci żołnierza w ciągu 3 lat po zwolnieniu ze służby wojskowej, jeżeli śmierć nastąpiła wskutek chorób powstałych lub urazów doznanych w czasie wykonywania zadań służbowych poza granicami państwa, związanych z realizacją celów, o których mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa, albo jeżeli śmierć żołnierza zwolnionego ze służby wojskowej pozostająca w związku ze służbą jest następstwem chorób powstałych lub urazów doznanych w wyniku czynu karalnego, renta rodzinna przysługuje małżonkowi bez względu na wiek i stan zdrowia.

**Art. 45.** 1. Uprawnionym członkom rodziny przysługuje renta rodzinna, która wynosi miesięcznie:

|   |  |
|---|--|
| Liczba członków rodziny uprawnionych do renty | Procent podstawy wymiaru w razie śmierci |
|---|--|



|                    | w związku<br>ze służbą<br>wojskową | bez<br>związku<br>ze służbą<br>wojskową |
|--------------------|------------------------------------|---|
| jedna osoba        | 70                                 | 60                                      |
| dwie osoby         | 75                                 | 65                                      |
| trzy i więcej osób | 85                                 | 75                                      |

1a. <sup>(26)</sup> W razie śmierci albo zaginięcia żołnierza w przypadkach, o których mowa w art. 44 ust. 2 i 3, renta rodzinna wynosi miesięcznie 100 % podstawy wymiaru.

2. W przypadkach, o których mowa w art. 43 ust. 2, renta rodzinna przysługuje w wysokości przewidzianej dla rodziny po żołnierzu zmarłym.

**Art. 46.** Podstawę wymiaru renty rodzinnej stanowi kwota ustalona w myśl art. 11, z tym że za podstawę wymiaru renty rodzinnej po zmarłym inwalidzie wojskowym przyjmuje się kwotę, która stanowiłaby podstawę wymiaru renty dla tego inwalidy.

**Art. 47.** (uchylony).

**Art. 48.** Do rent rodzinnych przysługują dodatki przewidziane w art. 27 na zasadach określonych w tym przepisie.

**Art. 49.** Prawo do renty rodzinnej przysługującej po żołnierzu, którego śmierć nie pozostaje w związku ze służbą wojskową, ulega zawieszeniu lub wysokość tej renty ulega zmniejszeniu na zasadach określonych w przepisach o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

**Art. 50.** Osoby pobierające renty rodzinne mają również prawo do świadczeń określonych w art. 28 i 29.

**Art. 50a.** 1. Dziecku, które pobiera rentę rodzinną z przyczyn określonych w art. 43 ust. 1, Minister Obrony Narodowej przyznaje pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki.

2. Pomoc, o której mowa w ust. 1, przysługuje dzieciom do ukończenia nauki w szkole, jeżeli ukończyły 16 rok życia, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25 roku życia.

3. Wydatki z tytułu pomocy, o której mowa w ust. 1, są pokrywane z budżetu państwa z części, której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej.

4. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki, wysokość i tryb przyznawania pomocy, o której mowa w ust. 1, uwzględniając dokumenty stanowiące podstawę do jej przyznania, tryb postępowania i właściwość organu realizującego wypłatę pomocy oraz sposób i terminy wypłaty pomocy.

## Rozdział 6

### Przepisy wspólne

**Art. 51.** 1. Prawo do świadczeń powstaje z dniem spełnienia się wszystkich warunków wymaganych przez ustawę do uzyskania tego prawa.

2. Prawo do świadczeń ustaje:

- 1) gdy odpadnie którykolwiek z warunków wymaganych do uzyskania świadczeń;
- 2) gdy osoba pobierająca świadczenia uzależnione od *inwalidztwa*<sup>(27)</sup> mimo wezwania organu rentowego nie poddała się badaniu lekarskiemu bez uzasadnionej przyczyny;
- 3) ze śmiercią osoby uprawnionej.

**Art. 52.** W razie ustania prawa do renty *inwalidzkiej*<sup>(28)</sup> z powodu braku *inwalidztwa*<sup>(29)</sup> prawo do tej renty powstaje ponownie, jeżeli ponowne *inwalidztwo*<sup>(30)</sup> powstało wskutek pogorszenia się stanu zdrowia w związku z kalectwem lub chorobą, które uzasadniały poprzednio prawo do renty.

**Art. 53.** Prawa do świadczeń nie nabywa, a nabyte traci osoba, która wywołała przestępstwem umyślnym okoliczności uzasadniające powstanie prawa do świadczeń lub ich zwiększenie.

**Art. 54.** 1. Inwalidzie wojennemu i wojskowemu, którego *inwalidztwo*<sup>(31)</sup> powstało w związku ze służbą wojskową, pobierającemu rentę *inwalidzką*<sup>(32)</sup> obliczoną od podstawy wymiaru określonej w art. 11, który nabył prawo do emerytury, wypłaca się w zależności od jego wyboru:

- 1) rentę *inwalidzką*<sup>(33)</sup> powiększoną o połowę emerytury albo
- 2) emeryturę powiększoną o połowę renty *inwalidzkiej*<sup>(34)</sup>.

1a. Kwota połowy emerytury, o której mowa w ust. 1 pkt 1, obejmuje połowę łącznej kwoty emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i emerytury kapitałowej wypłacanej na podstawie odrębnych przepisów oraz nie może być niższa niż kwota należnej emerytury kapitałowej, przy czym emerytura kapitałowa wypłacana jest w pełnej wysokości.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do inwalidy wojennego, który nabył prawo do renty *inwalidzkiej*<sup>(35)</sup> za gospodarstwo rolne przekazane następcy lub państwu.

2a. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do osoby pobierającej uposażenie w stanie spoczynku przyznane ze względu na wiek.

3. W przypadkach niewymienionych w ust. 1 i 2 osobie uprawnionej do renty *inwalidzkiej*<sup>(36)</sup> lub renty rodzinnej na podstawie niniejszej ustawy oraz do innych świadczeń o charakterze rentowym wypłaca się jedno świadczenie - wyższe lub przez nią wybrane.

3a. Przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio do osoby pobierającej uposażenie w stanie spoczynku przyznane z powodu choroby lub utraty sił albo uposażenie rodzinne.

4. Inwalida, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, ust. 2, 2a oraz w ust. 3 i 3a, zachowuje prawo do dodatku pielęgnacyjnego oraz innych uprawnień, które przysługiwałyby mu z tytułu renty *inwalidzkiej*<sup>(37)</sup>.

**Art. 55.** (uchylony).

**Art. 56.** 1. Świadczenia przyznaje się na wniosek osoby uprawnionej.

2. Prawo do świadczeń ustala organ rentowy w formie decyzji.

3. Od decyzji organu rentowego przysługują osobie zainteresowanej środki prawne przewidziane w odrębnych przepisach.

4. Do postępowania w sprawie ustalania prawa do świadczeń i wypłaty świadczeń stosuje się przepisy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Przewidziane w tych przepisach obowiązki zakładów pracy ciążyą na właściwych jednostkach wojskowych w zakresie określonym przez Ministra Obrony Narodowej w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego.

**Art. 57.** <sup>(38)</sup> 1. Związek zranień, kontuzji i innych obrażeń lub chorób z działaniami wojennymi lub mającymi charakter wojennych albo ze służbą wojskową oraz związek śmierci żołnierza z tymi działaniami lub tą służbą ustala wojskowa komisja lekarska. Wojskowa komisja lekarska ustala również związek śmierci ze służbą wojskową żołnierza zwolnionego ze służby, jeżeli śmierć nastąpiła w podmiocie leczniczym, którego podmiotem tworzącym jest Minister Obrony Narodowej. Związek zranień i kontuzji z działaniami wymienionymi w art. 8 ustala wojskowa komisja lekarska.

2. Niezdolność do pracy, datę jej powstania, związek niezdolności do pracy z działaniami wojennymi lub mającymi charakter wojennych albo ze służbą wojskową, związek śmierci ze służbą wojskową żołnierza zwolnionego ze służby, który zmarł poza podmiotem, o którym mowa w ust. 1, oraz związek śmierci inwalidy ze służbą wojskową ustala lekarz orzecznik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych lub komisja lekarska Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie orzeczenia wojskowej komisji lekarskiej.

**Art. 58.** W razie śmierci osoby pobierającej rentę *inwalidzką*<sup>(39)</sup> lub członka jej rodziny albo osoby pobierającej rentę rodzinną przysługuje zasiłek pogrzebowy w wysokości i na warunkach określonych w przepisach o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

## Rozdział 7

### Przepisy przejściowe i końcowe

**Art. 59.** 1. Renty inwalidzkie przewidziane w ustawie dla inwalidów wojennych przysługują również osobom zaliczonym do jednej z grup inwalidów wskutek inwalidztwa powstałego w związku z działaniami wojennymi lub mającymi charakter wojennych w okolicznościach innych niż określone w art. 6, jeżeli osoby te były uznane za inwalidów wojennych w myśl przepisów obowiązujących przed wejściem w życie ustawy.

2. Jeżeli osoba, o której mowa w ust. 1, uprawniona jest z tytułu inwalidztwa do świadczeń o charakterze rentowym z instytucji zagranicznej, rentę przysługującą na podstawie niniejszej ustawy zmniejsza się o 25 % renty miesięcznie, niezależnie od zmniejszenia wynikającego z przepisów o zbiegu uprawnień rentowych.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio do rent rodzinnych.

4. Osobom, o których mowa w ust. 1 i 2, przysługują uprawnienia określone w art. 12, 13<sup>(40)</sup>, 15, 16, 18 i 21-23c, a osobom, o których mowa w ust. 3, określone w art. 27 i 28.

**Art. 60.** 1. Świadczenia przewidziane w ustawie dla inwalidów wojskowych przysługują również osobom zaliczonym do jednej z grup inwalidów na skutek inwalidztwa<sup>(41)</sup> powstałego w czasie czynnej służby wojskowej w formacjach innych niż określone w art. 30, jeżeli osoby te uznane były za inwalidów wojskowych w myśl przepisów obowiązujących przed wejściem w życie ustawy.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do rent rodzinnych.

**Art. 61.** 1. Inwalidzi i wdowy, którzy w myśl przepisów obowiązujących przed wejściem w życie ustawy mieli prawo do świadczeń w naturze mimo braku uprawnień do świadczeń pieniężnych, prawo to nadal zachowują.

2. Inwalidom uznanym w myśl przepisów obowiązujących przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy za inwalidów wojennych z tytułu utraty zdolności zarobkowej od 25 do 44 %, pozostającej w związku ze służbą w Wojsku Polskim lub w armiach sojusznicznych, przyznaje się, w razie zaliczenia do I lub II grupy inwalidów z powodu inwalidztwa niepozostającego w związku z działaniami wojennymi lub mającymi charakter wojennych, rentę inwalidzką w wysokości przewidzianej dla III grupy inwalidów wojennych.

**Art. 62.** Rada Ministrów może w drodze rozporządzenia:

- 1) podwyższać renty i dodatki do rent;
- 2) podwyższać podstawę wymiaru rent, określoną w art. 11 ust. 1 oraz w art. 25 ust. 2 pkt 1<sup>(42)</sup>;
- 3) zmieniać wysokość kwot, o których mowa w art. 37 ust. 5<sup>(43)</sup>, art. 46 ust. 2<sup>(44)</sup> i art. 59 ust. 2 i 3.

**Art. 63.** Przewidziane w ustawie uprawnienia Ministra Obrony Narodowej przysługują ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych w stosunku do żołnierzy pełniących służbę w podległych mu jednostkach.

**Art. 64.** W sprawach nieuregulowanych w ustawie stosuje się odpowiednio: art. 12-14, 70, 74, 83, 88-93, 102, art. 103 ust. 3, art. 107, 107a, 114 i 126-144 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 oraz z 2010 r. Nr 40, poz. 224).

1) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 43, poz. 272, Nr 88, poz. 554, Nr 107, poz. 685, Nr 121, poz. 769 i 770 i Nr 139, poz. 934, z 1998 r. Nr 155, poz. 1015, z 1999 r. Nr 49, poz. 483, Nr 101, poz. 1178 i Nr 110, poz. 1255, z 2000 r. Nr 43, poz. 483, Nr 48, poz. 552, Nr 70, poz. 819, Nr 114, poz. 1193 i Nr 116, poz. 1216, z 2001 r. Nr 37, poz. 424, Nr 88, poz. 961, Nr 100, poz. 1084 i Nr 110, poz. 1189, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 41, poz. 365 i Nr 153, poz. 1271 oraz z 2003 r. Nr 50, poz. 424 i Nr 60, poz. 535.

1) Obecnie: w zakresie dotyczącym inwalidów wojskowych jest to renta z tytułu niezdolności do pracy, stosownie do art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 28 czerwca 1996 r. o zmianie niektórych ustaw o zaopatrzeniu emerytalnym i o ubezpieczeniu społecznym (Dz.U.1996.100.461), która weszła w życie z dniem 1 września 1997 r.

2) Art. 4 ust. 2 uchylony przez art. 126 pkt 1 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz.U.2011.112.654) z dniem 1 lipca 2011 r.

## Sejm Rzeczypospolitej Polskiej

Strona główna  
Prace Sejmu  
Posłowie  
Publikacje  
O Sejmie  
Archiwum

Strona główna Prace Sejmu Proces Legislacyjny Przebieg procesu legislacyjnego Druk nr 1417



Przebieg prac przed skierowaniem projektu do Sejmu

druk nr 1417

## Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego oraz niektórych innych ustaw

projekt dotyczy utworzenia Korpusu Weteranów Walk o Niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej oraz udostępnienie w szerszym zakresie osobom go tworzącym środków komunikacji kolejowej i autobusowej (przez zmniejszenie kosztów korzystania z nich); ponadto zniesienia barier administracyjnych w korzystaniu z należnych kombatantom i ofiarom represji przywilejów, wprowadzenia ułatwień w dostępie do świadczeń opieki zdrowotnej


**Ekspertyzy i opinie Biura Analiz Sejmowych**  
**Posiedzenia komisji i podkomisji**




### 2013

- 27 maja 2013 **Projekt wpłynął do Sejmu - druk nr 1417**
- 5 czerwca 2013 **Skierowano do I czytania na posiedzeniu Sejmu**
- 19 czerwca 2013 **I czytanie na posiedzeniu Sejmu**  
Nr posiedzenia: **44**  
Skierowano do: Komisji Obrony Narodowej oraz Komisji Polityki Społecznej i Rodziny
- Praca w komisjach po I czytaniu**
- 4 grudnia 2013 **Sprawozdanie podkomisji**
- 11 grudnia 2013 **Sprawozdanie komisji druk nr 1997**  
Sprawozdawca: Sławomir Jan Piechota  
Wniosek komisji: załączony projekt ustawy

### 2014

- 8 stycznia 2014 **II czytanie na posiedzeniu Sejmu**  
Nr posiedzenia: **58**  
Decyzja: skierowano ponownie do komisji w celu przedstawienia sprawozdania  
Skierowano do: Komisji Obrony Narodowej oraz Komisji Polityki Społecznej i Rodziny
- Praca w komisjach po II czytaniu**
- 9 stycznia 2014 **Sprawozdanie komisji druk nr 1997-A**  
Sprawozdawca: Sławomir Jan Piechota  
Wniosek komisji: przyjąć część poprawek
- 24 stycznia 2014 **III czytanie na posiedzeniu Sejmu**  
Nr posiedzenia: **59**  
Głosowanie: całość projektu ustawy  
Wynik: 434 za, 2 przeciw, 0 wstrzymało się (głos. nr 79)  
Decyzja: uchwalono  
Komentarz: poprawki

Tekst ustawy po III czytaniu 

- 24 stycznia 2014 **Ustawę przekazano Marszałkowi Senatu**
- 27 stycznia 2014 **Ustawę przekazano Prezydentowi**
- 20 lutego 2014 **Stanowisko Senatu**  
Uchwała Senatu  druk nr 2173  
Wniósł poprawki  
Skierowano do: Komisji Obrony Narodowej dnia 24-02-2014 oraz Komisji Polityki Społecznej i Rodziny dnia 24-02-2014
- Praca w komisjach nad stanowiskiem Senatu**
- 13 marca 2014 **Sprawozdanie komisji  druk nr 2212**  
Sprawozdawca: Sławomir Jan Plechota  
Wniosek komisji: przyjąć poprawki
- 14 marca 2014 **Rozpatrywanie na forum Sejmu stanowiska Senatu**  
Nr posiedzenia: 63  
Decyzja: przyjęto poprawki
- 17 marca 2014 **Ustawę przekazano Prezydentowi do podpisu**
- 4 kwietnia 2014 **Prezydent podpisał ustawę**  
**Ustawa o zmianie ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego oraz niektórych innych ustaw**  
  
Uchwalono na pos. nr 63 dnia 14-03-2014  
Dz.U. poz. 496

Projekty ustaw zawarte w drukach nr 677, 1099, 1417 rozpatrywane były wspólnie.

VII kadencja



**Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o kombatanach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego oraz niektórych innych ustaw  
(druk nr 1417)**

**Rozpatrywanie na posiedzeniach komisji i podkomisji**

| Lp. | Posiedzenie komisji            | Posiedzenie podkomisji | Stan rozpatrzenia  | Rozpatrywany druk sejmowy |
|-----|--------------------------------|------------------------|--|---------------------------|
| 1   | <u>11-07-2013</u><br>(OBN PSR) |                        | skierowano do podkomisji nadzwyczajnej                         | 1417                      |
|     |                                |                        | podjęto uchwałę o wspólnym rozpatrzeniu druków 677, 1099, 1417 | j.w.                      |
| 2   |                                | 11-07-2013             | ukonstytuowanie się podkomisji, przew. podk. S. Piechota - PO  | j.w.                      |
| 3   |                                | 24-09-2013             | wysłuchano opinii ekspertów                                    | j.w.                      |
|     |                                |                        | dyskusja ogólna  | j.w.                      |
|     |                                |                        | wybrano projektu bazowy (druk nr 1417)                         | j.w.                      |
| 4   |                                | 04-12-2013             | przyjęto sprawozdanie podkomisji                               | j.w.                      |
| 5   | <u>11-12-2013</u><br>(OBN PSR) |                        | przyjęto projekt z poprawkami                                  | j.w.                      |
| 6   | <u>09-01-2014</u><br>(OBN PSR) |                        | przyjęto poprawki zgłoszone w II czytaniu w części             | 1997<br>(sprawozdanie)    |
| 7   | <u>13-03-2014</u><br>(OBN PSR) |                        | przyjęto poprawki Senatu w całości                             | 2173<br>(uchwała Senatu)  |



**SENAT  
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ  
VIII KADENCJA**

---

Warszawa, dnia 29 stycznia 2014 r.

Druk nr 553 A

---

**SPRAWOZDANIE  
KOMISJI OBRONY NARODOWEJ  
oraz  
KOMISJI RODZINY I POLITYKI SPOŁECZNEJ**

**o uchwalonej przez Sejm w dniu 24 stycznia 2014 r.  
ustawie o zmianie ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami  
represji wojennych i okresu powojennego oraz niektórych innych ustaw**

Marszałek Senatu dnia 28 stycznia 2014 r. skierował ustawę do komisji.

Po rozpatrzeniu ustawy na posiedzeniu w dniu 29 stycznia 2014 r.

- komisje wnoszą:

**Wysoki Senat uchwalić raczy załączony projekt uchwały.**

Przewodniczący Komisji  
Obrony Narodowej  
(-) Wojciech Skurkiewicz

Przewodniczący Komisji  
Rodziny i Polityki Społecznej  
(-) Mieczysław Augustyn

**UCHWAŁA**  
**SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

z dnia

**w sprawie ustawy o zmianie ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego oraz niektórych innych ustaw**

Senat, po rozpatrzeniu uchwalonej przez Sejm na posiedzeniu w dniu 24 stycznia 2014 r. ustawy o zmianie ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego oraz niektórych innych ustaw, wprowadza do jej tekstu następujące poprawki:

- 1) w art. 1 przed pkt 1 dodaje się pkt ... w brzmieniu:  
„...”) w art. 4 po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:  
„1a. Za osoby, które podlegały represjom wojennym i okresu powojennego uznaje się również żołnierzy:
  - 1) zastępczej służby wojskowej, którzy w latach 1949-1959, z przyczyn politycznych, byli przymusowo zatrudniani w kopalniach węgla, kamieniołomach oraz zakładach pozyskiwania i wzbogacania rud uranowych;
  - 2) z poboru w 1949 r., którzy byli wcieleni do ponadkontyngentowych brygad „Służby Polsce” i przymusowo zatrudniani w kopalniach węgla i kamieniołomach.”;
- 2) w art. 1 w pkt 14, w art. 19d wyrazy „art. 19a ust. 1 i 2” zastępuje się wyrazami „art. 19a ust. 1-3”;
- 3) w art. 13 wyrazy „art. 17 ust. 2, art. 19f” zastępuje się wyrazami „art. 17 ust. 3, art. 19f”.

.....  
Tłoczono z polecenia Marszałka Senatu  
.....



Senat  
Rzeczypospolitej Polskiej  
VIII kadencja



# Sprawozdanie Stenograficzne

z 49. posiedzenia Senatu Rzeczypospolitej Polskiej  
w dniach 19 i 20 lutego 2014 r.

Warszawa  
2014 r.

(senator S. Karczewski)

w walce o wolność, a potem w budowaniu zrębów nowej, demokratycznej Rzeczypospolitej.

Senat Rzeczypospolitej Polskiej oddaje cześć pamięci Zbigniewa Romaszewskiego. Żegnamy wielkiego patriotę i dobrego człowieka.

Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej «Monitor Polski». Dziękuję bardzo.

### **Marszałek Bogdan Borusewicz:**

Dziękuję, Panie Marszałku.

Obecnie senatorowie mogą zgłaszać trwające nie dłużej niż minutę zapytania do upoważnionego przedstawiciela wnioskodawców.

Nie ma takich pytań.

Otwieram dyskusję.

Informuję, że nikt z państwa senatorów nie zapisał się do głosu.

Zamykam dyskusję.

Przystępujemy do głosowania nad projektem uchwały w sprawie upamiętnienia Zbigniewa Romaszewskiego, wicemarszałka Senatu VII kadencji, senatora I–VII kadencji.

Kto z państwa jest za przyjęciem projektu? Proszę nacisnąć przycisk „za”.

Kto jest przeciw? Przycisk „przeciw”.

Kto się wstrzymał? Przycisk „wstrzymuję się”.

Proszę o wyniki.

Na 84 głosujących senatorów 84 głosowało za.

### **(Głosowanie nr 1)**

(Oklaski)

Przystępujemy do rozpatrzenia punktu drugiego porządku obrad: ustawa o zmianie ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego oraz niektórych innych ustaw.

Tekst ustawy zawarty jest w druku nr 553, a sprawozdanie komisji – w druku nr 553A.

Proszę sprawozdawcę Komisji Obrony Narodowej oraz Komisji Rodziny i Polityki Społecznej, pana senatora Jana Michalskiego, o przedstawienie sprawozdania komisji.

### **Senator Sprawozdawca Jan Michalski:**

Panie Marszałku! Panie Ministrze! Wysoka Izbo! Mam zaszczyt w imieniu połączonych komisji, Komisji Obrony Narodowej oraz Komisji Rodziny i Polityki Społecznej, przedstawić sprawozdanie z obrad połączonych komisji.

Rozpatrywana ustawa została uchwalona na pięćdziesiątym dziewiątym posiedzeniu Sejmu. Opierała

się ona na trzech projektach ustaw: rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego oraz niektórych innych ustaw, poselskim projekcie ustawy o Korpusie Weteranów Walk o Niepodległość Rzeczypospolitej oraz senackim projekcie ustawy o zmianie ustawy o kombatantach. Jako projekt podstawowy w dalszych pracach legislacyjnych przyjęto przedłożenie rządowe, które zawierało również propozycję regulacji dotyczącą wykonania wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 10 stycznia 2012 r., a więc zmianę zawartą w projekcie senackim.

Ustawa stanowi nowelizację ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. Najważniejsze zmiany wprowadzone nowelizacją to, po pierwsze, utworzenie Korpusu Weteranów Walk o Niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej. W skład Korpusu Weteranów Walk o Niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej będą wchodziły osoby, które uzyskały uprawnienia kombatanckie z tytułu zbrojnej walki o niepodległość państwa polskiego, to jest prowadziły działalność kombatancką, o której mowa w art. 1 ust. 2 ustawy o kombatantach, lub działalność równorzędną z działalnością kombatancką, wymienioną w art. 2 pkt 2 lub pkt 4–6 ustawy o kombatantach. Członkostwo w korpusie ma potwierdzać specjalna legitymacja wydawana przez szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych. Mówi się o szefie urzędu, albowiem następuje zmiana nazewnictwa, dotychczasowy kierownik będzie teraz szefem Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych.

Po drugie, dzień 1 września, zgodnie z ustawą, ustanawia się Dniem Weterana Walk o Niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej.

Trzecia ważna zmiana to zmiana wysokości ulgi komunikacyjnej na korzystanie ze środków publicznego transportu zbiorowego kolejowego i autobusowego przysługującej kombatantom i innym osobom uprawnionym. Została ona podwyższona z 37% do 51%.

Ponadto ustawa zmienia zasady obliczania ryczałtu energetycznego przysługującego kombatantom i osobom uprawnionym. W ustawie określono wysokość tego ryczałtu na poziomie 165 zł 71 gr miesięcznie, przewidując jednocześnie coroczną jego waloryzację poprzez pomnożenie kwoty ryczałtu energetycznego przez średnioroczny wskaźnik cen konsumpcyjnych nośników energii, ogłaszany przez prezesa Głównego Urzędu Statystycznego.

Kolejnym ważnym elementem nowelizacji jest to, że ustawa zawiera zmiany, które mają ułatwić korzystanie ze świadczeń przyznanych kombatantom i innym osobom uprawnionym na podstawie ustawy o kombatantach. Dodany art. 24a umożliwia przekazywanie kombatantom mieszkającym poza granicami Polski wszystkich świadczeń kombatanckich wypła-

(senator sprawozdawca J. Michalski)

canych przez polskie organy rentowe lub emerytalne na rachunki bankowe prowadzone w miejscu ich zamieszkania. Ponadto świadczenia kombatanckie mogą być wypłacane nie tylko przez organy rentowe, ale również przez organy emerytalne. Zmiana zawarta w dodanym art. 24a ma wejść w życie w terminie późniejszym niż cała ustawa, to jest po upływie sześciu lub dwunastu miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy. Terminy te zostały zróżnicowane ze względu na miejsce zamieszkania kombatanta lub innej osoby uprawnionej poza granicami kraju.

Nowelizacja zawiera też konkretne rozwiązania prawne, umożliwiające realizację obowiązku udzielania osobom uprawnionym świadczeń opieki zdrowotnej poza kolejnością. W ustawie zdefiniowano, iż udzielanie świadczeń poza kolejnością oznacza, że świadczeniodawca udziela ich poza kolejnością wynikającą z list oczekujących. Świadczenie opieki zdrowotnej powinno zostać udzielone w dniu zgłoszenia się uprawnionego, a gdy nie będzie to możliwe, świadczeniodawca zobowiązany jest wyznaczyć inny termin, także poza kolejnością, z zastrzeżeniem, że w zakresie świadczeń specjalistycznych w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej nie będzie on późniejszy niż siedem dni roboczych od dnia zgłoszenia. Ponadto w miejscach rejestracji pacjentów, w miejscach udzielania świadczeń opieki zdrowotnej oraz w aptekach mają być wywieszane informacje o tych uprawnieniach.

W celu zapewnienia możliwości weryfikacji udzielania świadczeń opieki zdrowotnej nowelizacja przewiduje utworzenie w Urzędzie do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych elektronicznej bazy danych wszystkich kombatantów, inwalidów wojennych i ofiar represji. Wskazane tu podmioty, to znaczy ZUS, KRUS, Zakład Emerytalno-Rentowy MSW, Wojskowe Biuro Emerytalne, Biuro Emerytalne Służby Więziennej, minister sprawiedliwości oraz prokurator generalny, będą przekazywały do Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych dane osobowe osób uprawnionych, takie jak imię, nazwisko, adres zamieszkania, datę urodzenia, numer PESEL lub numer dowodu tożsamości oraz informację o rodzaju przyznanego danej osobie świadczenia.

Opiniowana ustawa uchyla przepis, który po dniu 31 grudnia 1990 r. uniemożliwił składanie wniosków o przyznanie statusu kombatanta w stosunku do osób walczących z ukraińskimi nacjonalistami w tak zwanych niszczyielskich batalionach oraz osób, które poniosły śmierć albo doznały uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia na czas powyżej siedmiu dni w grudniu 1970 r. na Wybrzeżu wskutek działania wojska lub milicji podczas wystąpień wolnościowych. Przepis ten właśnie został uznany za sprzeczny z Konstytucją

RP w zakresie, w jakim czasowo ograniczał składanie wniosków o przyznanie statusu kombatanta osobom, które doznały uszczerbku na zdrowiu wskutek wystąpień wolnościowych w 1970 r., a więc potrzeba zmiany dotyczy osób, których nie objął wyrok Trybunału Konstytucyjnego.

Pozostałe zmiany mają charakter porządkujący system prawny. Zmodyfikowano niektóre przepisy upoważniające do wydania aktów wykonawczych, wskazując ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego sprawującego nadzór nad szefem Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych jako właściwego do ich wydawania, oraz uzupełniono o brakujące wytyczne. Zastosowano też prawidłowe nazewnictwo – o tym już wcześniej powiedziałem – wskazując szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych jako centralny organ administracji rządowej. Uwzględniono również w przepisach kombatanckich zmianę terminologii obowiązującej w innych aktach prawnych.

Podczas posiedzenia połączonych komisji zgłoszono trzy poprawki. Jedna z nich wprowadza możliwość przyznania pomocy przy zakupie wózka inwalidzkiego w wysokości większej niż 2 tysiące 493 zł. Druga poprawka zmienia redakcję przepisów w art. 13 w zakresie delegacji do wydawania nowego rozporządzenia. Trzecia poprawka, która w sprawozdaniu komisji jest oznaczona numerem jeden, włącza do katalogu osób objętych przepisami ustawy o kombatantach także żołnierzy zastępczej służby wojskowej, którzy w latach 1949–1959 z przyczyn politycznych byli przymusowo zatrudniani w kopalniach węgla, kamieniołomach oraz zakładach pozyskiwania i wzbogacania rud uranowych, oraz żołnierzy z poboru w 1949 r., którzy zostali wcieleni do ponadkontyngentowych brygad „Służby Polsce” i przymusowo zatrudniani w kopalniach węgla i kamieniołomach. Punkt ten wzbudził pewne kontrowersje i wywołał w zasadzie największą dyskusję. W opinii przekazanej przez legislatora oraz w stanowisku rządu w tej sprawie wskazywano na pewien zarzut niekonstytucyjności, gdyż przedłożenie w tym zakresie przekraczało materię ustawy. Niemniej jednak komisja tę poprawkę przyjęła.

Panie Marszałku! Wysoka Izbo! Połączone komisje wnoszą o przyjęcie ustawy wraz z poprawkami załączonymi w druku nr 553A. Dziękuję bardzo.

**Marszałek Bogdan Borusewicz:**

Dziękuję bardzo.

Projekt ten ustawy został wniesiony...

Obecnie senatorowie mogą zgłaszać z miejsca trwające nie dłużej niż minutę zapytania do senatora sprawozdawcy.

Pan senator Jackowski, proszę uprzejmie.

**Senator Jan Maria Jackowski:**

Dziękuję bardzo, Panie Marszałku.

Mam pytania do pana senatora sprawozdawcy.

Pierwsze. Czy podczas obrad komisji była rozważana możliwość, żeby zwiększyć ulgę na przejazdy kolejowe? Bo, jak rozumiem, ulga ta wynosi 51%, a w pierwotnym przedłożeniu wynosiła 37%. Czy ta kwestia była rozważana, czy nie?

Drugie pytanie. Ja rozumiem, że osoby, które ucierpiały w wyniku dramatycznych wydarzeń w grudniu 1970 r., w ciągu tych siedmiu dni... będą ujęte w tej ustawie, a także zostaną w niej ujęci członkowie tak zwanych batalionów niszczycielskich, czyli ci, którzy walczyli z ukraińskimi nacjonalistami. Czy oni zostaną ujęci w tej ustawie, czy nie? Proszę o potwierdzenie bądź zaprzeczenie. Dziękuję bardzo.

**Marszałek Bogdan Borusewicz:**

Dziękuję.

Pan senator Paszkowski.

**Senator Bohdan Paszkowski:**

Dziękuję.

Ja mam dwa drobne pytania. Wspomniał pan, że ma zostać ustanowiony dzień weterana, i podał pan datę, a ja jej nie dosłyszałem. Czy to był 1 września, czy 6 września?

*(Głos z sali: 1 września.)*

1 września. W takim razie rozumiem. Gdyby to był 6 września, to miałbym pytanie, z jaką okolicznością to się ma wiązać.

Ale zadam jeszcze drugie pytanie, a mianowicie: czy państwo na posiedzeniu komisji jakoś analizowaliście kwestię liczby kombatantów, ewentualnie tego, w jaki sposób ta liczba się zmniejsza, oczywiście na skutek upływu czasu itd., itd.? Zadaję to pytanie w kontekście chociażby podwyżki jednego ze świadczeń, mam na myśli zwiększenie ulgi komunikacyjnej. A ponadto chciałbym wiedzieć, czy omawiana ustawa w jakiś sposób rozszerzy krąg kombatantów w stosunku do tego, którego dotyczy dotychczasowa kwalifikacja prawna.

**Marszałek Bogdan Borusewicz:**

Pan senator Kraska, proszę.

**Senator Waldemar Kraska:**

Dziękuję, Panie Marszałku.

Panie Senatorze, kiedy czytam tę ustawę, odnoszę wrażenie, że właściwie to największą zdobyczą kombatantów będzie legitymacja weterana, którą oni otrzymają. Niemniej jednak mam dwa konkretne pytania.

Pierwsze. Czy rozmawialiście państwo na temat bezpłatnych leków dla kombatantów? Wiemy przecież, że ci ludzie, którzy otrzymają wspomniane legitymacje, są najczęściej w wieku siedemdziesięciu paru czy osiemdziesięciu lat, a więc są to osoby schorowane i często potrzebują wielu leków. Dobrą sprawą jest to, że kombatanci będą obsługiwani poza kolejnością, ale czy była rozważana kwestia bezpłatnych leków? I z jakim kosztem dla budżetu państwa by się to ewentualnie wiązało?

A drugie pytanie dotyczy wspomnianych już ulg na przejazdy. Wiemy, że osoby objęte ustawą to ludzie starsi, którzy najczęściej już nie korzystają z tych przejazdów. Czy to nie jest w pewnym stopniu, że tak powiem, kpina z tych ludzi, że dajemy im ulgę w wysokości 51%, zamiast zwolnić ich z opłaty za przejazdy? Dziękuję bardzo.

**Marszałek Bogdan Borusewicz:**

Dziękuję.

Panie Senatorze Sprawozdawco, proszę.

**Senator Jan Michalski:**

Dziękuję bardzo.

Postaram się odpowiadać po kolei, najpierw senatorowi Jackowskiemu. Jeżeli chodzi o ulgę 51%, to na posiedzeniu komisji nie była rozpatrywana kwestia zwiększenia wspomnianej ulgi ponad ten ustalony poziom. Ja może wyjaśnię jeszcze tylko, że w pierwotnym przedłożeniu rządowym ulgę w wysokości 51% przyznawano głównie członkom korpusu weteranów. A pozostałe osoby, które mogą korzystać z dobrodziejstw ustawy o kombatantach, miały otrzymać mniejszą ulgę. Dopiero podczas prac w Sejmie wyrównano wysokość tego świadczenia, tej ulgi, dla wszystkich osób uprawnionych.

Jeżeli chodzi z kolei o to, czy w ustawie będą ujęte zarówno ofiary z lat siedemdziesiątych, jak i... Według mnie będą one objęte działaniem tej ustawy. Taka jest moja wiedza, a jeżeli bym się mylił, to będę prosił pana ministra o sprostowanie.

Co do liczby kombatantów, to z rządowego uzasadnienia do ustawy wynika, że liczbę kombatantów i osób uprawnionych do bycia objętymi działaniem omawianej ustawy szacuje się na około sto sześćdziesiąt tysięcy. Wiadomo, że są to osoby w podeszłym wieku i pewnie można by powiedzieć, że z każdym dniem ich ubywa, ale ustawa o kombatantach obejmuje czasami także rodziny, tak więc grono, o którym mowa, niekoniecznie musi składać się wyłącznie z osób w bardzo podeszłym wieku.

Jeżeli chodzi o to, czy ta ustawa rozszerza krąg kombatantów, to według mnie wspomniany krąg jest tożsa-

(senator J. Michalski)

my z dotychczasowym kręgiem osób objętych ustawą o kombatantach. Generalnie wyłącza się z tego grona osoby, które będą tworzyły korpus weteranów. Można chyba powiedzieć, że jest to dodatkowe uhonorowanie tych osób.

Co do kwestii bezpłatnych leków, to nie potrafię podać kwot, jakie mogłyby wchodzić w grę. Na posiedzeniu komisji to zagadnienie nie było omawiane. Być może ministerstwo pracy ma szacunki dotyczące wspomnianych kwot. Czy to są tylko iluzoryczne ulgi za przejazdy, no, trudno mi powiedzieć. Według mnie jest spore grono osób, które korzystają z przejazdów czy to komunikacją miejską, czy komunikacją krajową, autobusową i kolejową, no i zawsze jest to dodatkowa ulga. Być może problemy finansowe nie pozwalają państwu na to, żeby całkowicie zwolnić te osoby z opłat, ale może przyjdzie taki moment, kiedy państwo polskie zdecyduje, że te osoby są uprawnione do bezpłatnych przejazdów. Na dzień dzisiejszy takiej sytuacji, jak rozumiem, nie ma.

**Marszałek Bogdan Borusewicz:**

Dziękuję.  
Pan senator Jarosław Obremski.

**Senator Jarosław Obremski:**

Ja bardzo krótko. Jaka jest skala czy liczba kombatantów, których obejmie ta ustawa? Sto tysięcy? Pół miliona?

(Rozmowy na sali)  
(Głos z sali: Sto parę tysięcy.)

**Senator Jan Michalski:**

Ustawa o kombatantach dotyczy grupy stu sześćdziesięciu tysięcy osób. Nie potrafię teraz powiedzieć dokładnie, ale wydaje mi się, że liczba osób mogących się zaliczać do korpusu weteranów będzie mniejsza. Prosiłbym tutaj o pomoc szefa urzędu do spraw kombatantów, być może on będzie znał bardziej precyzyjną odpowiedź. Zresztą nie wiem, czy można już dzisiaj precyzyjnie wyodrębnić... Myślę, że jest to liczba rzędu kilkudziesięciu tysięcy, ale nie pamiętam, czy taka liczba była podawana podczas posiedzenia komisji, i w tej chwili nie dysponuję takimi danymi. Dziękuję.

**Marszałek Bogdan Borusewicz:**

Dziękuję.  
Pan senator Pupa.

**Senator Zdzisław Pupa:**

Chciałbym jeszcze zapytać pana senatora sprawozdawcę, czy wiadomo panu, jakiego rzędu środki otrzymują kombatanci. Czy to jest jakaś wymierna kwota, która stanowi realną pomoc dla przeciętnego kombatanta? Dziękuję.

(Rozmowy na sali)

**Marszałek Bogdan Borusewicz:**

Proszę bardzo.

**Senator Jan Michalski:**

Generalnie wszystkie kwestie dotyczące pomocy państwa dla osób uprawnionych reguluje, o ile dobrze pamiętam, specjalna ustawa. W tej ustawie są wymienione tylko te dodatkowe świadczenia. Jeśli chodzi o kwestię zasiłków dla kombatantów czy innej pomocy, to poproszę pana ministra o szczegółowe dane, ponieważ ja tymi danymi nie dysponuję.

**Marszałek Bogdan Borusewicz:**

Dziękuję.  
Więcej pytań nie ma.  
Dziękuję, Panie Senatorze.  
Projekt tej ustawy został wniesiony przez rząd, posłów oraz Senat.

Do prezentowania stanowiska rządu w toku prac parlamentarnych został upoważniony minister członek Rady Ministrów Jacek Cichocki oraz minister pracy i polityki społecznej.

Są z nami pan minister Marek Bucior, kierownik Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych Jan Stanisław Ciechanowski oraz zastępca prezesa IPN, pani Agnieszka Rudzińska.

Kto z państwa chciałby zabrać głos?  
Pan minister Bucior, proszę uprzejmie.

**Podsekretarz Stanu  
w Ministerstwie  
Pracy i Polityki Społecznej  
Marek Bucior:**

Panie Marszałku, ponieważ jest obecny pan minister Ciechanowski, który również ma uprawnienie do prezentowania stanowiska rządu, a wydaje się, że jest najważniejszą osobą, by to stanowisko prezentować...

(Marszałek Bogdan Borusewicz: Dobrze, Panie Ministrze.)

...to ja bym może prosił o udzielenie głosu panu ministrowi.

**Marszałek Bogdan Borusewicz:**

Proszę o zabranie głosu pana ministra Ciechanowskiego. Proszę uprzejmie.

**Kierownik Urzędu  
do Spraw Kombatantów  
i Osób Represjonowanych  
Jan Ciechanowski:**

Panie Marszałku! Wysoka Izbo!

Jeżeli chodzi o stanowisko rządu do tych poprawek, które zostały przyjęte na posiedzeniu komisji, to chciałbym potwierdzić to, co powiedział pan senator sprawozdawca, iż kwestia dodania żołnierzy górników do istniejącego katalogu osób najbardziej zasłużonych objętych ustawą o kombatantach wzbudzała podczas prac Sejmu wątpliwości natury konstytucyjnej. W Komisji Polityki Społecznej i Rodziny była rozpatrywana kwestia ewentualnego objęcia żołnierzy górników uprzywilejowanym dostępem do opieki zdrowotnej, jednak ze względu na stanowisko legislatorów – ta kategoria osób objęta jest osobną ustawą, wykraczałoby to więc poza przedłożenie rządowe – pominięto tę kwestię. Stoimy na stanowisku, że potrzebna jest tu osobna inicjatywa. Dwie pozostałe poprawki jak najbardziej zyskały poparcie rządu.

Odnosząc się do pytań, które zostały zgłoszone przez państwa senatorów, chcę powiedzieć, że przede wszystkim kombatanci i ofiary represji otrzymują tak zwane dodatki kombatanckie w wysokości około 400 zł miesięcznie. Wszystkie te osoby, osoby uprawnione, mają również możliwość skorzystania z pomocy, z zapomóg, które przyznaje urzędnik w Urzędzie do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych – rocznie jest to kwota około 10 milionów zł.

Jeśli chodzi o przejazdy komunikacyjne, o realizację zniżki, na przykład stuprocentowej, to byłby to dodatkowy koszt w wysokości kilkudziesięciu milionów złotych – taka zmiana również wykracza poza przedłożenie rządowe. Jeżeli chodzi o bezpłatne leki, to szacujemy, że przyznanie do nich dostępu tylko kombatantom, którzy nie mają do tego uprawnień, a więc którzy nie są inwalidami wojennymi – inwalidzi wojenni stanowią mniej więcej 10% kombatantów, szacujemy, że kombatantów niebędących inwalidami wojennymi jest w tej chwili około sześćdziesięciu trzech tysięcy – oznaczałoby to koszt około 126 milionów zł.

Jeżeli chodzi o kategorie, które były objęte pytaniem, to obecnie żyje około siedemdziesięciu tysięcy kombatantów i około sześćdziesięciu tysięcy ofiar represji. Zmiana stanu liczebego w ramach kategorii osób zasłużonych jest bardzo wysoka, śmiertelność w tej grupie wynosi około 10% rocznie, a średni wiek to osiemdziesiąt dziewięć – dziewięćdziesiąt lat.

Na koniec mojej wypowiedzi chcę poinformować, że zakres przedłożenia rządowego nie wykracza poza ustalony katalog osób zasłużonych, a więc skupia się na art. 1 i art. 2 ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego. Środowiskom kombatanckim chodziło o wyodrębnienie z grupy osób uprawnionych tych osób, które walczyły z bronią w rękę. To prowadzi do tego, że wśród tych, którzy nie zostaną członkami Korpusu Weteranów Walk o Niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej, są między innymi: osoby pełniące funkcje cywilne w polskiej administracji podziemnego państwa w czasie wojny; osoby prowadzące w okresie wojny tajne nauczanie; osoby dające schronienie osobom narodowości żydowskiej lub innym osobom, za których ukrywanie groziła kara śmierci; osoby, które w grudniu 1970 r. doznały uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia na czas dłuższy niż siedem dni; więźniowie obozów oraz dzieci odebrane rodzicom w celu poddania eksterminacji. W przypadku tych kategorii trudno mówić, że należą do nich osoby, które walczyły z bronią w rękę – to zresztą nie wzbudza żadnych kontrowersji w środowiskach kombatanckich. Oczywiście te wszystkie kategorie osób, które wymieniłem przed chwilą, które nie wejdą w skład Korpusu Weteranów Walk o Niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej, zachowują wszystkie uprawnienia wynikające z ustawy o kombatantach. Bardzo dziękuję.

**Marszałek Bogdan Borusewicz:**

Dziękuję.

Panie Ministrze, teraz będą pytania.

Czy pan senator Pupa chce powtórzyć to pytanie? (*Senator Zdzisław Pupa: Nie.*)

Pan senator Jackowski, pan senator Gogacz i pan senator Borusewicz.

Proszę bardzo. Pan senator Jackowski.

**Senator Jan Maria Jackowski:**

Dziękuję, Panie Marszałku.

Panie Ministrze, mam pytanie. Rozumiem, że ustawą objęte są osoby, które walczyły, jak pan to określił, z bronią w rękę do roku 1956. Moje pytanie jest następujące. Wiemy z historii, że walki zbrojne nie ustały w 1956 r. I choć potem były epizodyczne, to trwały bodajże do roku 1962. Czy nie uważałby pan za stosowne... Jaki jest pana stosunek do tego, żeby uwzględnić tutaj, zgodnie z pewną prawdą historyczną, osoby... Wiem, że to będzie miało wymiar bardziej symboliczny niż praktyczny, ponieważ nie przypuszczam, żeby to był jakiś szeroki katalog osób. Chodzi o osoby, które do 1962 r. walczyły zbrojnie i które obecnie żyją. One mogłyby być uwzględnio-

(senator J.M. Jackowski)

ne w Korpusie Weteranów Walk o Niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej. Byłby to gest symboliczny, taki historyczny. Dziękuję bardzo.

**Marszałek Bogdan Borusewicz:**

Dziękuję.  
Pan senator Gogacz.

**Senator Stanisław Gogacz:**

Panie Ministrze, mam pytanie dotyczące ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, która jest w tym pakiecie ustaw i której nowelizacja jest tu dokonywana. Do tej pory kombatanci mieli pewne uprawnienia dotyczące przyjęć przez świadczeniodawcę poza kolejką i łatwiejszego dostępu do świadczeń zdrowotnych. Teraz ten przepis jest rozbudowywany, do zapisów dotychczasowych są dodawane nowe. Dzieje się tak w związku z tym, że wprowadzamy nowy podmiot, jakim jest Korpus Weteranów Walk o Niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej. I moje pytanie jest następujące: czy urząd do spraw kombatantów monitoruje, jak w praktyce wygląda realizacja tego prawa kombatantów? Czy faktycznie kombatant, który zgłasza się do świadczeniodawcy po świadczenie zdrowotne, jest przyjmowany poza kolejką i odczuwa dobrodziejstwo tego zapisu? Pytam krótko: czy to jest realizowane? Dziękuję bardzo.

**Marszałek Bogdan Borusewicz:**

Dziękuję, Panie Senatorze.

Teraz ja chciałbym zadać pytanie. Moje obiekcje dotyczą objęcia ustawą o kombatantach członków istriebitielnych batalionów, czyli tak zwanych batalionów niszczyielskich. One istniały, były tworzone przez ludność miejscową na Ukrainie czy na terenach Polski, które potem zostały zagarnięte, na terenach obecnej Ukrainy, Białorusi, Litwy. Istriebitielnyje bataliony podlegały sowieckiemu MWD, czyli ministerstwu spraw wewnętrznych, i pełniły funkcję znacznie dalej idącą i ostrzejszą niż ORMO w naszym systemie. Ja znam różnice. Oczywiście różnice na tych terenach były, bo sytuacje były różne. Znam specyfikę tej części ukraińskiej...

Proszę mi odpowiedzieć na dwa pytania. Czy istriebitielnyje bataliony nie były używane na tym terenie także przeciwko podziemiu polskiemu, a nie tylko przeciwko podziemiu ukraińskiemu? To po pierwsze. Zapewne mogły być takie sytuacje, że ci sami ludzie, w siłach zwartych, byli niejako używani w różnych akcjach i w różnym celu.

I drugie. Ja rozumiem, że to w dużej mierze jest przesłanka obrony ucieczki do istriebitielnych batalionów żywołu polskiego. Ale czy w takiej samej sytuacji nie byli Polacy, którzy poszli do sowieckich oddziałów partyzanckich działających na Ukrainie? Często miały one piękne nazwy, a ludzie uciekali do tych oddziałów. Był na przykład taki oddział „Jeszcze Polska nie zginęła”. To były sowieckie oddziały, składające się z Polaków, które działały w czasie okupacji niemieckiej. Istriebitielnyje bataliony działały po zajęciu tych terenów przez ZSRR i były także elementem represji ZSRR wobec mieszkańców tych regionów, myślę, że także Polaków. W związku z tym chciałbym poznać przesłanki, jakie spowodowały, że urząd do spraw kombatantów wprowadził to do projektu ustawy. Dziękuję bardzo.

**Kierownik Urzędu  
do Spraw Kombatantów  
i Osób Represjonowanych  
Jan Ciechanowski:**

Panie Marszałku! Wysoka Izbo! Ustosunkowując się do tych pytań, powiem tak. Mianowicie ci, którzy walczyli przeciwko reżimowi komunistycznemu po roku 1956, we wszystkich przypadkach są objęci uprawnieniami wynikającymi z podejmowania walki do roku 1956. Po prostu trudno mówić o zorganizowanym i masowym oporze po roku 1956. Są znane poszczególne przypadki, słynny „Lalek” operujący w województwie lubelskim, zamordowany w 1962 r. Jeżeli chodzi o praktykę, to nie ma tu żadnego problemu. Naruszenie tego katalogu, który funkcjonuje przez ostatnich kilkanaście lat, spowodowałoby konieczność przeprowadzenia wielu postępowań administracyjnych, które po prostu opóźniłyby wprowadzenie ustawy w życie.

Kwestie zdrowotne. Jest to oczywiście w tej chwili jedno z najważniejszych zagadnień w związku z koniecznością zapewnienia osobom uprawnionym, kombatantom, ofiarom represji, odpowiedniego dostępu do opieki zdrowotnej. Do tej pory był tu bardzo ogólny zapis. Przewidywał, że kombatanci i ofiary represji mają pierwszeństwo. Był on bardzo różnie interpretowany. Jest cała gama działań, które były podejmowane, między innymi przez Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, żeby stworzyć system opieki nad kombatantami i ofiarami represji, jeżeli chodzi o opiekę zdrowotną. Są szpitale przyjazne kombatantom, które funkcjonują we wszystkich województwach. To było też tłumaczenie zarówno w szpitalach, jak i w przychodniach, że nie wystarczy wywiesić informację o tym, że kobiety w ciąży i kombatanci mają pierwszeństwo. Proponowaliśmy bardziej elegancki sposób rozwiązywania tego problemu, mianowicie zapisywanie

(kierownik J. Ciechanowski)

na osobną listę i wywoływanie osób uprawnionych, żeby nie było problemów w kolejkach. Skierowałem pisma do wszystkich szpitali i wszystkich przychodni w Polsce z informacją, jakie dokładnie uprawnienia mają kombataneci i ofiary represji. Okazało się, że wiele z tych placówek w ogóle nie było świadomych tych uprawnień.

Mamy system interwencyjny. Osoby uprawnione zgłaszają wszelkie przypadki nieprawidłowości do urzędu do spraw kombatanatów. Wtedy my interweniujemy w różnych formach, na ogół bardzo skutecznie. W ostatnich latach udało się spowodować, że nie otrzymujemy już zgłoszeń o takich sytuacjach, które jeszcze niedawno się zdarzały, że kombatanec czekał na operację, na przykład zaćmy, w jednym województwie, gdzie dostawał termin dwuletni, a przejeżdżał 30 km dalej, do drugiego województwa i sprawa była załatwiana w ciągu dwóch tygodni.

To, co jest zaproponowane w przedłożeniu rządowym, jest uzupełnieniem tego prawa, jego uszczegółowieniem. Tam są zapisy mówiące o tym, jak należy interpretować pierwszeństwo dostępu kombatanatów i ofiar represji do świadczeń, a co najważniejsze, przestrzeganie tego zapisu ustawowego będzie pilnowane przez Narodowy Fundusz Zdrowia, który będzie mógł wyciągać odpowiednie konsekwencje, jeżeli te prawa do pierwszeństwa nie będą respektowane. Naszym zdaniem na pewno ułatwi to dostęp kombatanatów i ofiar represji do opieki zdrowotnej. Oczywiście odpowiedni monitoring będzie tu prowadzony przez cały czas.

Jeżeli chodzi o kwestie dotyczące istriebitielnych batalionów, to... Zmiana, która została zaproponowana, nie wynika z analizy tego, o co walczyły i komu podlegały osoby mające uprawnienia związane z istriebitielnymi batalionami, tylko stanowi wykonanie wyroku Trybunału Konstytucyjnego – TK stwierdził, że niezgodne z konstytucją jest ograniczenie czasowe możliwości składania wniosków o te uprawnienia.

Jeżeli chodzi o kwestie związane z merytoryczną oceną tej walki, które pan marszałek był łaskaw przedstawić, to, jak pamiętam, była bardzo gorąca dyskusja na ten temat w latach dziewięćdziesiątych. Wtedy kształtowany był ten katalog kombatanatów, ofiar represji, który utrzymał się przez kilkanaście lat, do dnia dzisiejszego. W związku ze stanowiskiem środowisk kresowych oraz środowisk żołnierzy, którzy walczyli na obszarze dzisiejszej Ukrainy – głównie chodzi tu o 27 Dywizję Armii Krajowej... Przeważało stanowisko pozytywne. Osobiście nie znam żadnych przypadków osób uprawnionych do świadczeń za walkę w istriebitielnych batalionach, które działałyby przeciwko polskiemu podziemiu, ale musiałbym to dokładnie sprawdzić, odnieść się do materiałów

z lat dziewięćdziesiątych. Pozwolę sobie poinformować o tym Wysoką Izbę na piśmie. Oczywiście znam przypadki odwrotne: osoby uprawnione ograniczały się wyłącznie do walki z OUN UPA.

Jeżeli chodzi o tych Polaków, którzy walczyli w sowieckich oddziałach partyzanckich, to obecnie nie są oni objęci ustawą, nie mają żadnych uprawnień. Przez ostatnich sześć, siedem lat kwestia ta nigdy nie została podniesiona, dlatego, jak mówię, pozwolę sobie przekazać dokładną informację później. Dziękuję bardzo.

**Marszałek Bogdan Borusewicz:**

Dziękuję.

(Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej Marek Bucior: Czy mogę uzupełnić?)

Tak, Panie Ministrze.

**Podsekretarz Stanu  
w Ministerstwie  
Pracy i Polityki Społecznej  
Marek Bucior:**

Panie Marszałku!

Wydaje się, że, jeśli chodzi o pytanie pana marszałka, należy dodać jeszcze jedną kwestię, bo to, że osoby, które walczyły w istriebitielnych batalionach, uzyskują uprawnienia kombatanckie... Ustawa o kombatanach w art. 21 w ust. 2 mówi, że jeżeli splamiłeś swój honor i walczyłeś przeciwko Polakom, przeciwko narodowi polskiemu, to nie możesz uzyskać uprawnień kombatanckich. Jest tu więc taki bezpiecznik. I trzeba pamiętać, że uprawnienia kombatanckie są uprawnieniami nadawanymi indywidualnie, czyli na wniosek. Osoba, która spełnia przesłanki, może być kombatanem, ale pod warunkiem że nie splamiła swojego honoru. Myślę, że to wyjaśnia też kwestie dotyczące jeszcze innych ewentualnie dodawanych grup osób. Dziękuję.

**Marszałek Bogdan Borusewicz:**

Dziękuję.

Pytania będą zadawać pan senator Matusiewicz, pani senator Sagatowska i pan senator... Pan senator Jackowski się zgłaszał? Nie, nie zgłaszał się.

Proszę bardzo, pan senator Matusiewicz.

**Senator Andrzej Matusiewicz:**

Dziękuję bardzo, Panie Marszałku.

Panie Ministrze, mam takie pytanie.

Czy do katalogu osób uprawnionych do korzystania z tej nowelizacji, z tych świadczeń, będą zaliczone również osoby określane jako tak zwani żołnierze górnicy? Chodzi o te osoby, które były przymusowo wcielane do



(senator A. Matusiewicz)

pracy w kopalniach przed rozpoczęciem służby wojskowej – zwykle pracowały tam przez kilka, nieraz kilkanaście miesięcy – a pochodziły z rodzin, które walczyły na rzecz niepodległego państwa polskiego? Dziękuję.

**Marszałek Bogdan Borusewicz:**

Dziękuję.  
Pani senator Sagatowska.

**Senator Janina Sagatowska:**

Dziękuję, Panie Marszałku.

Panie Ministrze, w 2009 r. prezydent Lech Kaczyński wystąpił z inicjatywą przyznania świadczenia substytucyjnego ofiarom represji w Związku Radzieckim w latach... Chodziło głównie o deportacje... o cały ten okres. Był to wyraz uznania szczególnego męczeństwa narodu polskiego w związku z działaniami władz sowieckich. Ja wiem, że ta inicjatywa niejako przepadła. Wtedy chodziło o kwotę 400 tysięcy... przepraszam, 400 zł.

W związku z tym, że mówimy o ludziach, którzy oddawali swoje życie, cierpieli, walczyli za ojczyznę, chciałabym zapytać pana o to, czy w kręgu pana zainteresowań znajduje się, że tak powiem, powrót do tej idei. Czy pan osobiście lub pana urząd uważacie, że to, co jest teraz, jest wystarczające? A może ojczyzna powinna ewentualnie przyznać tej grupie ludzi takie świadczenie? Dziękuję bardzo.

**Marszałek Bogdan Borusewicz:**

Dziękuję.  
Pan senator Michalski, proszę bardzo.

**Senator Jan Michalski:**

Dziękuję, Panie Marszałku.

Panie Ministrze, moje pytanie dotyczy wojskowej asysty honorowej podczas pochówku weterana. Zapis o tym obowiązku nie znalazł się wprawdzie w ustawie, ale podczas debaty sejmowej informował pan o tym, że taka asysta udzielana jest bardzo często, chociaż czasami ze względów logistycznych trudno jest coś takiego zorganizować.

A moje pytanie dotyczy czynności, jakie musi wykonać rodzina, która chciałaby, żeby taka asysta podczas pochówku została zorganizowana. Przecież tych osób w wieku dziewięćdziesięciu lat jest już naprawdę niewiele. Być może bardzo pouczającym elementem byłoby oddawanie honoru przez asystę wojskową osobom, które w świadomości młodych ludzi prawdopodobnie nie funkcjonują już jako obrońcy ojczyzny. Dziękuję.

**Marszałek Bogdan Borusewicz:**

Dziękuję.  
Proszę bardzo, Panie Ministrze.

**Kierownik Urzędu  
do Spraw Kombatantów  
i Osób Represjonowanych  
Jan Ciechanowski:**

Dziękuję bardzo, Panie Marszałku.

Wysoka Izbo! Jeżeli chodzi o żołnierzy górników, to, tak jak powiedziałem na wstępie, ta kwestia była rozpatrywana w Sejmie. Zdecydowano, że konieczne są kolejne analizy i że jest potrzebna osobna inicjatywa. My oczywiście z wielką wrażliwością, uwagą wsłuchujemy się w głos tych niezwykle zasłużonych środowisk. One w tej chwili mają już swoją ustawę. Ich uprawnienia rzeczywiście są mniejsze niż uprawnienia kombatanckie. Ze statystyk wynika, że to środowisko liczy około trzydziestu tysięcy osób, ponad osiemnaście tysięcy wdów po żołnierzach górnikach, a więc koszty wyrównania różnicy między wysokością dodatku, jaki otrzymują żołnierze górnicy, a wysokością dodatku kombatanckiego wynosiłyby ponad 7 milionów zł rocznie. Poza tym ponad 17 milionów wynosiłby koszt przyznania tak zwanego dodatku kompensacyjnego dla wdów po tych żołnierzach. Koszty zniżek komunikacyjnych w wysokości 51% zarówno dla żołnierzy, jak i dla wdów to byłoby około 4 milionów zł. A więc łączna suma wynosiłaby około 30 milionów. Aczkolwiek, tak jak mówię, te kwestie na pewno będą analizowane. Będą analizowane przede wszystkim przez stronę rządową, ale także Komisja Rodziny i Polityki Społecznej zapowiedziała swoje działania w tej materii. Po prostu podczas rozpatrywania przedłożenia rządowego zdecydowało stanowisko legislatorów, zdecydowały wątpliwości natury konstytucyjnej.

Jeżeli chodzi o Sybiraków – jest to oczywiście kwestia, która była przedmiotem rozpatrywania w ostatnim czasie – to poza inicjatywą dotyczącą rodzaju zadośćuczynienia, które miałyby wypłacać państwo polskie, a nie sukcesor prawny państwa, które te represje spowodowało, jest również inicjatywa zaliczenia en bloc wszystkich Sybiraków do kategorii osób represjonowanych mających uprawnienia inwalidy wojennego. Chodzi tu głównie o możliwość uzyskania rent oraz bezpłatnych leków. Z analiz, które były prowadzone, wynika, że tylko 10% kombatantów ma uprawnienia inwalidy wojennego, a Sybiraków – 60%. Mamy tu więc do czynienia z pewnym zachwianiem, które jest wynikiem decyzji organów orzecznich. Każdy przypadek jest rozpatrywany indywidualnie. Propozycja Związku Sybiraków, żeby wszystkich Sybiraków – i wyłącznie Sybiraków – uznać za in-

(kierownik J. Ciechanowski)

walidów wojennych na podstawie ustawy, nie znalazła poparcia u strony rządowej. Cały czas prowadzimy rozmowy – podobnie jak było w przypadku żołnierzy czy górników – z tą niezwykle zasłużoną i tragicznie doświadczoną grupą. Wynikiem tych rozmów było między innymi objęcie Sybiraków w tej nowelizacji, która jest przedmiotem dzisiejszych obrad, zarówno pierwszeństwem w dostępie do opieki zdrowotnej, jak i zniżkami komunikacyjnymi. Na pewno jest to sprawa, która będzie się jeszcze pojawiać; są szykowane nowe propozycje. Na pewno z wielką wnikliwością będziemy je rozważać, aczkolwiek zawsze pamiętając, że w art. 19 konstytucji są wymienieni weterani walk o niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej – a więc ci, którzy walczyli z bronią w rękę – którym państwo ma zapewniać szczególną opiekę. Trudno mówić o możliwości przyznania osobom represjonowanym większych przywilejów niż te, które mają kombatanci, chociaż filozofia ustawy o kombatantach zakłada równe traktowanie, jeżeli chodzi o dodatek kombatancki i inne uprawnienia, zarówno w przypadku kombatantów, jak i ofiar represji. To jest ten sam dodatek kombatancki i są to te same uprawnienia.

Jeżeli chodzi o wojskową asystę honorową, to mechanizm na ogół polega na tym, że rodziny zgłaszają tego rodzaju przypadki czy to do miejscowych czynników wojskowych, czy do nas. Na ogół daje się to załatwić, nie ma z tym większych problemów. Oczywiście są przypadki, że w tym samym czasie jest ileś pogrzebów i wojsko nie jest w stanie zapewnić odpowiedniej asysty, ale są one rzadkie. Również rzadkie są przypadki, gdy rodzina nie życzy sobie, by pogrzeb miał charakter czy to państwowy, czy wojskowy. Bardzo dziękuję.

#### **Marszałek Bogdan Borusewicz:**

Dziękuję.

Więcej pytań nie ma. Dziękuję, Panie Ministrze.

Otwieram dyskusję.

Proszę o zabranie głosu pana senatora Jana Marię Jackowskiego.

#### **Senator Jan Maria Jackowski:**

Panie Marszałku! Wysoka Izbo! Panowie Ministrowie!

Cieszę się bardzo – chciałbym to powiedzieć – że ta ustawa jest w Senacie i że możemy przegłosować ramy legislacyjne, które zostały zapisane w tym projekcie. Myślę, że ta ustawa dobrze się zapisze i będzie na przyszłość stanowiła pewnego rodzaju model czczenia tych bohaterów czy oddania szacunku tym bohaterom, których wydało każde pokolenie.

My w tej chwili pochylamy się głównie nad pokoleniem – jest ono już w wieku bardzo senioralnym – którego doświadczenia życiowe w zasadniczej mierze przypadły na okres II wojny światowej i na dramatyczny czas po II wojnie światowej. Ale wiemy, że każde pokolenie może na swój sposób walczyć o niepodległą Rzeczpospolitą, i wiemy, że są też inne projekty uwzględniające bohaterstwo, oddanie, patriotyczną i obywatelską postawę pokoleń, które walczyły o wolność Polski już w okresie PRL, w okresie późniejszym. Przed chwilą podjęliśmy uchwałę dotyczącą uczczenia pamięci wybitnej postaci, jednego ze współtwórców przemian po 1989 r. – Zbigniewa Romaszewskiego. Na co jeszcze warto tu zwrócić uwagę, przypominając tę świetlaną postać, postać wicemarszałka Senatu i senatora siedmiu kadencji? Otóż warto zwrócić uwagę na środowiska, gdyż często to środowiska kształtowały takie postawy. Zbigniew Romaszewski wywodził się przecież ze środowiska patriotycznego. Również jego małżonka Zofia Romaszewska wywodziła się z bardzo ciekawego środowiska – jej ojciec Stanisław Płoski był działaczem PPS, był też profesorem historii, ponadto odegrał ważną rolę w czasie II wojny światowej, ponieważ był w Komendzie Głównej Armii Krajowej. Jego żoną była Ewa Prauss, córka Franciszka Praussa – działacza PPS, ministra w okresie II Rzeczypospolitej, w latach 1918–1919, a także senatora RP w okresie II Rzeczypospolitej – i Zofii Kuleszy, która była posłanką PPS i zginęła w Auschwitz. A więc widzimy... Ja przytaczam tu, na przykładzie świętej pamięci Zbigniewa Romaszewskiego, taki ciąg pokoleniowo-środowiskowy, który kształtował myśl o niepodległej Rzeczypospolitej. Dlatego należy uznać, że bardzo dobrze, iż potrafimy takie sprawy porządkować – choć może trochę późno, bo od przemian w 1989 r. minęło już dwadzieścia pięć lat. Wiemy też, że w wyniku walki politycznej i dziedzictwa ZBoWiD, który działał w okresie PRL i który podchodził do tej problematyki w sposób specyficzny, bo mieszał katów i ofiary, zwłaszcza w okresie po II wojnie światowej, zwłaszcza po II wojnie światowej... W każdym razie teraz przywracamy to, jak niepodległe, suwerenne państwo powinno czcić swoich bohaterów. I dlatego chciałbym pogratulować twórcom ustawy.

Chciałbym też... W trakcie dyskusji pytałem już o tę sprawę, a teraz chciałbym złożyć poprawkę. Po przemyśleniu doszedłem do wniosku... Absolutnie nie chcę naruszać ustawowego katalogu osób, tej ramy ustawowej, ponadto pan minister przekonał mnie, że wprowadzanie tu tych, którzy z bronią walczyli do roku 1962, burzyłoby pewien porządek i spowodowałoby duże problemy. Ale chciałbym złożyć poprawkę polegającą na dodaniu ust. 1a w art. 1, a miałyby następujące brzmienie: „1a. Kombatantom i innym osobom uprawnionym – emerytom, rencistom, inwa-

(senator J.M. Jackowski)

lidom oraz osobom pobierającym uposażenie w stanie spoczynku lub uposażenie rodzinne, poza uprawnieniami określonymi w ust. 1, przysługuje uprawnienie do bezpłatnych przejazdów: a) kolejowych w 1 i 2 klasie pociągów osobowych i pospiesznych oraz autobusowych komunikacji zwykłej i przyspieszonej; b) kolejowych w 2 klasie pociągów innych niż osobowe i pospieszne”... Dalszy ciąg poprawki jest konsekwencją tego rozwiązania. Mam nadzieję – jest to, jak pamiętam z dyskusji, kwota 10 milionów zł, która by była skutkiem – że Rzeczpospolitą stać na to, żeby w ten sposób uhonorować ludzi, którzy są u schyłku swego życia, a którzy swoją postawą i swoim życiem przyczynili się do tego, że żyjemy w wolnej Polsce. Zgłaszam tę poprawkę. Dziękuję bardzo.

#### **Marszałek Bogdan Borusewicz:**

Dziękuję.

Proszę o zabranie głosu pana senatora Jana Michalskiego.

#### **Senator Jan Michalski:**

Panie Marszałku! Wysoka Izbo!

Zabieram głos, ponieważ pochodzę z okręgu szczególnie naznaczonego doświadczeniami II wojny światowej, okręgu, w którym żyje jeszcze ogromna liczba osób, które z bronią w ręku walczyły o wolną i niepodległą Polskę.

Ale najpierw chcę odnieść się do wypowiedzi przedmówcy, pana senatora Jackowskiego, bo myślę, że pewne sprawy wymagają podkreślenia. Wolna Rzeczpospolita upomniała się o prawa kombatanów i ofiar wojennych już w styczniu 1991 r., a więc niemalże zaraz na początku swojego funkcjonowania. Myślę zatem, że musimy powiedzieć też to, że od początku dba się o właściwe podkreślenie znaczenia środowisk kombatanckich i uznanie praw osób represjonowanych.

Ja bardzo chciałbym zwrócić uwagę na tę być może tylko honorową przynależność do korpusu weteranów, jaką daje ta ustawa. Osobom w wieku powyżej dziewięćdziesięciu lat bardziej chodzi o szacunek, godność i ich uhonorowanie niż inne zaszczyty. Dlatego też mam prośbę do szefa urzędu do spraw kombatanów o to, żeby zadbać o bardzo szybkie utworzenie tego korpusu i być może nawet pilne poinformowanie o możliwości występowania o zaliczenie do tego korpusu wszystkich osób, które takie uprawnienia posiadają.

Czasy II wojny światowej i te późniejsze to były czasy okrutne. Co roku mam okazję uczestniczyć w uroczystościach upamiętniających między innymi

forsowanie Nysy. Żyją jeszcze ludzie, którzy doskonale pamiętają, w jaki sposób to się odbywało, w jaki sposób często zwykli, przeciętni ludzie, którzy zostali wcieleni do armii, byli prowadzeni na śmierć. Za to, że brali, że tak powiem, w tym udział, winniśmy im rzeczywiście jak największe uszanowanie.

Apeluję, Panie Ministrze, o uhonorowanie ich – jeżeli będzie tylko taka okazja, może nie teraz, ale gdy ta liczba osób uprawnionych będzie taka, że państwo polskie będzie na to stać – wszelkimi zniżkami oraz zwolnieniem z opłat za przejazdy i z opłat za leki. Dziękuję bardzo.

#### **Marszałek Bogdan Borusewicz:**

Dziękuję, Panie Senatorze.

Informuję, że lista mówców została wyczerpana.

Dla porządku informuję, że pan senator Mamątow złożył swoje przemówienie w dyskusji do protokołu<sup>\*</sup>.

Informuję też, że wniosek o charakterze legislacyjnym na piśmie złożył pan senator Jackowski.

Zamykam dyskusję.

Czy przedstawiciel rządu chce ustosunkować się do przedstawionego wniosku? Panie Ministrze? Nie.

Ponieważ został zgłoszony wniosek o charakterze legislacyjnym, proszę Komisję Obrony Narodowej oraz Komisję Rodziny i Polityki Społecznej o ustosunkowanie się do przedstawionego wniosku i przygotowanie wspólnego sprawozdania.

Informuję, że głosowanie w sprawie rozpatrywanej ustawy zostanie przeprowadzone pod koniec posiedzenia Senatu.

**Przystępujemy do rozpatrzenia punktu trzeciego porządku obrad: ustawa o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw.**

Tekst ustawy zawarty jest w druku nr 563, a sprawozdanie komisji – w druku nr 563A.

Proszę sprawozdawcę Komisji Budżetu i Finansów Publicznych, pana senatora Leszka Czarnobaję, o przedstawienie sprawozdania komisji.

#### **Senator Sprawozdawca Leszek Czarnobaj:**

Panie Marszałku! Wysoka Izbo! Panie Ministrze!

W imieniu Komisji Budżetu i Finansów Publicznych pragnę państwu przedstawić ustawę o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw.

Ustawa ta wprowadza zmiany w ustawie o tak zwanym podatku VAT, w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych, w ustawie o podatku dochodowym od osób prawnych, w ustawie – Prawo o ruchu drogowym, w ustawie o opłacie skarbowej i w ustawie – Kodeks karny skarbowy.

<sup>\*</sup> Przemówienie złożone do protokołu – w załączeniu.



SENAT RP

## ZAPIS STENOGRAFICZNY

---

---

**Wspólne posiedzenie**  
**Komisji Rodziny**  
**i Polityki Społecznej (102.)**  
**oraz Komisji Obrony Narodowej (54.)**  
**w dniu 19 lutego 2014 r.**

VIII kadencja

---

Porządek obrad:

1. Rozpatrzenie wniosków zgłoszonych na 49. posiedzeniu Senatu do ustawy o zmianie ustawy o kombatanach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego oraz niektórych innych ustaw.

(Początek posiedzenia o godzinie 20 minut 35)

(Posiedzeniu przewodniczy przewodniczący Komisji Obrony Narodowej Wojciech Skurkiewicz)

**Przewodniczący Wojciech Skurkiewicz:**

Witam państwa.

Otwieram posiedzenie połączonych komisji, Komisji Obrony Narodowej i Komisji Rodziny i Polityki Społecznej.

Zgodnie z porządkiem obrad mamy przegłosować wnioski zgłoszone podczas dzisiejszej debaty, jak również podczas prac komisji.

Proponuję krótkie omówienie poszczególnych poprawek przez Biuro Legislacyjne i głosowanie.

Proszę bardzo, oddaję głos pani mecenas.

**Główny Legislator  
w Biurze Legislacyjnym  
w Kancelarii Senatu  
Renata Bronowska:**

Dziękuję bardzo.

Szanowni Państwo, poprawka pierwsza – ta poprawka była już przedmiotem dyskusji na posiedzeniu połączonych komisji – poszerza krąg osób mogących uzyskać status osoby represjonowanej na żołnierzy zastępczej służby wojskowej, którzy w latach 1949–1959 byli przymusowo zatrudniani w kopalniach węgla, w kamieniołomach oraz w zakładach pozyskiwania i wzbogacanie rud uranu, oraz na żołnierzy z poboru w 1949 r., którzy byli wcielani do ponadkontyngentowych brygad „Służba Polsce” i przymusowo zatrudniani w kopalniach węgla i kamieniołomach, tak jak była mowa na poprzednim posiedzeniu komisji. Poprawka ta wykracza poza materię rozpatrywanej ustawy. Co więcej, po dokonaniu kolejnej analizy poprawka ta budzi też zarzut niekonstytucyjności w zakresie naruszania zasady równości, ponieważ obejmuje tylko dwie kategorie osób z ustawy z 1994 r., a więc tej, która dotychczas dotyczyła żołnierzy górników. Poza tym jest niekompletna. Tak że takie są zastrzeżenia Biura Legislacyjnego.

**Przewodniczący Wojciech Skurkiewicz:**

Okej, dobrze, dziękuję.  
Stanowisko rządu?

**Kierownik Urzędu  
do spraw Kombatantów  
i Osób Represjonowanych  
Jan Ciechanowski:**

Panie Przewodniczący, Wysokie Komisje, stanowisko rządu jest całkowicie tożsame ze stanowiskiem pani legislator, czyli jest negatywne.

**Przewodniczący Wojciech Skurkiewicz:**

Dobrze.

Przystępujemy do głosowania.

Kto z pań i panów jest za przyjęciem poprawki pierwszej? Proszę o podniesienie ręki. (7)

Kto jest przeciw? (6)

Kto się wstrzymał? (0)

Dziękuję.

Poprawka została przyjęta.

Poprawka druga.

Proszę bardzo o stanowisko.

(*Głos z sali:* Było 7 głosów za i 6 głosów przeciw?)

Tak, siedem do sześciu.

Poprawka druga.

**Główny Legislator  
w Biurze Legislacyjnym  
w Kancelarii Senatu  
Renata Bronowska:**

Poprawka druga umożliwi szefowi Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych udzielanie w szczególnie uzasadnionych przypadkach pomocy pieniężnej kombatantom oraz innym osobom uprawnionym niezależnie od form i limitów pomocy pieniężnej określonych w ustawie.

**Kierownik Urzędu  
do spraw Kombatantów  
i Osób Represjonowanych  
Jan Ciechanowski:**

Opinia pozytywna.

**Przewodniczący Wojciech Skurkiewicz:**

Kto jest za przyjęciem poprawki drugiej? Proszę o podniesienie ręki. (13)

Kto przeciw? (0)  
 Kto się wstrzymał? (0)  
 Poprawka została przyjęta jednomyślnie,  
 I poprawka trzecia, zgłoszona przez pana senatora  
 Jackowskiego.  
 Proszę o stanowisko Biura Legislacyjnego.

**Główny Legislator  
 w Biurze Legislacyjnym  
 w Kancelarii Senatu  
 Renata Bronowska:**

Poprawka ta zmierza do przyznania kombatantom i innym osobom uprawnionym prawa do bezpłatnych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego, kolejowego i autobusowego w komunikacji krajowej.

**Kierownik Urzędu  
 do spraw Kombatantów  
 i Osób Represjonowanych  
 Jan Ciechanowski:**

Panie Przewodniczący! Wysokie Komisje!

Ta poprawka wykracza poza przedłożenie rządowe, w związku z tym nie jestem upoważniony do jej poparcia. Koszty przyjęcia tej poprawki – przy założeniu, że żołnierzom górnikom również takie ulgi byłyby przyznane – to jest około 30 milionów zł. Poza tym pozwolę też sobie zwrócić uwagę, że były kiedyś zniżki w wysokości 50% albo uprawnienia do bezpłatnych przejazdów, a później zostały wprowadzone zniżki trzydziestosiedmioprocentowe, pięćdziesięciopięćprocentowe. Chodzi o to, że były pewne nadużycia. Stanowisko negatywne.

**Przewodniczący Wojciech Skurkiewicz:**

Dziękuję bardzo.  
 Przystępujemy do głosowania.  
 Kto z pań i panów senatorów jest za przyjęciem poprawki trzeciej? Proszę o podniesienie ręki. (6)  
 Kto przeciw? (8)  
 Kto się wstrzymał? (0)  
 Poprawka została odrzucona.  
 Czy głosujemy teraz nad całością?  
 (Głos z sali: Jeszcze jedna poprawka.)

(Głos z sali: Jeszcze czwarta.)  
 Aha, na drugiej stronie, przepraszam najmocniej.  
 Poprawka czwarta.  
 Proszę o stanowisko Biura Legislacyjnego.

**Główny Legislator  
 w Biurze Legislacyjnym  
 w Kancelarii Senatu  
 Renata Bronowska:**

Jest to poprawka, która koryguje błędnie przywołany przepis.

**Przewodniczący Wojciech Skurkiewicz:**

Stanowisko rządu?

**Kierownik Urzędu  
 do spraw Kombatantów  
 i Osób Represjonowanych  
 Jan Ciechanowski:**

Pozytywne.

**Przewodniczący Wojciech Skurkiewicz:**

Kto z pań i panów senatorów jest za przyjęciem poprawki czwartej? Proszę o podniesienie ręki? (14)  
 Kto jest przeciw? (0)  
 Kto się wstrzymał? (0)  
 Poprawka została przyjęta jednogłośnie.  
 Powtarzam moje pytanie: czy głosujemy w sprawie całości? Nie.  
 Dziękuję bardzo.  
 Proponuję, żeby pan senator Michalski wystąpił jako sprawozdawca połączonych komisji. Nie widzę innych kandydatur.  
 Zamykam posiedzenie połączonych Komisji Obrony Narodowej i Komisji Rodziny i Polityki Społecznej.  
 (Głos z sali: Dziękujemy, Panie Przewodniczący.)  
 Komisja Obrony Narodowej za pół godziny ponownie ma posiedzenie, w sali...  
 (Głos z sali: Za dwadzieścia minut.)  
 A, za niecałe dwadzieścia minut.  
 (Głos z sali: A gdzie?)  
 Tu, w sali nr 182.

(Koniec posiedzenia o godzinie 20 minut 41)



SENAT  
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ  
VIII KADENCJA

---

Warszawa, dnia 19 lutego 2014 r.

Druk nr 553 Z

---

**SPRAWOZDANIE**  
**KOMISJI OBRONY NARODOWEJ**  
oraz  
**KOMISJI RODZINY I POLITYKI SPOŁECZNEJ**  
*(wraz z zestawieniem wniosków)*

Komisje, na posiedzeniu w dniu 19 lutego 2014 r. rozpatrzyły wnioski zgłoszone w toku debaty w dniu 19 lutego 2014 r. nad ustawą

**o zmianie ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego oraz niektórych innych ustaw**

i przedstawiają Wysokiemu Senatowi następujące stanowisko:

- ☐ **Wysoki Senat raczy przyjąć wnioski zawarte w pkt: 1, 2 i 4.**

Zastępca Przewodniczącego Komisji  
Rodziny i Polityki Społecznej  
(-) Jan Michalski

Przewodniczący Komisji  
Obrony Narodowej  
(-) Wojciech Skurkiewicz



## ZESTAWIENIE WNIOSKÓW

### do ustawy o zmianie ustawy o kombatanach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego oraz niektórych innych ustaw

- 1) w art. 1 przed pkt 1 dodaje się pkt ... w brzmieniu:  
„...”) w art. 4 po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:  
„1a. Za osoby, które podlegały represjom wojennym i okresu powojennego uznaje się również żołnierzy:
- 1) zastępczej służby wojskowej, którzy w latach 1949-1959, z przyczyn politycznych, byli przymusowo zatrudniani w kopalniach węgla, kamieniołomach oraz zakładach pozyskiwania i wzbogacania rud uranowych;
  - 2) z poboru w 1949 r., którzy byli wcieleni do ponadkontyngentowych brygad „Służby Polsce” i przymusowo zatrudniani w kopalniach węgla i kamieniołomach.”;
- 2) w art. 1 w pkt 14, w art. 19d wyrazy „art. 19a ust. 1 i 2” zastępuje się wyrazami „art. 19a ust. 1-3”;
- 3) w art. 1 w pkt 15:  
a) przed lit. a dodaje się lit. ... w brzmieniu:  
„...”) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:  
„1a. Kombatantom i innym osobom uprawnionym – emerytom, rencistom i inwalidom oraz osobom pobierającym uposażenie w stanie spoczynku lub uposażenie rodzinne, poza uprawnieniami określonymi w ust. 1, przysługuje uprawnienie do bezpłatnych przejazdów w komunikacji krajowej środkami publicznego transportu zbiorowego:  
a) kolejowego w 1 i 2 klasie pociągów osobowych
- Poprawka  
KRPS,  
KON  
poparta przez  
połączone komisje
- Poprawka  
KRPS,  
KON  
poparta przez  
połączone komisje
- Poprawka sen.  
J. Jackowskiego

- i pospiesznych oraz autobusowego w komunikacji  
zwykłej i przyspieszonej,
- b) kolejowego w 2 klasie pociągów innych niż osobowe  
i pospieszne.”,”
- b) w lit. a skreśla się tiret pierwsze,
- c) po lit. a dodaje się lit. ... w brzmieniu:  
„... ) uchyla się ust. 2a;”
- d) w lit. c, w ust. 5a wyrazy „ulgowych przejazdów, o których mowa  
w ust. 2 pkt 1 i ust. 3” zastępuje się wyrazami „bezpłatnych  
przejazdów, o których mowa w ust. 1a i 3”;
- 4) w art. 13 wyrazy „art. 17 ust. 2, art. 19f” zastępuje się wyrazami  
„art. 17 ust. 3, art. 19f”

Poprawka  
KRPS,  
KON  
poparta przez  
połączone komisje

.....  
Tłoczono z polecenia Marszałka Senatu  
.....

**UCHWAŁA**  
**SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

z dnia 20 lutego 2014 r.

**w sprawie ustawy o zmianie ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego oraz niektórych innych ustaw**

Senat, po rozpatrzeniu uchwalonej przez Sejm na posiedzeniu w dniu 24 stycznia 2014 r. ustawy o zmianie ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego oraz niektórych innych ustaw, wprowadza do jej tekstu następujące poprawki:

- 1) w art. 1 w pkt 14, w art. 19d wyrazy „art. 19a ust. 1 i 2” zastępuje się wyrazami „art. 19a ust. 1–3”;
- 2) w art. 13 wyrazy „art. 17 ust. 2, art. 19f” zastępuje się wyrazami „art. 17 ust. 3, art. 19f”.

**MARSZAŁEK SENATU**

**Bogdan BORUSEWICZ**

## UZASADNIENIE

Na posiedzeniu w dniach 19 i 20 lutego 2014 r. Senat rozpatrzył ustawę o zmianie ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego oraz niektórych innych ustaw i proponuje wprowadzenie 2 poprawek do jej tekstu.

Senat uznał za zasadne umożliwienie Szefowi Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych udzielanie, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, pomocy pieniężnej dla kombatantów oraz innych osób uprawnionych niezależnie od form i limitów pomocy pieniężnej określonych w ustawie, tj. na innych warunkach niż określone w art. 19a ust. 1–3, a nie tylko ust. 1 i 2, jak uchwalił Sejm (poprawka nr 1).


Poprawka nr 2 dotyczy art. 13 omawianej ustawy, który czasowo utrzymuje w mocy dotychczasowe akty wykonawcze. Przepis ten w części, w której przywołuje przepisy, na podstawie których zostaną wydane nowe rozporządzenia błędnie wskazuje art. 17 ust. 2 zamiast art. 17 ust. 3. Poprawka koryguje to odesłanie.

Wyszukał na stronie ..

## Sejm Rzeczypospolitej Polskiej

Strona główna  
Prace Sejmu  
Posłowie  
Publikacje  
O Sejmie  
Archiwum

[Strona główna](#) [Prace Sejmu](#) [Proces Legislacyjny](#) [Przebieg procesu legislacyjnego](#) [Druk nr 1101](#)

druk nr 1101 

### Senacki projekt ustawy o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych

projekt dotyczy rozszerzenia o żołnierzy górników, grupy podmiotów uprawnionych do bezpłatnego zaopatrzenia w leki o kategorii dostępności "Rp" lub "Rpz" oraz środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego objęte decyzją o refundacji

**Posiedzenia komisji i podkomisji** 

#### 2012

14 grudnia 2012 **Projekt wpłynął do Sejmu -  druk nr 1101**

#### 2013

12 lutego 2013 **Skierowano do I czytania w komisjach do Komisji Zdrowia**

21 marca 2013 **I czytanie w komisjach**

**Praca w komisjach po I czytaniu**

11 września 2013 **Sprawozdanie podkomisji **

29 kwietnia 2013 **Wpłynęło stanowisko rządu**

Stan na 20-10-2014

VII kadencja



**Senacki projekt ustawy o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych  
(druk nr 1101)**

**Rozpatrywanie na posiedzeniach komisji i podkomisji**

| Lp. | Posiedzenie komisji | Posiedzenie podkomisji | Stan rozpatrzenia   | Rozpatrywany druk sejmowy |
|-----|---------------------|------------------------|---|---------------------------|
| 1   | 21-03-2013<br>(ZDR) |                        | zakończono I czytanie   | 1101                      |
|     |                     |                        | skierowano do podkomisji nadzwyczajnej                          | <i>j.w.</i>               |
| 2   |                     | 21-03-2013             | ukonstytuowanie się podkomisji, przew. podk. K. Skowrońska - PO | <i>j.w.</i>               |
| 3   |                     | 11-09-2013             | przyjęto sprawozdanie podkomisji                                | <i>j.w.</i>               |
| 4   | 10-10-2013<br>(ZDR) |                        | skierowano do podkomisji nadzwyczajnej                          | <i>j.w.</i>               |
| 5   |                     | 10-10-2013             | ukonstytuowanie się podkomisji, przew. podk. K. Skowrońska - PO | <i>j.w.</i>               |
| 6   |                     | 08-01-2014             | dyskusja ogólna   | <i>j.w.</i>               |



SEJM  
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ  
VII kadencja  
Marszałek Senatu

**Druk nr 1101**

Warszawa, 13 grudnia 2012 r.

Pani  
Ewa Kopacz  
Marszałek Sejmu  
Rzeczypospolitej Polskiej

*Szanowna Pani Marszałek*

Zgodnie z art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. mam zaszczyt przekazać Pani Marszałek podjętą przez Senat na 23. posiedzeniu w dniu 13 grudnia 2012 r. uchwałę w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy

**- o zmianie ustawy o świadczeniach  
opieki zdrowotnej finansowanych ze  
środków publicznych.**

Jednocześnie pragnę poinformować, że Senat upoważnił senatora Leszka Piechotę do reprezentowania Senatu w dalszych pracach nad tym projektem.

*Z poważaniem*

(-) Bogdan Borusewicz

**UCHWAŁA**  
**SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

z dnia 13 grudnia 2012 r.

**w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy o zmianie ustawy o świadczeniach  
opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych**

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Senat wnosi do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Jednocześnie upoważnia senatora Leszka Piechotę do reprezentowania Senatu w pracach nad projektem.

**MARSZAŁEK SENATU**

**Bogdan BORUSEWICZ**



## U S T A W A

z dnia

### **o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych**

**Art. 1.** W ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027, z późn. zm.<sup>1)</sup>) w art. 46 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Inwalidom wojennym oraz osobom represjonowanym, ich małżonkom pozostającym na ich wyłącznym utrzymaniu oraz wdowom i wdowcom po poległych żołnierzach i zmarłych inwalidach wojennych oraz osobach represjonowanych, uprawnionym do renty rodzinnej, cywilnym niewidomym ofiarom działań wojennych, a także żołnierzom, o których mowa w art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 2 września 1994 r. o świadczeniu pieniężnym i uprawnieniach przysługujących żołnierzom zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianym w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych (Dz. U. z 2001 r. Nr 60, poz. 622, z późn. zm.<sup>2)</sup>), przysługuje bezpłatne zaopatrzenie w leki o kategorii dostępności „Rp” lub „Rpz” oraz środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego objęte decyzją o refundacji, dopuszczone do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.”

**Art. 2.** Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

---

<sup>1)</sup> Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2008 r. Nr 216, poz. 1367, Nr 225, poz. 1486, Nr 227, poz. 1505, Nr 234, poz. 1570 i Nr 237, poz. 1654, z 2009 r. Nr 6, poz. 33, Nr 22, poz. 120, Nr 26, poz. 157, Nr 38, poz. 299, Nr 92, poz. 753, Nr 97, poz. 800, Nr 98, poz. 817, Nr 111, poz. 918, Nr 118, poz. 989, Nr 157, poz. 1241, Nr 161, poz. 1278 i Nr 178, poz. 1374, z 2010 r. Nr 50, poz. 301, Nr 107, poz. 679, Nr 125, poz. 842, Nr 127, poz. 857, Nr 165, poz. 1116, Nr 182, poz. 1228, Nr 205, poz. 1363, Nr 225, poz. 1465, Nr 238, poz. 1578, Nr 257, poz. 1723 i 1725, z 2011 r. Nr 45, poz. 235, Nr 73, poz. 390, Nr 81, poz. 440, Nr 106, poz. 622, Nr 112, poz. 654, Nr 113, poz. 657, Nr 122, poz. 696, Nr 138, poz. 808, Nr 149, poz. 887, Nr 171, poz. 1016, Nr 205, poz. 1203 i Nr 232, poz. 1378 oraz z 2012 r. poz. 123 i 476.

<sup>2)</sup> Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 89, poz. 968 i Nr 154, poz. 1788, z 2004 r. Nr 121, poz. 1264 oraz z 2005 r. Nr 85, poz. 725.

## UZASADNIENIE

Projekt inicjatywy ustawodawczej mającej na celu zmianę ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o świadczeniach opieki zdrowotnej”, stanowi realizację postulatu zawartego w petycji P-8-02/11, skierowanej do Marszałka Senatu przez Związek Represjonowanych Politycznie Żołnierzy Górników, Okręgowy Zarząd z siedzibą w Tarnobrzegu oraz osobę prywatną.

Związek Represjonowanych Politycznie Żołnierzy Górników reprezentujący byłych żołnierzy, których w okresie PRL-u w ramach zastępczej służby wojskowej przymusowo kierowano do pracy w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach pozyskiwania rud uranu i batalionach budowlanych, zwanych dalej „żołnierzami górnikami”, zwrócił się z prośbą o podjęcie prac legislacyjnych w celu przyznania tym osobom uprawnień do bezpłatnego zaopatrzenia w leki. Z analogicznym wnioskiem wystąpiła osoba prywatna.

Ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej w art. 46 ust. 1 stanowi o uprawnieniach do bezpłatnego zaopatrzenia w leki o kategorii dostępności „Rp” lub „Rpz” oraz środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego objęte decyzją o refundacji, dopuszczone do obrotu na terenie kraju. Uprawnienie to przysługuje inwalidom wojennym oraz osobom represjonowanym (to jest tym, które zostały zaliczone do jednej z grup inwalidów wskutek inwalidztwa pozostającego w związku z pobytem, o którym mowa w art. 3 i art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. z 2012 r. poz. 400)), czyli m.in. w niewoli lub obozach internowanych, hitlerowskich więzieniach, obozach koncentracyjnych i ośrodkach zagłady oraz gettach), ich małżonkom pozostającym na ich wyłącznym utrzymaniu oraz wdowom i wdowcom po poległych żołnierzach i zmarłych inwalidach wojennych oraz osobach represjonowanych, uprawnionym do renty rodzinnej, a także cywilnym niewidomym ofiarom działań wojennych.

Ustawą z dnia 2 września 1994 r. o świadczeniu pieniężnym i uprawnieniach przysługujących żołnierzom zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianym w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych (Dz. U. z 2001 r. Nr 60, poz. 622 z późn. zm.) uznano tego rodzaju zatrudnianie

za szczególny rodzaj represji z przyczyn politycznych. Pomimo tego żołnierzom górnikom nie przysługuje prawo do bezpłatnego zaopatrzenia w leki.

Komisja Praw Człowieka, Praworzędności i Petycji przyjęła, że na równi między innymi z inwalidami wojennymi oraz osobami represjonowanymi, w rozumieniu przepisów ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej, w zakresie bezpłatnego zaopatrzenia w leki oraz środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego objęte decyzją o refundacji, należy potraktować także żołnierzy górników.

W związku z powyższym Komisja Praw Człowieka, Praworzędności i Petycji uznała za celowe wniesienie inicjatywy ustawodawczej w przedmiotowej sprawie.

Projekt nowelizacji ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej przewiduje zmianę art. 46 ust. 1 poprzez rozszerzenie, o żołnierzy górników, grupy podmiotów uprawnionych do bezpłatnego zaopatrzenia w leki o kategorii dostępności „Rp” lub „Rpz” oraz środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego objęte decyzją o refundacji.

W trakcie prac projekt był konsultowany z Ministrem Zdrowia, Ministrem Finansów, Ministrem Obrony Narodowej, Ministrem Pracy i Polityki Społecznej, Sądem Najwyższym, Naczelnym Sądem Administracyjnym, Krajową Radą Sądownictwa, Zakładem Ubezpieczeń Społecznych, Urzędem do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, a także Związkiem Represjonowanych Politycznie Żołnierzy Górników.

W swoich stanowiskach m.in. Minister Finansów i Minister Zdrowia, nie negując zasadności przyznania żołnierzom górnikom określonych w projekcie uprawnień wskazywali na problem pokrycia kosztów związanych z ewentualną realizacją postanowień ustawy.

W ocenie Kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych należałoby rozważyć przyznanie prawa do bezpłatnego zaopatrzenia w leki tym spośród represjonowanych żołnierzy górników, którzy wskutek represji doznali trwałego uszczerbku na zdrowiu.

Ponadto Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazywał na potrzebę określenia dokumentu potwierdzającego uprawnienie do świadczeń przewidzianych w projekcie ustawy przez tych żołnierzy górników, którzy nie mają uprawnień do renty inwalidy wojskowego.

Krajowa Rada Sądownictwa, Naczelny Sąd Administracyjny oraz Sąd Najwyższy nie zgłosiły uwag.

Projektowana ustawa spełnia oczekiwania byłych żołnierzy górników.

Ustawa powoduje skutki dla sektora finansów publicznych w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia. Przy założeniu, w oparciu o dane z Ministerstwa Zdrowia, że z uprawnienia do bezpłatnego zaopatrzenia w leki oraz środki spożywcze specjalnego przeznaczenia skorzysta około 20 tys. żołnierzy górników, to koszty z tym związane wyniosą około 67-72 mln zł w ciągu roku.

Wejście w życie projektu przedmiotowej ustawy spowoduje konieczność zmiany § 22 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 8 marca 2012 r. w sprawie recept lekarskich (Dz. U. z 2012 r. poz. 260) w zakresie określenia dokumentu, na podstawie którego wydawane będą leki dla żołnierzy górników.

Projekt ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.



SEJM  
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ  
VII kadencja  
Prezes Rady Ministrów  
DSPA-140-27(5)/13

Warszawa, 29 kwietnia 2013 r.

Pani  
Ewa Kopacz  
Marszałek Sejmu  
Rzeczypospolitej Polskiej

*Szanowna Pani Marszałek*

Przekazuję przyjęte przez Radę Ministrów stanowisko wobec senackiego projektu ustawy

**- o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (druk nr 1101).**

Jednocześnie informuję, że Rada Ministrów upoważniła Ministra Zdrowia do reprezentowania Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych.

*Z wyrazami szacunku*

(-) Donald Tusk

**Stanowisko Rządu do senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy  
o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków  
publicznych (druk nr 1101)**

Przekazany do zaopiniowania przez Rząd *senacki projekt ustawy o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych* zawiera propozycję objęcia dyspozycją art. 46 *ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027, z późn. zm.)*, zwanej dalej „ustawą”, osób, które przymusowo były wcielane przez władze Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej do pracy, w ramach zastępczej służby wojskowej, w kopalniach, kamieniołomach, zakładach pozyskiwania rud uranu czy batalionach budowlanych, zwanych dalej „żołnierzami-górnikami”.

Przepis art. 46 ustawy określa kategorie świadczeniobiorców, którym przysługuje uprawnienie szczególne uprawniające do bezpłatnego zaopatrzenia w leki o kategorii dostępności „Rp” lub „Rpz” oraz środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego, objęte decyzją o refundacji, dopuszczone do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (kod uprawnienia dodatkowego IB).

Przepisy prawa krajowego ustanawiają szereg kategorii uprawnień szczególnych do bezpłatnego zaopatrzenia świadczeniobiorców w produkty lecznicze lub wyroby medyczne, w tym 8 ukonstytuowanych w samej tylko ustawie. W ocenie Rządu rozszerzenie kręgu uprawnionych do bezpłatnego zaopatrzenia w przedmiot preskrypcji nie może mieć charakteru uznaniowego, ale musi mieć oparcie w wyodrębnieniu tej grupy z ogółu świadczeniobiorców ze względu na ich sytuację zdrowotną. Bezspornie tę przesłankę spełniają grupy pacjentów, takie jak kobiety w ciąży, osoby posiadające tytuł „Zasłużonych Dawców Przeszczepu”, osoby, które były zatrudniane w zakładach stosujących azbest, czy inwalidzi wojenni.

Przy dokonywaniu oceny zasadności podjętej przez Senat Rzeczypospolitej Polskiej inicjatywy legislacyjnej należało wziąć pod uwagę, iż powinien istnieć bezpośredni związek przyczynowo-skutkowy, między odbywaniem przymusowej wojskowej służby zastępczej przez żołnierzy górników a następczym ubytkiem ich zdrowia na tyle niekorzystnym, że uzasadnia ustanowienie darmowego dostępu tych osób do farmakoterapii. Projektodawca nie odniósł się jednak w sposób w pełni przekonujący do aspektów zdrowotnych, jakie mają przesądzać o potrzebie objęcia żołnierzy górników przedmiotową nowelizacją.

Zgodnie z danymi za 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych dokonał wpłat świadczeń na rzecz ponad 24,5 tys. żołnierzy górników. Z kolei Kierownik Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych przedstawił dane wskazujące, iż osób tych może być nawet 33 tys. W kontekście przedstawionych informacji należy mieć na uwadze, że roczna kwota refundacji na rzecz osób korzystających ze szczególnych uprawnień przysługujących na podstawie art. 46 ustawy już oscyluje w granicach 280 mln zł, a po uchwaleniu postulowanych zmian, kwota ta uległaby istotnemu zwiększeniu.

Ze względu na powyższe Rząd wyraża negatywne stanowisko względem *senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych* (druk nr 1101).